รายงานการวิจัย

การจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ของจังหวัดเพชรบูรณ์

The Knowledge Management of the Language Grammar of the Various Ethnic Groups in Phetchabun Province to Intellectual Capital

สำราญ ท้าวเงิน
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2561

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ของจังหวัดเพชรบูรณ์

The Knowledge Management of the Language Grammar of the Various Ethnic Groups in Phetchabun Province to Intellectual Capital

สำราญ ท้าวเงิน สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทุนอุดหนุนโดย งบประมาณแผ่นดินที่พิจารณาโดยผ่านความเห็นชอบจาก
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ประจำปีงบประมาณ 2561

ชื่องานวิจัย การจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์
ผู้วิจัย ผศ.ดร.สำราญ ท้าวเงิน
สาขาวิชา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีเสร็จวิจัย 2561

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ชาวพื้นเมือง ชาวไทหล่ม ชาวเขา เผ่าม้ง เผ่าลีซอ เผ่าเย้า เผ่ามูเซอ ชาวจีน ชาวบน ชาวลาวพวน ลาวแง้ว ลาวครั่ง ตามกรอบแนวคิดการวิจัยว่าด้วยกระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 7 ขั้นตอน ได้แก่ การค้นหาความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ และการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้จัดทำชุดความรู้ความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยการจัดทำฐานข้อมูลด้านไวยกรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองอย่างมีประสิทธิผล

คำสำคัญ : การจัดการความรู้, ความหลากหลายทางภาษา, ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

Research The Knowledge Management of the Language Grammar of the Various Ethnic Groups in Phetchabun Province

Researcher Asst.Prof.Dr.Samran Tao-ngoen

Major English Program

Phetchabun Rajabhat University Year 2018

Abstract

This research aims to knowledge management of the language grammar of the various ethnic group in Phetchabun province. This research is qualitative research which participatory action research. The population were used in this study was local people, Thai Lom, Hmong tribe, Lisu tribe, Yao tribe, Lahu tribe, Chinese people, Nyahkur (Chaobon) people, Lao Phuan people, Lao Gao people, and Lao Khrang people as a conceptual framework for research on knowledge management process in 7 steps which are knowledge research, knowledge creation and knowledge searching, knowledge management of the system, knowledge processing and screening access to knowledge, sharing and exchange knowledge and learning. The results showed that after the knowledge management of the language and culture of the various ethnic groups in Phetchabun province by sharing and exchange knowledge and learning to gather information and prepare a set of knowledge of the language and culture of the various ethnic groups. It causes a collaboration of various ethnic groups to learn from each other to exchange the knowledge of the various ethnic groups in ethnic knowledge management system in each ethnic group by using the database languages and cultures of various ethnic groups in Phetchabun province for the resources of the various ethnic groups in order to contribute to the conservation and restoration of the language and culture of the ethnic groups themselves effectively.

Keyword : Knowledge Management, Language Diversity, Cultural Diversity

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2561 โดยผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ผู้วิจัยขอขอบคุณนายสมศักดิ์ โพธิ์ศรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงขุย นายศักดา เสงี่ยมสมานันท์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าค้อ นายสมบัติ ช่วยเมือง ผู้ใหญ่บ้านน้ำเลา ตำบลตะเบาะ ตลอดจนบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ช่วยในการประสานงาน อำนวยความสะดวก ตอบแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

ผศ.ดร.สำราญ ท้าวเงิน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ ..... ก
Abstract.. ..... ข
กิตติกรรมประกาศ ..... ค
สารบัญ ..... ง
สารบัญรูป ..... ฉ
สารบัญตาราง ..... ช
บทที่ 1 บทนำ 1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย 1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย 3
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย 3
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย 3
บทที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4
2.1 แนวคิดการศึกษาความหลากหลายทางภาษา 4
2.2 แนวคิดการศึกษาความหลากหลายทางวัฒนธรรม 10
2.3 ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ 15
2.3.1 ความรู้พื้นฐานทางด้านภาษาและภาษาศาสตร์ 15
2.3.2 อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงและขบวนการออกเสียง 21
2.3.3 เสียงและระบบเสียง 28
2.3.4 คำและหน่วยคำ 43
2.4 แนวคิดการจัดการความรู้ 44
2.4.1 ความหมายของการจัดการความรู้ 44
2.4.2 ความสำคัญของการจัดการความรู้ 46
2.4.3 กระบวนการจัดการความรู้ 46
2.4.4 ประโยชน์ของการจัดการความรู้ 49
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 50
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย 52
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 52

3.2 เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล....52
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล....53
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล....54
3.5 แผนการดำเนินการวิจัย....54
บทที่ 4 ผลการวิจัย....55
4.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดเพชรบูรณ์....55
4.1.1 ความหลากหลายทางภาษาของจังหวัดเพชรบูรณ์....57
4.2 การจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์....94
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ....97
5.1 สรุปผลการวิจัย....97
5.2 อภิปรายผลการวิจัย....101
5.3 ข้อเสนอแนะ....102
เอกสารอ้างอิง....103
ภาคผนวก....111
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต....112
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย....115

สารบัญรูป

หน้า

รูปที่ 2.1 ความสัมพันธ์วิชาภาษาศาสตร์ของสาขาต่าง ๆ 19
รูปที่ 2.2 อวัยวะในช่องปากที่ใช้ในการออกเสียง 22
รูปที่ 2.3 อวัยวะในช่องปากที่ใช้ในการออกเสียง 26
รูปที่ 2.4 อวัยวะในช่องปากที่ใช้ในการออกเสียง 26
รูปที่ 2.5 อวัยวะในช่องปากที่ใช้ในการออกเสียง 27
รูปที่ 2.6 ฐานริมฝีปาก 31
รูปที่ 2.7 ฐานริมฝีปาก – ฟัน 31
รูปที่ 2.8 ฐานฟัน 32
รูปที่ 2.9 ฐานฟัน - ปุ่มเหงือก 32
รูปที่ 2.10 ฐานปุ่มเหงือก 32
รูปที่ 2.11 ฐานเพดานแข็งด้านหน้า – ปลายลิ้น 33
รูปที่ 2.12 ฐานเพดานแข็ง 33
รูปที่ 2.13 เพดานอ่อน 33
รูปที่ 2.14 ลิ้นไก่ 34
รูปที่ 2.15 เส้นเสียง 34
รูปที่ 2.16 วงจรการเรียนรู้ 49
รูปที่ 4.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดเพชรบูรณ์ 56
รูปที่ 4.2 แผนที่ความหลากหลายทางภาษาของจังหวัดเพชรบูรณ์ 58

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาไทย 21 หน่วยเสียง 60
ตารางที่ 4.2 ระบบเสียงสระในภาษาไทย.....60
ตารางที่ 4.3 ระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นกลาง 61
ตารางที่ 4.4 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยถิ่นอีสาน อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ 62
ตารางที่ 4.5 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน 63
ตารางที่ 4.6 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทหล่ม บ้านนาแซง ตำบลนาแซง อำเภอหล่มเก่า.....66
ตารางที่ 4.7 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวพวน.....69
ตารางที่ 4.8 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวพวน.....69
ตารางที่ 4.9 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวแง้ว 72
ตารางที่ 4.10 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวแง้ว 72
ตารางที่ 4.11 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวครั่ง 75
ตารางที่ 4.12 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวครั่ง 75
ตารางที่ 4.13 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาจีน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 78
ตารางที่ 4.14 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 78
ตารางที่ 4.15 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาชาวบน ตำบลตะเบาะ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์...81
ตารางที่ 4.16 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาม้ง บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ 84
ตารางที่ 4.17 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาม้ง 85
ตารางที่ 4.18 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาเย้า บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์.....87
ตารางที่ 4.19 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเย้า.....88
ตารางที่ 4.20 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลีซอ บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ 89
ตารางที่ 4.21 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษามูเซอ บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ 92

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

โลกยุคโลกาภิวัฒน์ในปัจจุบันกำลังอยู่ในภาวะของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจ สังคม การเมืองระหว่างประเทศและวัฒนธรรมสมัยใหม่มีอิทธิพลเป็นอย่างมาก ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาแต่ละกลุ่มล้วนมีคุณค่าเป็นมรดกของมนุษยชาติ เนื่องจากเป็นระบบสื่อสารที่สร้างขึ้นมาจากภูมิปัญญาเฉพาะของแต่ละกลุ่ม เพื่อวิถีการดำรงชีวิต ที่ใช้อย่างต่อเนื่องกันมาเป็นร้อยเป็นพันปี ภาษาจีนเป็นระบบคิด ระบบความคิดความเข้าใจในโลกและสิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งเก็บภูมิปัญญาด้านต่างๆ รวมทั้งเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมหรือความเป็นตัวตนของแต่ละกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตาม ในโลกปัจจุบันภาษาต่างๆ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กลุ่มชาติพันธุ์ภาษาต่างๆ ล้วนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงอันเนื่องมาจากโลกาภิวัตน์ ระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมสมัยใหม่ซึ่งมีอิทธิพลจากโลกตะวันตกได้มีการแพร่ขยายอย่างไว้พรมแดน ด้วยอำนาจและความเจริญด้านการสื่อสารมวลชนที่ทรงพลัง ทำให้สามารถเข้าถึงในเกือบทุกพื้นที่ แม้ในเขตห่างไกล

ภาษาของชนกลุ่มเล็กกลุ่มน้อยอยู่ในภาวะอันตรายและเสี่ยงต่อการสูญสลาย สภาวการณ์เช่นนี้เป็นภัยคุกคามความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เป็นปัญหาคล้ายกับการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพในความสนใจของนักวิทยาศาสตร์ ปัญหาวิกฤตด้านความหลากหลายของภาษาเป็นปัญหาระดับโลกโดย 90% ของภาษาในโลกกว่า 6,000 ภาษากำลังอยู่ในภาวะวิกฤต (Krauss, 1992) และอาจจะไม่สามารถดำรงอยู่ให้พ้นศตวรรษนี้ มีเพียงภาษาใหญ่หรือภาษาระดับนานาชาติและภาษาประจำชาติที่มีผู้พูดจำนวนมากและมีการธำรงรักษาอย่างเข้มแข็งเท่านั้นที่จะรอดปลอดภัย นอกจากปัญหาข้างต้นแล้วยังมีปัญหาวิกฤตด้านอัตลักษณ์และจิตวิญญาณอันเนื่องมาจากมีความแตกต่างด้านอัตลักษณ์ทางภาษาวัฒนธรรม ความเชื่อและการสื่อความหมายเป็นอย่างมาก ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐด้านต่างๆ เช่น การศึกษา การปกครอง ฯลฯ ซึ่งสื่อสารผ่านภาษาราชการได้อย่างเต็มที่นำไปสู่การขาดความเท่าเทียมในการดำรงชีวิต ไม่มีความมั่นคงในอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของตนและกลุ่ม ก่อให้เกิดการต่อต้านอย่างรุนแรงจนบางครั้งควบคุมไม่ได้ ความไม่มั่นคงทางภาษานำไปสู่ปัญหาความไม่มั่นคงทางการศึกษาและความไม่มั่นคงในคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ และความมั่นคงภาษาในประเทศ

อย่างไรก็ตาม ผู้คนทั่วไปที่เกี่ยวข้องก็ยังขาดความตระหนักอย่างเพียงพอถึงความร้ายแรงของปัญหาภาวะวิกฤติทางภาษา และผลกระทบที่เกิดขึ้นอันจะทำลายความหลากหลายทางภาษาซึ่งเป็นแหล่งเก็บภูมิปัญญาของมนุษยชาติติดต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน ส่งผลให้เกิดวิกฤตด้านอัต

ลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ ซึ่งมีผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อ่อนแอ ไม่สามารถธำรงรักษาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้ ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ประสบกับภาวะวิกฤตนี้ ทำให้สังคมอ่อนแอขาดความเชื่อมั่น ความมั่นคง ซึ่งเป็นรากฐานของการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ในสภาวการณ์เช่นนี้ สิ่งที่จำเป็นเร่งด่วนประการหนึ่งคือการเร่งสร้างองค์ความรู้ในการจัดการกับปัญหา กล่าวคือการศึกษาและวิธีการฟื้นฟูธำรงรักษาภาษาในภาวะวิกฤตซึ่งยังนับว่าขาดแคลนอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างองค์ความรู้ที่สังเคราะห์ขึ้นมาจาก ประสบการณ์การศึกษาและฟื้นฟูภาษาในบริบทของภูมิภาคเอเชียและประเทศไทย ทั้งนี้เพราะส่วนมากแล้วองค์ความรู้ดังกล่าวใน ปัจจุบันล้วนมาจากประสบการณ์ในกิจกรรมฟื้นฟูภาษานอกภูมิภาคเอเชีย ซึ่งมีบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป

จังหวัดเพชรบูรณ์มีทิวทัศน์ที่งดงามมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ ธัญญาหาร จนทำให้ผู้คนจากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ต่างอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานมากมาย จนมีความหลากหลายทางภาษาเป็นอย่างมาก โดยมีภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ถึงกว่า 10 กลุ่ม (จากงานแผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทย โดยสุวิไลและคณะ, 2547) ซึ่งนับว่าเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาและความรู้ที่เกี่ยวกับมนุษย์ในเอเชียอาคเนย์ โดยมีภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาราชการเพียงภาษาเดียว ในการติดต่องานทุกระดับ และในสื่อสารมวลชน กลุ่มภาษาต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวนอย่างน้อย 3 ภาษา ที่กำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤตที่รุนแรงและชัดเจน มีโอกาสที่จะเสื่อมสลายไปในศตวรรษนี้ ได้แก่ ภาษาชาวบน ลาวแง้ว ลาวครั่ง ชุมชนเหล่านี้อยู่ในภาวะวิกฤตระดับต่างๆ กัน ส่วนมากอ่อนแอ ขาดความมั่นใจรวมกันไม่ติด กลุ่มใหญ่บางกลุ่ม มีปฏิกิริยาตอบโต้ เกรงถูกครอบงำและการสูญเสีย

จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว คณะวิจัยเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อ การจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งของการศึกษา เรียนรู้ ฟื้นฟูภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในลักษณะการเรียนรู้แบบพหุภาคี เพื่อศึกษาความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อการจัดการความรู้ความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ให้ได้องค์ความรู้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ก่อนที่จะเสื่อม สลายไป และร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์และสืบสานภาษาตามความสนใจและความพร้อมของแต่ละชุมชน โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชนแบบพหุภาคี

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1) ด้านเนื้อหา

จะเป็นการนำเสนอระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนเพื่อการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆกลุ่มชนต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสำรวจพื้นที่จริง

2) ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ ชาวพื้นเมือง ชาวไทหล่ม ชาวเขา (เผ่าม้ง เผ่าลีซอ เผ่าเย้า เผ่ามูเซอ) ชาวจีน ชาวบน ชาวลาว (ลาวพวน ลาวแง้ว ลาวครั่ง)

3) ด้านพื้นที่

- กลุ่มชาวพื้นเมือง	บ้านสะเดียง ตำบลสะเดียง อำเภอเมือง
- กลุ่มชาวไทหล่ม	บ้านนาแซง ตำบลนาแซง อำเภอหล่มสัก
- กลุ่มชาวเขา	บ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ
- กลุ่มชาวจีน	ย่านการค้า อำเภอหล่มสัก และอำเภอเมือง
- กลุ่มชาวบน	บ้านน้ำเลา ตำบลตะเบาะ อำเภอเมือง
- กลุ่มชาวลาว	บ้านดงขุย ตำบลดงขุย อำเภอชนแดน

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่จะได้ประโยชน์โดยตรงได้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน โดยประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือ

1) ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของกลุ่มชนต่าง ๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์

2) ฟื้นฟูภาษาตามความสนใจและความพร้อมของแต่ละชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

บทที่ 2
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) แนวคิดการศึกษาความหลากหลายทางภาษา
2) ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์
3) แนวคิดการจัดการความรู้
4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดการศึกษาความหลากหลายทางภาษา

การศึกษาความหลากหลายทางภาษา เป็นการศึกษาทางภาษาศาสตร์ ซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับภาษา การศึกษาภาษาที่พูดในท้องถิ่นประเทศไทย เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ภาษาไทยถิ่น และภาษาชนกลุ่มน้อย ภาษาไทยถิ่น เป็นภาษาตระกูลไทที่พูดโดยคนส่วนใหญ่ ซึ่งอาศัยอยู่ในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เมื่อใช้หลักเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์แบ่งภาษาไทยถิ่นแล้ว ภาษาไทยถิ่นแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ ภาษาไทยถิ่นกลาง (ไทยกลาง หมายรวมภาษาไทยมาตรฐานไว้ด้วย) ภาษาไทยถิ่นเหนือ (คำเมือง) ภาษาไทยถิ่นตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสานหรือลาว) และภาษาไทยถิ่นใต้ (ปักษ์ใต้) และภาษาชนกลุ่มน้อย เป็นภาษาตระกุลไทที่พูดในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่ภาษาไทยถิ่นทั้ง 4 ถิ่น แต่ละภาษามีจำนวนผู้พูดมากน้อยแตกต่างกัน เช่น ภาษาไทพวน ไทโซ่ง ไทยโย้ย ไทยแสก ฯลฯ เป็นต้น

ภาษาถิ่น เป็นภาษาที่อยู่ในที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งมีลักษณะทางภาษา เสียง-คำ-ประโยค แตกต่างไปจากภาษามาตรฐาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่มากพอที่จะทำให้กลายไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง ต่างหาก ภาษาถิ่นอาจเรียกได้ว่าเป็น Subsystems ของภาษาใดภาษาหนึ่ง ซึ่งความแตกต่างนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มคนที่อยู่ต่างถิ่นกัน มีสภาพภูมิศาสตร์แตกต่างกัน และอาจเป็นเพราะแต่ละกลุ่มคนมีสภาพสังคมที่แตกต่างกัน ในประเทศไทยมีภาษาไทยกลางหรือภาษามาตรฐานเป็นภาษากลางของชาติ แต่ภาษาที่ประชากรในประเทศใช้สื่อสารกันในประเทศไทยตามภูมิภาคต่าง ๆ มีหลากหลาย เช่น ภาษาถิ่นภาคเหนือ ภาษาถิ่นภาคอีสาน ภาษาถิ่นภาคใต้ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังมีบางท้องถิ่นที่มีภาษาพูดและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง (วัฒนชัย หมั่นยิ่ง. 2548 หน้า 59)

การศึกษาภาษาไทยถิ่น ภาษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย มีแนวทางในการศึกษาคล้ายคลึงกัน คือใช้วิธีการทางภาษาศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาด้วยวิธีการวิทยาศาสตร์ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางภาษา ตั้งสมมติฐาน พิสูจน์สมมติฐานและตั้งกฎเกณฑ์เกี่ยวกับโครงสร้างของภาษา วิธีการศึกษาภาษาศาสตร์ แตกต่างกันไปตามสาขาของภาษาศาสตร์ และวิธีการศึกษาตาม

สาขาจะเป็นแนวทางการกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้อย่างชัดเจน เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์จะเป็นเครื่องกำหนด วิธีการเก็บข้อมูลและปริมาณข้อมูล ซึ่งการศึกษาภาษาศาสตร์ประกอบไปด้วย

1. ภาษาศาสตร์พรรณนา (Descriptive Linguistics) เป็นการศึกษาภาษาโดยใช้ข้อมูลทางภาษา มาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่และตั้งเป็นกฎเกณฑ์ทางภาษาขึ้น มีวัตถุประสงค์ศึกษาภาษาในด้านเสียง (Phonology) คำ (Morphology) วลีและประโยค (Syntax) เรื่องวลีประโยค และความหมายยังมีปริมาณไม่มากนัก

1.1 ศึกษาระบบเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ของภาษาไทยถิ่นและชนกลุ่มน้อยที่ใช้พูด ณ ที่ใดที่หนึ่ง โดยใช้ข้อมูลจากผู้วิจัยเป็นหลัก เช่น การเชื่อมโยงความในภาษาถิ่นเหนือ อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง (ฤทธิ์ดำรง มงคลสรรพ์. 2547) การศึกษาเปรียบเทียบคำวิเศษณ์จากผญาภาษาถิ่นอีสานและผญาภาษาถิ่นผู้ไทย (ฤพานทอง ศุภโกศล. 2548) พยัญชนะท้ายเสียงกัก ฐานเพดานอ่อนในพยางค์ตามสระเสียงยาวในภาษาถิ่นชุมพร (จารึก จันทร์วงค์. 2550)

1.2 ศึกษาระบบเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ของภาษาไทยถิ่นและชนกลุ่มน้อย ณ ที่ใดที่หนึ่ง โดยใช้ข้อมูลสัมภาษณ์จากผู้บอกภาษา อาจศึกษาระบบเสียงทั้งระบบ หรือศึกษาส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบเสียง เช่น กลไกและรูปแบบของการผวนคำในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ (ตามใจ อวิรุทธิโยธิน. 2546) การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ : กรณีศึกษาภาษากลุ่มลาว (พิณรัตน์ อัตรวัฒนากุล. 2546) การแปลเสียงวรรณยุกต์ของภาษาลื้อที่พูดในประเทศไทย (ขนิษฐา โจมใน. 2552) การศึกษาลักษณะทางกลสัทศาสตร์ของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ในภาษาไทยมาตรฐานสำเนียงใต้โดยเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้ (ตามใจ อวิรุทธิโยธิน. 2553)

1.3 ศึกษาระบบเสียงทั้งระบบหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบเสียง ของภาษาไทยถิ่นที่ใช้พูดกันในที่หลายแห่งในหนึ่งจังหวัด โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา อย่างน้อยแห่งละ 1 คน เช่น การศึกษาความแตกต่างของระบบเสียงระหว่างภาษามอญ ตำบลสลุยกับภาษาไทยมาตรฐานเพื่อสร้างแบบฝึกแก้ปัญหาการอ่านออกเสียงภาษาไทยมาตรฐาน (สุจิตรา สถิตดำรงกุล. 2550) การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษายองกับระบบเสียงภาษาไทยเหนือ (ปิยะวัติ วังซ้าย. 2550) กระบวนการสร้างคำกริยาประสมในภาษาไทยถิ่นอีสานจังหวัดอุบลราชธานี (ชมพูนุท ธารีเธียร. 2552) การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงและระบบคำภาษาแสกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย (ศรินยา จิตบรรจง. 2553)

1.4 ศึกษาการใช้ศัพท์หรือการกระจายของศัพท์ ในบริเวณหนึ่งจังหวัดหรือหลายจังหวัด จะมีการเก็บข้อมูลอย่างละเอียดในบริเวณที่กำหนด ผู้วิจัยอาจเก็บข้อมูลด้วยตนเองหรือส่งแบบสอบถามทางไปรณีย์ เช่น การศึกษาคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ของผู้พูดในเขตเมือง ชานเมืองและชนบท ของอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (ชนกพร อังศุวิริยะ. 2546) การแปรของคำศัพท์ภาษาไทย

ถิ่นใต้ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในผู้พูดสามระดับอายุ (รังสิตา สุวรรณมุสิก. 2547) การแปรของคำศัพท์และวรรณยุกต์ตามกลุ่มอายุและทัศนคติต่อภาษาในภาษาโซ่ง (ไทดำ) ที่พูดในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี(สุนทรัตร์ แสงงาม. 2549)

1.5 การศึกษาโครงสร้างประโยคของภาษาไทยถิ่น งานวิจัยลักษณะนี้มีไม่มากนัก เช่น ไวยกรณ์ของอนุภาคในภาษาม้งเขียว (สมฤดี เดชอมร. 2549) การศึกษาเปรียบเทียบประโยคเดี่ยวภาษาไทยและไทโซ่ง : กรณีศึกษาในแนวทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่ (สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์. 2550) ไวยากรณ์ภาษาโซ่ (ทะวึง) (ปรีดาพร ศรีสาคร. 2551)

2. ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (Historical Linguistics) คือการศึกษาความแตกต่างของภาษาใด ภาษาหนึ่งในระยะที่ต่างกัน ทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาในด้านต่าง ๆ เช่น เสียง ความหมายหรือตัวอักษร การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติจำเป็นต้องศึกษาเปรียบเทียบกับกาษาอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย ซึ่งเรียกว่าการศึกษาภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ โดยเปรียบเทียบภาษาที่มีความสัมพันธ์กัน อยู่ในตระกูลเดียวกัน เช่น คำพื้นฐานภาษาผู้ไทย : การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (โรชินี คนหาญ. 2546) การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ เรื่องความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน (เมชฌ สอดส่องกฤษ. 2556)

3. ภาษาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Linguistics) คือการนำวิชาภาษาศาสตร์ไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ หรือภาษาถิ่น หรือภาษชนกลุ่มน้อย เช่น ศึกษาความแตกต่างของระบบเสียงระหว่างภาษามอญ ตำบลสลุยกับภาษาไทยมาตรฐานเพื่อสร้างแบบฝึกแก้ปัญหาการอ่านออกเสียงภาษาไทยมาตรฐาน (สุจิตรา สถิตดำรงกุล. 2550) การศึกษาความแตกต่างของระบบเสียงระหว่างภาษาไทยโซ่งบ้านไทรงามกับภาษาไทยมาตรฐานเพื่อสร้างแบบฝึกแก้ปัญหาการอ่านออกเสียงภาษาไทยมาตรฐาน (สุภา รักหมอ. 2550) การศึกษาหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาม้งเขียว (อลิซาเบธ ซาร่า ไมสเตอร์. 2553)

4. ภาษาศาสตร์เชิงสังคม (Sociolinguistics) เป็นการศึกษาภาษาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม ศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงของภาษา ลักษณะของการใช้ภาษา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เช่น ก๋อง: ภาษาใกล้สูญของประเทศไทย (มยุรี ถาวรพัฒน์. 2549) การธำรงรักษาภาษาในกลุ่มชนพลัดถิ่น: การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงสังคมในกลุ่มชนที่พูดภาษาเนปาลถิ่นพม่าที่อาศัยอยู่ในตัวเมืองเชียงใหม่ (เวนดี้ แชมเบอร์เลน. 2553) ปัญหาการใช้บุรุษสรรพนามของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์สังคม (ฉิงหยู่ เหวิน. 2556)

การศึกษาวิจัยทางภาษา อาจใช้ข้อมูลชั้นต้นได้ 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลเอกสาร เช่น ความเรียง เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต้องศึกษารวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดสถาบันต่าง ๆ หรือบุคคลที่มีเอกสารอยู่ในครอบครอง เมื่อจะศึกษาภาษาพูด ไม่ว่าจะเป็นภาษาไทยถิ่นหรือภาษาชนกลุ่มน้อย การวิจัยภาคสนามทางภาษาศาสตร์ต้องใช้เวลา

และเสียค่าใช้จ่ายสูง ก่อนเริ่มการวิจัย ผู้วิจัยจึงควรรู้วิธีและกลยุทธ์ของการเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษา และมีวัตถุประสงคในการเก็บข้อมูลภาคสนามอย่างชัดเจน

1. วัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลภาคสนาม มีหลายลักษณะและเป็นเครื่องกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลและปริมาณข้อมูล จรัลวิไล จรูญโรจน์ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลไว้ดังนี้

1.1 เพื่อการสำรวจทางภาษาศาสตร์ เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภาษา เช่น ภาษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย มีภาษาอะไรบ้าง ก่อนการเก็บข้อมูลจึงต้องสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สัมภาษณ์ ผู้บอกภาษา

1.2 เพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้างของภาษา เช่น เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางเสียงและไวยากรณ์ ผู้วิจัยต้องเก็บข้อมูลเป็นเวลานาน เพราะศึกษากว้างและอาจต้องฝึกพูดภาษานั้น ๆ ด้วย

1.3 เพื่อพิสูจน์สมมติฐานบางประการ เช่น ตั้งสมมติฐานไว้ว่า “ภาษาไทยโย้ย มีพยัญชนะกักครบทั้ง 4 ชุด คือ /□/, /♦/, / □̋/, / ♦̋/, /b/, /d/ จะไม่มีความแตกต่างทางด้านวรรณยุกต์ (tones)” ผู้วิจัยต้องเก็บข้อมูลภาคสนามภาษาในตระกูลไท เพื่อใช้ประกอบข้อมูลเอกสาร ข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ผู้วิจัยเห็นภาพรวมของคำตอบ ซึ่งจะนำมาพิสูจน์สมมติฐาน

1.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสังคมหรือภาษากับวัฒนธรรม เช่น การวิเคราะห์คำเรียกญาติในภาษามลาบรี (ผีตองเหลือง) คำบอกสีในภาษาแอสเลียน (ซาไก) ต้องใช้วิธีเก็บข้อมูลทางชาติพันธุ์วิทยา

1.6 เพื่อจัดทำพจนานุกรม อาจจัดทำพจนานุกรม 2 – 3 ภาษา ถ้าภาษานั้น ๆ ยังไม่มีระบบการเขียน ผู้วิจัยต้องเก็บข้อมูลทางภาเพื่อสร้างระบบการเขียนก่อน แล้วจึงรวบรวมคำศัพท์เพื่อจัดทำคลังศัพท์ นอกจากสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา โดยการถามเป็นคำ ๆ แล้ว ต้องรวบรวมข้อมูลประเภทเพลงพื้นบ้าน นิทาน ตำนาน และประวัติศาสตร์ด้วย เพราะข้อมูลประเภทนี้จะมีคำศัพท์เฉพาะ คำสันธาน คำบุพบท คำช่วยกริยา และคำลงท้าย ช่วยให้ข้อมูลสมบูรณ์ขึ้น

1.7 เพื่อสร้างแบบเรียนเบื้องต้นสำหรับสอนการอ่านการเขียน และการแปล ส่วนใหญ่เป็นงานของมิชชั่นนารี ที่เก็บข้อมูลภาษาของกลุ่มชนที่มีแต่ภาษาพูด มาสร้างระบบการเขียน เพื่อจดบันทึกภาษานั้น แล้วจึงสอนระบบการเขียนให้เจ้าของภาษา สร้างแบบเรียนเบื้องต้น แปลคัมภีร์และนิทานเกี่ยวกับศาสนา

2. คุณสมบัติผู้วิจัยและผู้บอกภาษา

2.1 ผู้วิจัย ผู้วิจัยควรมีความสามารถฟังเสียงในภาษา และบันทึกเสียงโดยใช้สัญลักษณ์ มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมเพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคในการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถพูดคุย ขอความร่วมมือจากบุคคล และหน่วยงานได้ดี รู้จักควบคุมสติอารมณ์

และมีความอดทน เพราะการเก็บข้อมูลภาคสนามอาจพบปัญหาต่าง ๆ มากมายทั้งจากบุคคล สภาพแวดล้อมหรือเพื่อนร่วมงาน เมื่อออกเก็บข้อมูลภาคสนามแล้วเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น ควรมองโลกในแง่ดี ใช้ไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้เหมาะสม

2.2 ผู้บอกภาษา ผู้บอกภาษาคือผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาษา เป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการวิจัยภาคสนามทางภาษาศาสตร์ ผู้วิจัยควรให้เกียรติ ยกย่องผู้บอกภาษาเป็น “ครู” และให้ความสนิทสนมเหมือนญาติ ดูแลและเอาใจใส่ผู้บอกภาษา เพราะการเก็บข้อมูลภาษา ใช้เวลามาก และผู้วิจัยต้องสังเกตความเคลื่อนไหวของอวัยวะในการออกเสียงของผู้บอกภาษา จึงอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายหรือประหม่า เป็นอุปสรรคต่อการเก็บข้อมูล

ผู้บอกภาษา ควรที่จะรู้ภาษาที่ผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลอย่างดี มีอายุมากพอสมควร คือ 45 ปีขึ้นไป เติบโต และใช้ภาษานั้นในชีวิตประจำวัน มีความสนใจ และมีความรับผิดชอบสูง เป็นคนฉลาด มีปฏิภาณไหวพริบ และมีความรู้รอบตัวดี มีความอดทน และอารมณ์ดี เพราะต้องพูดซ้ำหลาย ๆ ครั้ง มีสุขภาพจิตดี ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีอวัยวะในการออกเสียงและฟังเสียงอยู่ในสภาพปกติ และมีเวลาว่างพอที่จะทำงานได้ ตลอดระยะเวลาที่กำหนด

จำนวนผู้บอกภาษา ขึ้นอยู่กับลักษณะงานวิจัยที่ทำ เช่น การวิเคราะห์ลักษณะทางเสียง ไวยากรณ์ หรือความหมาย อาจใช้ผู้บอกภาษาหลักเพียงคนเดียว และตรวจสอบข้อมูลกับผู้บอกภาษาอื่น ๆ อีก 2 – 3 คน จึงต้องเลือกผู้บอกภาษาอย่างระมัดระวัง งานวิจัยภาษาศาสตร์สังคมจำเป็นต้องใช้ผู้บอกภาษาเป็นจำนวนมากขึ้นอยู่กับตัวแปร ที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา เช่น ตัวแปรด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และต้องพิจารณาความเหมาะสมทางสถิติด้วย เพราะต้องนำหลักเกณฑ์ทางสถิติมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าตอบแทนผู้บอกภาษา ไม่มีอัตราตายตัว ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและลักษณะเฉพาะของชุมชน ผู้วิจัยต้องใช้วิจารณญาณของตนเอง

3. วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม

วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามที่ดีที่สุด คือ การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา โดยใช้ภาษาของผู้บอกภาษาเอง ผู้วิจัยต้องฝึกพูดภาษาที่จะวิจัยให้ได้พอสมควร เช่น ศัพท์พื้นฐาน วลี และประโยคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อเข้าไปอยู่ในชุมชนที่ใช้ภาษานั้นได้ประมาณ 3 เดือน จึงเริ่มเก็บข้อมูล เพราะเกิดความเข้าใจภาษามากขึ้น แต่วิธีการดังกล่าวเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก การวิจัยโดยการเก็บข้อมูลภาคสนามจึงใช้วิธีสัมภาษณ์ด้วยภาษาไทยกลาง ซึ่งผู้บอกภาษาสามารถเข้าใจได้ สิ่งที่ควรระวัง คือ ข้อมูลภาษาอาจคลาดเคลื่อน เพราะผู้บอกภาษาอาจให้ข้อมูลทางภาษาด้วยวิธีการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาของตน แทนที่จะพูดไปตามธรรมชาติหรืออาจเรียงคำเข้าประโยคเป็นแบบภาษาไทย

3.1 การเตรียมการก่อนออกภาคสนาม ก่อนออกเก็บข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยควรเตรียมการด้านวิชาการและเตรียมการด้านธุรการ คือ ด้านวิชาการและด้านธุรการ ผู้วิจัยควรพิจารณาว่าจะวิจัยด้านเสียง ไวยากรณ์หรือความหมาย จะใช้วิธีการของภาษาศาสตร์พรรณนา ภาษาศาสตร์สังคม ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบเชิงประวัติ ฯลฯ และจะเลือกใช้ทฤษฎีภาษาศาสตร์ อย่างไรจึงจะเหมาะสมกับ

งานวิจัย แล้วจึงเริ่มรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2 ลักษณะ คือ เอกสารประเภทบรรณานุกรม เอกสารเกี่ยวกับภาษาที่จะวิจัยและเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีในการวิเคราะห์ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

ด้านธุรการ ถ้ามีแหล่งเงินทุน ก็ควรสำรวจบริเวณที่จะออกเก็บข้อมูลและทำโครงการทดลอง เพื่อวางแผนดำเนินการวิจัยและเขียนโครงการวิจัยขอทุนอุดหนุนได้อย่างละเอียดชัดเจน เพื่อความสะดวกปลอดภัยในการทำวิจัย ควรติดต่อขอความร่วมมือจากหน่วยราชการที่อยู่ในบริเวณที่จะเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยติดต่อทางราชการและติดต่อส่วนตัว นอกจากนี้ยังต้องจัดเตรียมอุปกรณ์การวิจัยและเครื่องใช้ส่วนตัว อุปกรณ์การวิจัย ได้แก่ รายการคำหรือแบบสอบถาม รูปภาพและตัวอย่างประกอบการสัมภาษณ์ สมุดบันทึกข้อมูล เอกสารที่จำเป็น แผนที่ อุปกรณ์การบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูปและฟิล์ม คอมพิวเตอร์พกพา

รายการคำ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัยมีวิธีการสร้างดังนี้ คือ

1) การสร้างรายการคำเพื่อเปรียบเทียบระบบเสียง การศึกษาระบบเสียงอาจศึกษาทั้งระบบ คือ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ หรือเลือกศึกษาเฉพาะเรื่องก็ได้ ถ้าจะศึกษาเปรียบเทียบวรรณยุกต์ก็ใช้คำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นของวิลเลี่ยม เจ เก๊ดนี่ เป็นหลัก แต่ถ้าต้องการจะศึกษาระบบเสียงทั้งระบบ นอกจากรายการคำดังกล่าวแล้วยังต้องมีรายการคำเพื่อศึกษาพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย สระเดี่ยว และสระเลื่อนด้วย ในการสร้างรายการคำเพื่อศึกษาระบบเสียงของภาษาไทยถิ่น ผู้ศึกษาควรสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระบบเสียงของภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับภาษาที่ต้องการศึกษา อย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อให้ได้ความรู้ว่า ภาษาที่ต้องการศึกษาน่าจะมีหน่วยเสียงอะไรบ้าง จะได้เตรียมรายการคำโดยไม่มีข้อผิดพลาด

2) การสร้างรายการคำเพื่อเปรียบเทียบคำศัพท์ ถ้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อจะดูการแปรของภาษาไทยถิ่นที่พูดกันในบริเวณหนึ่ง โดยไม่ดูแนวการแบ่งเขตภาษา รายการคำที่ใช้อาจประกอบด้วยคำอะไรก็ได้ หากจุดเก็บข้อมูลมีไม่กี่จุด หน่วยอรรถ (หน่วยของความหมายซึ่งอาจแทนศัพท์จำนวน 1 ศัพท์ หรือมากกว่าก็ได้) อาจมีมากกว่าสองพันก็ได้ แต่ถ้าจุดเก็บข้อมูลจำนวนมาก ก็อาจต้องลดจำนวนหน่วยอรรถลง หากเป็นการศึกษาที่มีจุดหมายเพื่อหาแนวแบ่งเขตภาษา เช่น จะหาแนวแบ่งเขตภาษาระหว่างภาษาระหว่างภาษาไทยถิ่น ก. กับภาษไทยถิ่น ข. รายการคำที่ใช้ ต้องประกอบด้วยหน่วยอรรถที่ภาษา ก. ใช้ศัพท์ ๆ หนึ่ง และภาษา ข. ใช้อีกศัพท์หนึ่ง และจำนวนหน่วยอรรถที่ใช้ไม่จำเป็นต้องมากนัก หากหาหน่วยอรรถที่จำแนกภาษาไทยถิ่นได้ดีจริง ๆ ได้เพียง 10 – 20 หน่วยอรรถ ก็จัดเป็นเครื่องมือในการศึกษาที่เหมาะสมแล้ว

3.2 วิธีเก็บข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลภาคสนามทางภาษา เป็นศิลปะที่ต้องเรียนรู้ ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ เพราะการซักถามผู้บอกภาษา เพื่อให้ได้ข้อมูลทางภาษาขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และประสบการณ์ของผู้วิจัย วิธีการที่นิยมใช้เก็บข้อมูลมี 4 วิธี คือ ถามตรง ๆ ให้ผู้บอกภาษาเป็นผู้ให้

ข้อมูล ผู้วิจัยเสนอข้อมูล ให้ผู้บอกภาษาเป็นผู้ตอบว่า มีหรือไม่มี ให้ผู้บอกภาษาเล่าเรื่องที่อยากเล่า ผู้วิจัยบันทึกเสียงไว้แล้วถ่ายทอดเป็นสัทอักษร แล้วซักถามรายละเอียดเพิ่มเติม และถ้าผู้วิจัยพูดภาษาที่จะวิจัยได้ ควรใช้วิธีนั่งคุยกับผู้บอกภาษาและแอบบันทึกเสียงไว้ เป็นวิธีที่เป็นธรรมชาติแต่ใช้เวลามากและสิ้นเปลืองแถบบันทึกเสียง

การเก็บข้อมูลมีรายละเอียดแตกต่างกันไป ตามวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล เช่น เพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้างทางภาษา เพื่อจัดทำพจนานุกรม เป็นต้น ในที่นี้ขอยกตัวอย่างการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาโครงสร้างทางภาษา ซึ่งต้องการข้อมูลเป็นจำนวนมาก การเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ก็ใช้วิธีการเช่นเดียวกันได้

ธีรพันธ์ ล.ทองคำ ได้อธิบายการเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อศึกษาโครงสร้างทางภาษาของภาษามลาบรี (ผีตองเหลือง) ที่อำเภอสา จังหวัดน่านไว้ว่า เริ่มต้นด้วยการให้ผู้บอกภาษาดูรูปสัตว์ และบอกชื่อสัตว์ ต่อไปเป็นอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย โดยให้ออกเสียงหลาย ๆ ครั้งผู้วิจัยออกเสียงเลียนแบบให้ผู้บอกภาษายอมรับ แล้วจึงบันทึกข้อมูล ขณะบันทึกเสียงผู้วิจัยจะบอกรายละเอียดเกี่ยวกับภาษา สถานที่ วัน เวลา และผู้บอกภาษาเพื่อสะดวกในการใช้ข้อมูล วันต่อ ๆ ไปถามข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติ คำสรรพนาม คำเรียกเครือญาติ พืช คำกริยา วลี และประโยค

3.3 การรวบรวมและจัดระบบข้อมูล

การเก็บข้อมูลภาคสนามควรนำข้อมูลมาจัดระบบเพื่อให้เกิดความสะดวกในการใช้ข้อมูล การเพิ่มเติมข้อมูล และเห็นข้อบกพร่องของข้อมูลได้ง่ายขึ้น การจัดระบบข้อมูลอย่างง่าย คือ บันทึกข้อมูลลงในบัตรข้อมูลที่เตรียมไว้ แล้วจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ บัตรข้อมูลเพียงชุดเดียวใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่เตรียมไว้ แล้วจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ บัตรข้อมูลสามารถใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางภาษาศาสตร์ได้หลายลักษณะ จึงควรจัดทำรหัสหมวดหมู่ให้ชัดเจน

3.4 การวิเคราะห์ตีความข้อมูล

การวิเคราะห์ตีความข้อมูลทางภาษาที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูล เช่น เก็บข้อมูลรายการคำแล้วนำมาวิเคราะห์ในตอนกลางคืน บันทึกปัญหาหรือตั้งข้อสังเกตไว้ เช่น เสียงสระประสม การกลมกลืนของเสียงสระในพยางค์หลักและรอง ความสั้นยาวของเสียงสระ ที่มีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์ คือทำให้ความหมายของคำแตกต่างกันการวิเคราะห์ตีความข้อมูลทางภาษาต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจทางภาษาศาสตร์ตลอดจนการสังเกต ตรวจสอบข้อมูลอย่างถี่ถ้วน ผู้วิจัยควรได้รับการฝึกฝนภาษาศาสตร์เชิงปฏิบัติ จึงจะสามารถวิเคราะห์ตีความข้อมูลได้ถูกต้องมากขึ้น

2.2 แนวคิดการศึกษาความหลากหลายทางวัฒนธรรม

สังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalized) ทำให้เกิดความไร้พรมแดนทั้งด้านการค้า ความรู้ การลงทุน การทำงาน เทคโนโลยี การขนส่งและการคมนาคม อันเป็นผลให้เกิดรูปแบบของ

เศรษฐกิจโลกแบบโลกาภิวัฒน์และยังทำให้กิดผลกระทบต่อภาษาที่เอกลักษณ์ของแต่ละชาติ ยิ่งโลกเรากลายเป็นโลกาภิวัตน์มากขึ้นเท่าใด เราจะต้องยิ่งตระหนักและควบคุมการประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างของเรามากยิ่งขึ้นเท่านั้น โดยยึดติดไว้กับภาษาของเรา รากเง้าและวัฒนธรรมของเราเอง พันธกิจที่องค์การ UNESCO ได้ประกาศในปี ค.ศ.1998 เรื่องการอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 2 ข้อ 7 คือ เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมในบริบทของสังคมที่มีหลากหลายวัฒนธรรม และสังคมที่หลากหลายวัฒนธรรมมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ความได้เปรียบในการดำเนินธุรกิจในสมัยโลกาภิวัฒน์ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการรู้เขารู้เราหรือเข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่นและของตนเอง (ดาราวดี สุกมลสันต์. 2550 หน้า 5)

นับตั้งแต่รัฐบาลได้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 2 จนถึงปัจจุบันเป็นแผนพัฒนาประเทศ ฉบับที่ 11 นั้น รัฐบาลได้พยายามดำเนินการตามแผนพัฒนาฉบับต่างๆ ไปได้ในระดับหนึ่ง ชุมชนหลายแห่งสามารถบรรลุตามเป้าหมายของแผนพัฒนาประเทศได้ แต่ชุมชนบางแห่งได้สามารถพัฒนาตามแผนการพัฒนาประเทศไทยจึงเกิดช่องว่างระหว่างชุมชนต่างๆ ทำให้ชุมชนเหล่านั้นถูกรัฐบาลมองว่าเป็นชุมชนที่ล้าหลังหรือล้าสมัย เมื่อพิจารณาถึงวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนย่อมจะเห็นว่าประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีเครื่องใช้ต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกในระดับครอบครัวและชีวิตความเป็นอยู่มีความเหมาะสมมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อเปรียบเทียบกับวิถีชีวิตในอดีต อย่างไรก็ตามก็ยังมีบางชุมชนที่วิถีชีวิตของประชาชนมีวิถีการดำรงชีวิตที่ไม่ดีนัก เป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสทางสังคมเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการวางแผนพัฒนาประเทศที่ผ่านมา

ประเทศไทยนับเป็นประเทศซึ่งประกอบขึ้นเป็นรัฐชาติ จากนิยามหรือแนวคิดรัฐสมัยใหม่ของชาติตะวันตก ภายใต้พื้นฐานของผู้คนภายในชาติที่มีความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรมและภาษา เราต้องยอมรับว่าทุกวัฒนธรรมร่วมและทุกชาติพันธุ์เหล่านั้นล้วนมีส่วนอย่างมากในการก่อร่างสร้างรัฐไทยให้เป็นประเทศชาติที่มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองเฉกเช่นในปัจจุบันหากแต่ในข้อเท็จจริงผู้คนซึ่งมีวัฒนธรรมร่วมและมีชาติพันธุ์ที่แตกต่างจากรัฐศูนย์กลางกลับมีส่วนในกระบวนการสร้างรัฐชาติได้เพียงการน้อมรับอำนาจชี้นำของรัฐให้ต้องปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกจัดวางไว้อย่างเบ็ดเสร็จผ่านกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนต่างๆ ทางสังคม ผ่านทางนโยบายของรัฐในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้เป็นเพียงการปฏิบัติตามที่ปราศจากการมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นการวางแผน เสนอแนะ ชี้นำต่อกฎ กติกาและระเบียบแบบแผนดังกล่าวเสมอมา จนนำไปสู่ปัญหาความเลื่อมล้ำและความขัดแย้งในเวลาต่อมา (อัญชลี รัตนะ. 2556 หน้า 30)

“วัฒนธรรม” มีความหมายแตกต่างไปตามยุคสมัย ในยุคเริ่มแรกจะกล่าวถึง “วัฒนธรรม” ในความหมายที่ตรงกันข้ามกับ “ธรรมชาติ” (Nature) นั่นคือ “วัฒนธรรม” คือสิ่งที่สร้างขึ้นด้วยความปรารถนาของมนุษย์ ขณะที่ “ธรรมชาติ” คือสิ่งที่มีอยู่ในตัวเอง ตั้งแต่ศตวรรษที่

18 คำว่า “วัฒนธรรม” เปลี่ยนไปเป็น “ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่า” โดยเฉพาะในทวีปยุโรป และในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 “วัฒนธณรม เป็นทั้งวิธีทางและค่านิยมที่เกิดขึ้นในบรรดากลุ่มและชนชั้นของสังคมที่แตกต่างกันบนพื้นฐานของสภาพประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ และความสัมพันธ์ที่พวกเขามีอยู่ และตอบสนองสภาพการณ์ที่เป็นอยู่” ความหมายอีกด้านหนึ่งของวัฒนธรรมได้มุ่งเน้นเรื่องวัฒนธรรมที่เป็นยุคของค่านิยมและลักษณะเฉพาะต่างๆ (Attributes) ของค่านิยมที่นำไปใช้ในกลุ่มต่างๆ ความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลต่อวัฒนธรรมและการที่แต่ละบุคคลแสวงหาค่านิยมเหล่านั้น และลักษณะเฉพาะกลุ่มอื่นๆ ได้ให้ความหมายของ วัฒนธรรม คือ “พฤติกรรมร่วมกัน (Shared Behavior) ที่สำคัญเพราะพฤติกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดระบบ ช่วยให้คนในสังคมกระทำสิ่งต่างๆ ที่หลีกเลี่ยงความสับสน และก่อให้เกิดความร่วมมือจนกระทั่งคนกลุ่มนั้นๆ สามารถกระทำการในสิ่งซึ่งปัจเจกบุคคลไม่สามารถทำได้เพียงคนเดียวสำเร็จ” (McGee. 2003: 23-24)

เพื่อที่จะได้เข้าใจแนวความคิดของความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้ลึกซึ้งดีขึ้น อาจจะแยกพิจารณาดังต่อไปนี้ “ความหลากหลาย” และ “วัฒนธรรม” ความหลากหลาย คือ ความแตกต่าง ความมีหลายสิ่งหลายอย่าง หรือความไม่คล้ายคลึงกัน หรือความเป็นพหุลักษณ์ หรือความเป็นพหุนิยม ส่วนคำว่า วัฒนธรรม หมายถึงองค์รวมของวิธีคิด คุณค่า และอุดมการณ์ของสังคมที่มนุษย์สร้างและสะสมขึ้นมาในความหมายพยายามที่จะแสดงออกถึงจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์และการปรับตัวกับระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและธรรมชาติ ภายใต้เงื่อนไขและบริบทที่แตกต่างกัน และวัฒนธรรมหมายถึงวิถีแห่งการดำรงชีพที่มนุษย์สร้างขึ้น ตามที่มนุษย์มีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นทั้งระบบความรู้ ความคิด หรือความเชื่อจนมีการยอมรับปฏิบัติกันมา เป็นวิธีการหรือแบบแผน และมีการอบรมและถ่ายทอดไปสู่สมาชิกรุ่นต่อมา ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมของมนุษย์

เนื่องจากความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นและยอมรับในหมู่นักวิชาการข้าราชการ และนักปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนมากขึ้นเรื่อยๆ ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เราอาจจะกล่าวได้ว่าแนวทางการวิจัยที่แท้จริงเพื่อการศึกษาความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นนั้น การที่จะสร้างพรมแดนแห่งความรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้น จะต้องมีแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ จะต้องสามารถนำแนวความคิดและทฤษฎีทางสังคมศาสตร์โดยเฉพาะทางสังคมวิทยาและมานุษย์วิทยาไปวิเคราะห์ปรากฏการณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ จึงจะสามารถพัฒนาและสร้างสังคมแห่งความรู้ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งจะมีประโยชน์ในการประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาในด้านการพัฒนาในระดับชาติ ระดับชุมชน ระดับครัวเรือน และระดับปัจเจกบุคคลได้อย่างแท้จริง

ความหลากหลายทางวัฒนธรรม หมายถึง ความหลากหลายของชีวิตวัฒนธรรม หรือความหลากหลายของระบบคิด ระบบภูมิปัญญา และระบบอำนาจของกลุ่มชนในสังคม หรือความหลายหลายของแบบแผนการดำรงชีวิตนั้นเอง ถ้าหากจะแยกแยะตามมิติการมอง เราสามารถเข้า

ใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้หลายมิติของการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม กล่าวคือ มิติทางประชากร มองถึง ชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ และองค์ประกอบของประชากรในสังคมที่มีความแตกต่างกัน มิติทางโครงสร้างทางสังคมหรือชุมชน จะมีมุมมองของความหลากหลายในด้านสถานภาพ บทบาท ค่านิยม บรรทัดฐาน การวัดช่วงชั้นทางสังคม และสถาบันทางสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมอาจจะมีมิติที่เน้นเฉพาะในสถาบันหนึ่ง เช่น ความหลากหลายของการประกอบอาชีพ ความหลากหลายของระบบความเชื่อ เป็นต้น ตลอดจนมิติทางทรัพยากรสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งมีความหลากหลายในแต่ละชุมชน

แผนการพัฒนาประเทศส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นนโยบายเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง ทำให้แผนงานและโครงการต่างๆ ไม่ได้สนองกับความต้องการของประชาชนในวิถีชีวิตที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม แม้ว่าในแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 11 จะเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงานและโครงการต่างๆ ในลักษณะที่เป็นนโยบายเบื้องล่างสู่เบื้องบนก็ตาม แต่ระบบคิดของผู้บริหารระดับนโยบายยังไม่ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนา จึงทำให้แผนการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาไม่ค่อยประสบความสำเร็จ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ระหว่างคนรวยและคนจนมีมากขึ้น รวมทั้งการที่ประเทศมีนโยบายระบบเศรษฐกิจเสรี โดยไม่ได้เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของวิถีชีวิตของประชาชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำให้การพัฒนาความหลากหลายทางวัฒนธรรมถูกละเลย จนประเทศเข้าไปสู่ระบบเศรษฐกิจโลก จนเกิดภาวะวิกฤติเศรษฐกิจเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในแต่ละชุมชนแสดงให้เห็นถึงความเป็นลักษณะเฉพาะหรือความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชน ปัญหาและความต้องการในแต่ละชุมชนย่อมแตกต่างกันไป การช่วยเหลือหรือชุมชนต้องการพึ่งพาตนเองย่อมแตกต่างกัน ไม่เหมือนกัน ทั้งหมดอาจจะมีลักษณะทั่วๆ ไปในสถาบันทางสังคมที่มีความคล้ายคลึงกัน แต่ความมีชีวิตทางวัฒนธรรมในสถาบันต่างๆ ย่อมแตกต่างกันไป เช่น ในแต่ละชุมชนย่อมจะมีสถาบันต่างๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน แต่บริบทเนื้อหาของการคงอยู่ การปรับตัว และการเปลี่ยนแปลงในแต่ละสถาบันแตกต่างกันไป ซึ่งไม่เหมือนกัน ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความสำคัญอย่างมากในงานพัฒนา ดังจะเห็นว่าผลกระทบของการพัฒนาประเทศโดยไม่ได้คำนึงถึงการพัฒนาที่ต้องมีความแตกต่างกันตามความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงทำให้เกิดช่องว่างของการพัฒนา หรือเกิดผลกระทบในการพัฒนาประเทศที่ทำให้บางชุมชนไม่ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เหมาะสม ตามเป้าหมายของแผนพัฒนาประเทศ

การวิจัยคือกระบวนการหาองค์ความรู้โดยมีวิธีการวิจัยในแต่ละสาขาที่ยอมรับกัน บางท่านกล่าวถึงการวิจัย คือกระบวนการเรียนรู้ที่ชุมชนได้รับความรู้ต่างๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป ในความเป็นจริงกระบวนการวิจัยมีขั้นตอนต่างๆ ซึ่งเป็นไปตามหลัก

วิทยาศาสตร์ แต่กระบวนการวิจัยความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นอีกมิติหนึ่งที่ไม่ได้เป็นไปตามหลักการสังเกตการณ์ การพิสูจน์ และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ตามแนวทางวิทยาศาสตร์ แต่เป็นมิติของการเข้าถึงบริบทแหล่งความรู้ในสาระที่มีวิธีการต่างๆ หลากหลายตามความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น การวิจัยทางความหลากหลายทางวัฒนธรรมอาจจะใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผสมผสานหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การวิจัยลักษณะนี้มักเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีข้อสังเกตว่าไม่ว่าการวิจัยจะเป็นเชิงปริมาณหรือคุณภาพ ต่างก็มีข้อสมมุติต่างๆ จึงต้องพิจารณาคุณสมบัติของข้อมูลว่าข้อมูลใดบ้างที่สามารถทำวิจัยเชิงปริมาณหรือคุณภาพ

การที่ประเทศไทยดำเนินการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเรื่อยมา และการติดต่อพึ่งพากับระบบโลก ตลอดจนกระแสของโลกาภิวัตน์ได้เข้ามาสู่ประเทศไทยโดยมีอิทธิพลต่อระดับชาติระดับชุมชน ระดับครัวเรือน และระดับปัจเจกบุคคลเป็นอย่างมาก จนกล่าวได้ว่า สังคมในทุกระดับจนถึงปัจเจกบุคคลได้รับผลของการพัฒนาของประเทศจนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม อย่างต่อเนื่องเรื่อยมา และเป็นที่ยอมรับว่า ภาวะการปรับตัวหรือพลวัตการปรับตัวของความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้เกิดขึ้นในทุกระดับตั้งแต่สังคม ชุมชนครัวเรือน และปัจเจกบุคคลตลอดมา ผลของการปรับตัวตามพลวัตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของบางชุมชนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมตรงตามเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศในขณะเดียวกันก็มีบางชุมชนที่พร้อมจะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามเป้าหมายของการพัฒนา และยังมีบางชุมชนที่ยังมีภาวะของความคงที่และยังยืนหยัดของการไม่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต หรือค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปตามหลักวิวัฒนาการ เช่น ตัวอย่างของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะพบปัญหาของชุมชนที่ไม่ได้อยู่ในเกณฑ์ดัชนีชี้วัดความจำเป็นขั้นพื้นฐานอยู่จำนวนหนึ่ง

นอกจากการเกิดภาวะของพลวัตของการปรับตัวของความหลากหลายทางวัฒนธรรมแล้ว ยังเกิดกระแสของท้องถิ่นนิยมเกิดขึ้น โดยมีความเชื่อว่า การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาไม่ได้คำนึงถึงแก่นแท้หรือรากฐานทางวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นนิยมให้มากขึ้น หากการพัฒนามุ่งไปสู่กระแสของโลกาภิวัฒน์แต่เพียงอย่างเดียวก็ย่อมจะทำให้เกิดความไม่สมดุลของการพัฒนาประเทศ ประเทศละเลยภูมิปัญญาท้องถิ่นในอดีต มุ่งแต่การพัฒนาทางด้านวัตถุ ขาดการพัฒนาทางด้านจิตใจ ย่อมจะเกิดผลกระทบของการพัฒนาประเทศ กลายเป็นปัญหาต่างๆตามมา เช่น ปัญหาการย้ายถิ่น ปัญหาความยากจน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหายาเสพติด และปัญหาอื่นๆ

2.3 ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารของมนุษย์ มนุษย์ติดต่อกันได้ เข้าใจกันได้ก็ด้วยอาศัยภาษาเป็นเครื่องช่วยที่ดีที่สุด เป็นสิ่งช่วยยึดให้มนุษย์มีความผูกพันต่อกัน เนื่องจากแต่ละภาษาต่างก็มีระเบียบแบบแผนของตน ซึ่งเป็นที่ตกลงกันในแต่ละชาติแต่ละกลุ่มชน การพูดภาษาเดียวกันจึงเป็นสิ่งที่ทำให้คนรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน มีความผูกพันต่อกันในฐานะที่เป็นชาติเดียวกันขณะเดียวกัน ภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ และเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรม ส่วนอื่นๆ ของมนุษย์ด้วย เราจึงสามารถศึกษาวัฒนธรรมตลอดจนเอกลักษณ์ของชนชาติต่างๆ ได้จากศึกษาภาษาของชนชาตินั้นๆ โดยภาษาศาสตร์ มีระบบกฎเกณฑ์ ผู้ใช้ภาษาต้องรักษากฎเกณฑ์ในภาษาไว้ด้วย อย่างไรก็ตาม กฎเกณฑ์ในภาษานั้นไม่ตายตัวเหมือนกฎวิทยาศาสตร์ แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของภาษา เพราะเป็นสิ่งที่มนุษย์ตั้งขึ้น จึงเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยตามความเห็นชอบของส่วนรวม ภาษาเป็นศิลปะ มีความงดงามในกระบวนการใช้ภาษา กระบวนการใช้ภาษานั้น มีระดับและลีลา ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ หลายด้าน เช่น บุคคล กาละเทศะ ประเภทของเรื่อง การที่จะอธิบายถึงความหลากหลายทางภาษาต่างๆ จะต้องมีความเข้าใจทฤษฎีทางภาษาศาสตร์

2.3.1 ความรู้พื้นฐานทางด้านภาษาและภาษาศาสตร์

ภาษาศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยรายละเอียดของภาษา โดยอาศัยข้อมูลจากคำพูดที่เราใช้พูดกัน ลักษณะเด่นของภาษาศาสตร์คือการพิจารณาข้อมูลที่ได้มาอย่างมีเหตุผล ไม่นำตนเองเข้าไปเกี่ยวพัน แต่อาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก ส่วนประกอบที่สำคัญของภาษาคือ วิชาสรวิทยา (Phonetics) และวิชาภาษาศาสตร์ (Linguistics) ซึ่งทั้งสองรวมกันเรียกว่า สาขาวิชาภาษาศาสตร์ (Linguistic Science)

ภาษาในทัศนะของนักภาษาศาสตร์ ได้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

(1) ภาษา คือระบบการสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ในการออกเสียงและระบบไวยากรณ์ ซึ่งจะไม่มีเหตุผล (Arbitrary) เช่น คำว่า “ต้นไม้” อาจจะออกเสียงแตกต่างกัน เช่น

Kannada : Tara

English : Tree

ไทย : ต้นไม้

ซึ่งเสียงของคำเหล่านี้ไม่สามารถบอกเหตุผลได้ว่าทำไมจึงเรียกอย่างนี้ ทั้งที่เป็นสิ่งเดียวกันแต่เสียงเรียกแตกต่างกัน

(2) ภาษา เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ โดยธรรมชาติของภาษาสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยไม่มีข้อกำหนด ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจาก สภาพภูมิประเทศ ความแตกต่างของกลุ่มสังคม เป็นต้น

(3) ภาษา เป็นสิ่งที่สามารถคิดค้นขึ้นมาใหม่ได้ มนุษย์สามารถคิดค้นประโยคใหม่ ๆ ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด แม้แต่เด็กก็สามารถแต่งประโยคใหม่ ๆ ได้ทั้งที่ยังไม่เคยพบในประสบการณ์ของตนเอง

(4) ภาษาเป็นเรื่องของมนุษย์เท่านั้น ส่วนการสื่อสารของสัตว์เช่น การส่งสัญญานของปลาโลมา การส่งเสียงร้องของลิงเมื่อพบอาหาร หรือการส่งสัญญาณอันตรายหรือการพบแหล่งอาหารของผึ้ง ไม่จัดว่าเป็นภาษา

(5) ภาษามิได้เกิดจากสัญชาตญาณของมนุษย์ แต่เกิดจากการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้ภาษาเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ เช่นเด็กไม่ว่าจะไปเกิดในสังคมใด ก็จะเรียนรู้การใช้ภาษาของสังคมนั้น

(6) ภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกคนในสังคมนั้นยอมรับและใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารในสังคมของตน และถ่ายทอดไปสู่ลูกหลาน

นักภาษาศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความ ภาษา ไว้มากมาย เช่น Edward Spair (Language: 1921) ได้ให้คำจำกัดความว่า “ภาษาคือ เรื่องของมนุษย์เท่านั้นและเป็นสิ่งที่มิได้เกิดจากสัญชาติญาณ ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารความคิด อารมณ์ และความปรารถนา โดยใช้สัญลักษณ์ที่มีระบบและเกิดขึ้นโดยการไต่ตรองเสียก่อน สัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องเกิดจากอวัยวะในการออกเสียง และจะต้องเป็นสิ่งที่ได้ยินได้ด้วย (Language is a purely human and non-instinctive method of communicating idea, emotion and desires by means of a system of voluntarily production symbols.)

John P. Hughee (The Science of Language: 1962) ได้ให้คำจำกัดความของภาษาว่า “ภาษาคือระบบสัญลักษณ์ที่ไม่สามารถให้เหตุผลและคาดการณ์ได้ ซึ่งมนุษย์จะใช้สื่อสารความคิดจากคน ๆ นึ่งไปยังผู้อื่น”

Bloch, B. and Trager, G. L. (1942) ได้ให้คำจำกัดความของภาษาว่า “ภาษา คือระบบสัญลักษณ์ซึ่งแทนด้วยเสียงพูด สัญลักษณ์เหล่านี้กำหนดขึ้นอย่างไม่มีกฎเกณฑ์หรือเหตุผลและสังคมของมนุษย์ก็ติดต่อกันด้วยระบบนี้ (A Language is a system of arbitrary vocal symbols by means of which a social group cooperates)

Hall (1969) ได้ให้คำจำกัดความของภาษาว่า “Language is the institution whereby humans communicate and interact with each other by means of habitually used oral-auditory arbitrary symbols.

Noam Chomsky (1957) ได้ให้คำจำกัดความของภาษาว่า “A language is a set (finite or infinite) or sentences, each finite in length and constructed out of a finite set of element.

Wardaugh (1972) ได้ให้คำจำกัดความของภาษาว่า “A language is a system of arbitrary vocal symbols used for human communication.”

Derbyshire (1967) ได้ให้คำจำกัดความของภาษาว่า “Language is undoubtedly a kind of means of communication among human beings. It consists primarily of vocal sounds. It is articulatory, systematic, symbolic and arbitrary.”

Lyons (1970) ได้ให้คำจำกัดความของภาษาว่า “Language are principal systems of communication used by particular groups of human beings within the particular society (linguistic community) of which they are member.”

Encyclopaedia Britannica. (1976) ได้ให้คำจำกัดความของภาษาว่า “Language is system of conventional spoken or written symbols by means of which human beings, as members of a social group and participants in its culture, communicate.”

นักภาษาศาสตร์ ถือว่า ภาษาคือ ภาษาพูดเท่านั้น ส่วนภาษาเขียนถือว่าเป็นผลที่ได้จากภาษาพูด เป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้บันทึกภาษาพูด ภาษาพูดถือว่ามาก่อนภาษาเขียน เพราะภาษาเขียนนั้น ก่อนที่เขียนให้เป็นสัญลักษณ์ได้ต้องมีการคิดเรียบเรียงก่อนจึงจะเขียนได้ บางสังคมจึงมีภาษาเขียนใช้ บางสังคมไม่มี ในสังคมที่ยังไม่เจริญจะไม่มีภาษาเขียนแต่จะใช้ภาษาพูดในการสื่อความหมาย แต่ในสังคมที่เจริญแล้ว ภาษาเขียนได้กลายเป็นอุปกรณ์สำคัญในวัฒนธรรม ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดและภาษาเขียน คือ ภาษาเขียนมีความเป็นมาตรฐาน คำทุกคำสะกดมีความแน่นอน จึงไม่ค่อยไม่การเปลี่ยนแปลง ส่วนภาษาพูดนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ในบางครั้งเป็นผลทำให้ภาษาเขียนและภาษาพูดไม่ตรงกัน จึงเป็นเหตุให้เกิดภาษาวิบัติขึ้น

ภาษาเขียนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

(1) ภาษาเขียนแทนคำ (Logographic) คือ ภาษาที่สัญลักษณ์ แต่ละตัวแทนคำเป็นคำ ๆ เช่น ภาษาจีน

(2) ภาษาเขียนแทนพยางค์ (Syllabic) คือ ภาษาที่สัญลักษณ์แต่ละตัวแทนพยางค์ 1 พยางค์ เช่น ภาษาญี่ปุ่น

(3) ภาษาเขียนแทนเสียง (Alphabetic) คือ ภาษาที่สัญลักษณ์ 1 ตัว ใช้แทนเสียง 1 เสียง เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น

วิชาภาษาศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 สาขาใหญ่ คือ ภาษาศาสตร์บริสุทธิ์ (Pure Linguistics) และภาษาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Linguistics)

1) ภาษาศาสตร์บริสุทธิ์ (Pure Linguistics)

ภาษาศาสตร์บริสุทธิ์แบ่งออกเป็น 2 สาขาย่อย คือ ภาษาศาสตร์วรรณา (Descriptive Linguistics) และภาษาศาสตร์ประวัติศาสตร์และเปรียบเทียบ (Historical Linguistics) รายละเอียดมีดังนี้

1.1) ภาษาศาสตร์วรรณา (Descriptive Linguistics) คือการบรรยายถึงโครงสร้างของภาษาในแต่ละยุค เช่น Old English หรือ Modern English เป็นการศึกษาภาษาใดภาษาหนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยการศึกษาในแนวนี้มุ่งศึกษาลักษณะโครงสร้างของภาษาเป็นสำคัญ คือ ศึกษาโครงสร้างทางเสียงหรือระบบเสียง (Phonology) ศึกษาโครงสร้างทางคำหรือระบบคำ (Morphology) และศึกษาระบบกลุ่มคำ (Syntax) ซึ่งการศึกษาทั้งหมดยังแบ่งย่อยได้อีก คือ

1.1.1) สรวิทยา (Phonology) ประกอบด้วย สัทศาสตร์ (Phonetics) เป็นวิชาที่ว่าด้วยเรื่องสียง (Phone) โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น

1.1.1.1) สรีรสัทศาสตร์ (Articulatory Phonetics) เป็นการศึกษาว่าด้วยอวัยวะที่ใช้ในการเปล่งเสียง นินาทสัทศาสตร์ (Acoustic Phonetics) เป็นการศึกษาเรื่องของเสียงโดยอาศัยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์

1.1.1.2) สรศาสตร์ (Phonemics) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับหน่วยเสียง (Phoneme) โดยศึกษาเสียงที่ได้ยินว่าเป็นหน่วยเสียงหรือเป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน

1.1.2) ไวยากรณ์ (Grammar) ประกอบด้วย

1.1.2.1) ระบบคำ (Morphology) เป็นการศึกษาหน่วยคำว่ามีระบบและโครงสร้างเป็นอย่างไร

1.1.2.2) ระบบกลุ่มคำ (Syntax) เป็นการศึกษาโครงสร้างของประโยคว่ามีระบบการเรียงลำดับคำเป็นอย่างไร

1.1.3) วิชาว่าด้วยความหมาย (Semantics) เป็นการศึกษาความหมายของคำและความหมายของประโยค ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ยาก ดังนั้นนักภาษาศาสตร์วรรณนามักพยายามหลีกเลี่ยงในการศึกษาในเรื่องนี้

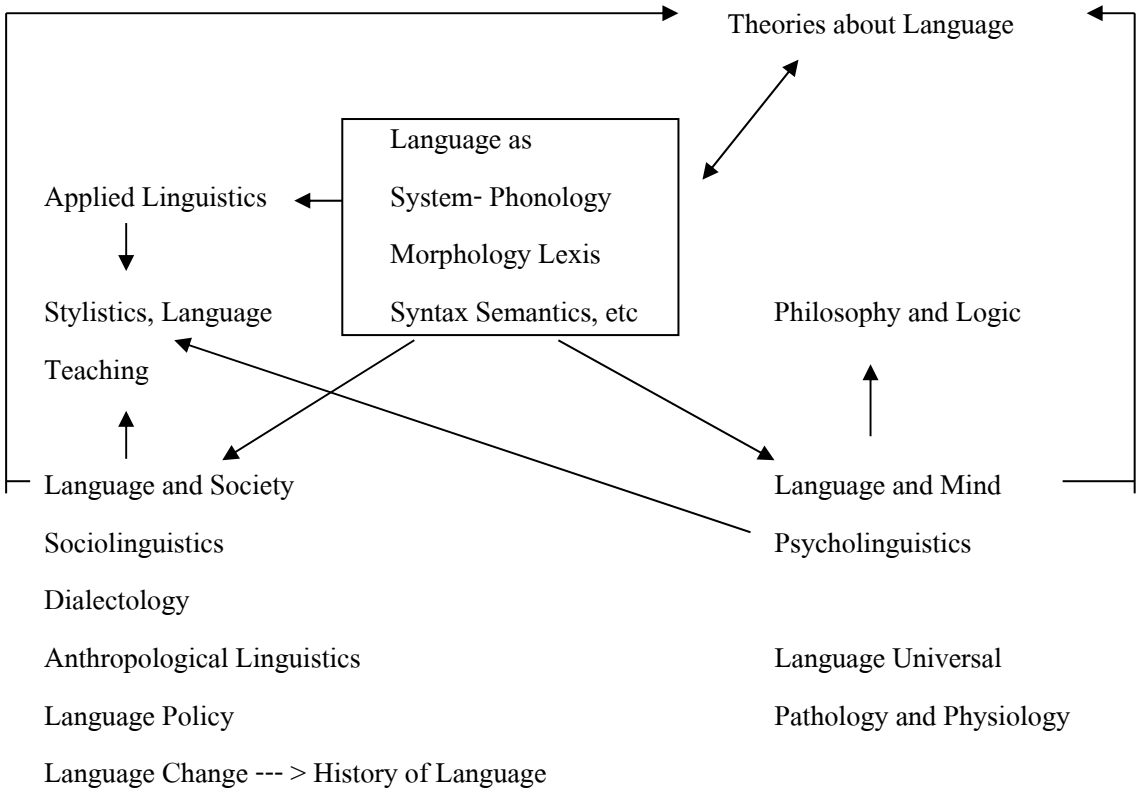

(สำราญ ท้าวเงิน. 2552 หน้า 5)

รูปที่ 2.1 ความสัมพันธ์วิชาภาษาศาสตร์ของสาขาต่าง ๆ

ทฤษฎีหรือแนวคิดของภาษาศาสตร์วรรณนา

การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์วรรณามีหลายแนวคิด หรือหลายทฤษฎี ซึ่งทฤษฎีที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายได้แก่ ทฤษฎีโครงสร้าง ทฤษฎีปริวรรต ทฤษฎีไวยากรณ์การก ทฤษฎีแทกมินิก และทฤษฎีไวยากรณ์อรรถ-การก

รายละเอียด มีดังนี้

(1) ทฤษฎีโครงสร้าง (Structural Theory) ผู้นำทฤษฎีคือ บลูมฟิลด์ (Leonard Bloomfield) แนวคิดของทฤษฎีนี้คือ ภาษาเป็นวิทยาศาสตร์ การศึกษาภาษาจึงต้องศึกษาให้เหมือนกับวิทยาศาสตร์แขนงอื่น ๆ โดยเน้นการเก็บข้อมูล โดยทฤษฎีนี้ถือว่าภาษาเป็นวัตถุที่สามารถนำมาวิเคราะห์แยกออกเป็นส่วน ๆ ได้ โดยแนวทางการศึกษาภาษาจะมี 3 ระดับ คือ ระดับเสียง ระดับคำและระดับกลุ่มคำ

(2) ทฤษฎีปริวรรต (Transformation Theory) ผู้นำทฤษฎีนี้คือ ชอมสกี้ (Noam Chomsky) แนวคิดทฤษฎีนี้คือ ภาษามี 2 ระดับ คือ ระดับลึกและระดับผิว ภาษาระดับผิวคือภาษาที่ใช้พูดจากัน ส่วนภาษาระดับลึกหมายถึงภาษาที่อยู่ในความคิด อยู่ในใจของผู้พูด

(3) ทฤษฎีไวยากรณ์การก (Case Grammar) ผู้นำทฤษฎีนี้คือ ฟิลล์มอร์ (Charles F. Fillmore) ทฤษฎีนี้แตกแขนงมาจากทฤษฎีปริวรรต จึงถือว่าเป็นไวยากรณ์ปริวรรตอีกแบบหนึ่ง

(4) ทฤษฎีแทกมินิก (Tagmemic Theory) ผู้ริเริ่มทฤษฎีนี้คือ สถาบันภาษาศาสตร์ฤดูร้อน (Summer Institute of Linguistics) ผู้นำทฤษฎีนี้คือ ไปค์ (Kenneth L. Pike) พิทท์แทน (Richard S. Pittman) และ เอลสัน (Benjamin F. Elson) ทฤษฎีนี้คล้ายคลึงกับทฤษฎีโครงสร้าง

(5) ทฤษฎีไวยากรณ์อรรถ-การก ผู้ริเริ่มทฤษฎีนี้คือ สตารอสตา (Stanley Starota) แห่งมหาวิทยาลัยฮาวาย ทฤษฎีนี้ได้พยายามที่จะให้ภาษาแสดงลักษณะธรรมชาติของภาษาออกมาเองให้มากที่สุด

ภาษาศาสตร์ประวัติศาสตร์และเปรียบเทียบ (Historical Linguistics)

ภาษาศาสตร์ประวัติศาสตร์และเปรียบเทียบ (Historical Linguistics) คือ การศึกษาถึงประวัติและวิวัฒนาการของภาษา เป็นการศึกษาภาษาในระยะเวลาที่ต่างกัน โดยศึกษาในแง่วิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของภาษา รวมทั้งสาเหตุและขบวนการเปลี่ยนแปลง โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการทั้งทางด้านเสียง คำและประโยค ซึ่งการศึกษาประเภทนี้มักจะศึกษาจากเอกสาร ถ้าหากการศึกษาภาษาในเวลาที่ต่างกันย้อนไปไกลเกินกวาเอกสารที่บันทึกไว้ ก็ให้ศึกษาโดยอาศัยการเปรียบเทียบ (Comparative Method) ซึ่งเรียกการศึกษาแบบนี้ว่า ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ (Comparative Linguistics) โดยมักจะศึกษาเปรียบเทียบภาษาในตระกูลเดียวกัน

ภาษาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Linguistics)

การศึกษาภาษาศาสตร์ประยุกต์เป็นการศึกษาตามความต้องการของผู้เรียน เป็นการศึกษาเพื่อนำผลงานทางภาษาศาสตร์มาปฏิบัติ โดยเฉพาะด้านการสอน ภาษาศาสตร์ประยุกต์จึงมีมากมายหลายสาขา ดังนี้

(1) ภาษาศาสตร์เชิงมานุษยวิทยา (Anthropological Linguistics) ศึกษาในส่วนที่ภาษาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในสังคม

(2) จิตภาษาศาสตร์หรือภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psycholinguistics) ศึกษาถึงพฤติกรรมทางภาษาของมนุษย์ เช่นการเรียนรู้ภาษามนุษย์นั้นทำอย่างไร

(3) สังคมภาษาศาสตร์หรือภาษาศาสตร์เชิงสังคม (Sociolinguistics) ศึกษาถึงหน้าที่และบทบาทของภาษาในสังคม

(4) คณิตภาษาศาสตร์ (Mathemetical Linguistics) ศึกษาภาษาโดยใช้คณิตศาสตร์เป็นเครื่องช่วย จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ภาษาศาสตร์คอมพิวเตอร์ (Compuration Linguistics) เช่นใช้คอมพิวเตอร์ในการแปลภาษา เป็นต้น

2.3.2 อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงและขบวนการออกเสียง

เสียงพูดของมนุษย์เกิดจาก ลม ซึ่งได้จากการหายใจเข้าไปในปอดเพื่อการดำรงชีวิตอยู่แล้วปล่อยส่วนที่เหลือใช้ออกมา เป็นลมหายใจออกผ่านหลอดลมและเส้นเสียงขึ้นมานั้นเอง เมื่อคนเราต้องการจะพูด สมองจะบังคับกล้ามเนื้อระหว่างซี่โครงและแผ่นกะบังลม ให้ดันลมขึ้นมาผ่านเส้นเสียงช้าๆ เป็นช่วงๆ ตามความต้องการในการเปล่งเสียง ลมหายใจออกเป็นพลังสำคัญที่ทำให้เกิดเสียงพูด เพื่อช่วยให้เข้าใจลักษณะของเสียงพูดได้ง่ายขึ้น จะแยกอธิบายอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงและขบวนการออกเสียง ดังนี้

2.3.2.1 อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง

อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง คือ อวัยวะที่มนุษย์ใช้ในการทำเสียงหรือพูดและออกเสียงที่มีอยู่ในภาษาของตน ในทางภาษาศาสตร์จะพิจารณาเฉพาะลักษณะที่เป็นส่วนรวมของเสียงในภาษาหนึ่ง ๆ ซึ่งเป็นเสียงพูดที่สามารถอธิบายได้ด้วยหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาเรื่องเสียงจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่และการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ที่ใช้ในการออกเสียง อวัยวะที่สำคัญในการผลิตเสียงพูดมี 4 ส่วนโดยเรียงตามลำดับจากส่วนล่างของร่างกายขึ้นไปด้านบน ได้แก่ ปอดและหลอดลม (Lungs) กล่องเสียงและเส้นเสียง (Vocal Cord) เพดานอ่อน (Velum) ปากและอวัยวะในช่องปาก รายละเอียดมีดังนี้

(1) ปอดและหลอดลม (Lungs)

หน้าที่หลักของปอดคือการหายใจ ปอดมีลักษณะเหมือนฟองน้ำประกอบด้วยถุงลมขนาดเล็ก ๆ เป็นจำนวนมาก ไม่มีกล้ามเนื้อ มีเฉพาะหลอดลมฝอย ปอดตั้งอยู่ภายในช่องอก มีกระดูกซี่โครงหุ้มทั้งส่วนหน้าและส่วนหลัง ตอนล่างเป็นกำบังลม เสียงพยัญชนะและสียงสระในภาษาต่าง ๆ เกือบทั้งหมดเป็นเสียงที่ใช้กระแสลมออกจากปอด มีเพียงบางเสียงในบางภาษาที่ใช้กระแสลมออกจากอวัยวะอื่น ในการออกเสียงปอดทำให้เกิดลมเพื่อใช้ในการออกเสียง โดยลมจะเดินทางจากปอดขึ้นมาทางหลอดลม จากนั้นลมก็จะผ่านเข้ากล่องเสียง ซึ่งอยู่ตอนบนของหลอดลมแล้วเข้าสู่ช่องคอและออกไปเป็นเสียงทางช่องปากหรือช่องจมูก

(2) กล่องเสียงและเส้นเสียง (Vocal Cord)

กล่องเสียงประกอบด้วยกระดูก กระดูกอ่อนและกล้ามเนื้อ กล่องเสียงตั้งอยู่เหนือหลอดลม ด้านล่างของกล่องเสียง ส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของกล่องเสียงคือ เส้นเสียง (Vocal Cords) เส้นเสียงมี 2 เส้น มีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ คล้ายปีผีเสื้อ เส้นเสียงอยู่ในลักษณะพาดหัวตามแนวนอนวางขวางอยู่ตรงกลางกล่องเสียง ปลายด้านหนึ่งเชื่อมอยู่ติดกับกระดูกอ่อนอาริดินอยด์ (Arytenoid) การทำงานของเส้นเสียงนั้น ไม่สามารถมองเห็นการทำงานจากภายนอกได้ แต่มีวิธีที่จะรู้ว่าเส้นเสียงอยู่บริเวณใดได้ โดยการออกเสียง อา ..... ยาว ๆ แล้วหยุดเสียงทันที ในจังหวะที่หยุดเสียงจะสังเกตได้ว่ามีกล้ามเนื้อเคลื่อนไหวอยู่ในคอ การเคลื่อนไหวนั้นคือการที่เส้นเสียงเคลื่อนตัวมาปิดกันสนิทเพื่อกั้นลมนั้นเอง

(3) เพดานอ่อน (Velum)

เพดานอ่อนสามารถยกตัวขึ้นติดพนังคอจนไม่มีช่องให้ลมผ่านไปทางช่องจมูกหรือจะตกลงมาตามสภาพปกติก็ได้เพื่อให้มีช่องให้ลมผ่านออกมาทางจมูก การยกตัวขึ้นลงของเพดานอ่อนทำให้เกิดเสียง 2 ประเภท คือ เสียงนาสิก (Nasal) คือเสียงที่ลมออกทางปากและทางจมูก เช่นเสียง /m/ และเสียงออกทางปาก (Oral) คือเสียงที่ลมออกทางปากได้อย่างเดียว

(4) ปากและอวัยวะในช่องปาก

การทำงานของอวัยวะในช่องปากจะทำงานเป็นคู่เรียกว่า “ฐาน” กับ “กรณ์” ซึ่งรวมกันเรียกว่า “ฐานกรณ์” ฐานเป็นอวัยวะทีเคลื่อนไหวไม่ได้ ส่วนกรณ์ เป็นอวัยวะที่เคลื่อนไหวได้ ฐานกรณ์ที่เกิดเสียงต่าง ๆ ในช่องปากได้ เพราะลมไปกระทบกับฐานกรณ์ และฐานกรณ์ดัดแปลงให้เกิดเสียงต่าง ๆ อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงทั้งเป็น 2 ประเภท คือ ฐานกับกรณ์ มีดังนี้

- ฐาน (Passive Articulators) ได้แก่ อวัยวะที่ไม่เคลื่อนที่ในขณะที่ออกเสียงโดยจะอยู่ทางบนของช่องปาก ได้แก่ ริมฝีปากบน ฟันบน ปุ่มเหงือก เพดานแข็ง เพดานอ่อน และลิ้นไก่ เป็นต้น

- กรณ์ (Active Articulators) ได้แก่ อวัยวะที่ขณะออกเสียงจะเคลื่อนไหวไปประชิดกับฐาน โดยจะอยู่ทางด้านล่างของช่องปาก ได้แก่ ริมฝีปากล่าง ฟันล่าง ปลายลิ้น ลิ้นส่วนปลาย ลิ้นส่วนหน้า และลิ้นส่วนหลัง เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีฐานที่เกิดของเสียงบางเสียงที่ไม่สามารถจัดเป็นฐานหรือกรณ์ได้ เพราะในขณะออกเสียงจะเคลื่อนที่ด้วยกันทั้งคู่ ได้แก่ ฐานริมฝีปาก และฐานเส้นเสียง

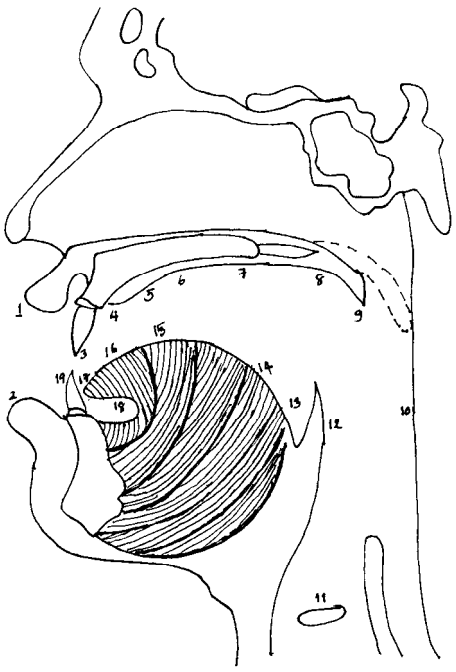

1. ริมฝีปากบน (Upper Lip)
2. ริมฝีปากล่าง (Lower Lip)
3. ฟันบน (Upper Teeth)
4. ปุ่มเหงือก (Alveolar)
5. หลังปุ่มเหงือก (Post-alveolar)
6. เพดานแข็งส่วนหน้า (Pre-palatal)
7. เพดานแข็ง (Hard Palate)
8. เพดานอ่อน (Soft Palate)
9. ลิ้นไก่ (Uvular)
10. ผนังคอหรือกรวยคอ (Pharyngeal Wall)
11. กล่องเสียง (Vocal Cord)
12. แผ่นเนื้อปากหลอดลม (Epiglottis)
13. โคนลิ้น (Tongue Root)
14. ลิ้นส่วนหลัง (Back of the Tongue)
15. ลิ้นส่วนหน้า (Front of the Tongue)
16. ลิ้นส่วนปลาย (Blade of the Tongue)
17. ปลายลิ้น (Apex or tip of the Tongue)
18. ใต้ลิ้น (Underside of Tongue)
19. ฟันล่าง (Lower Teeth)

รูปที่ 2.2 อวัยวะในช่องปากที่ใช้ในการออกเสียง

อวัยวะในช่องปากมีหลายส่วนดังนี้

1) ริมฝีปาก (Lips) เป็นอวัยวะที่เคลื่อนไหวได้มาก และทำให้เสียงแตกต่างกันได้มาก มี 2 ส่วนคือ ริมฝีปากบน และริมฝีปากล่าง ซึ่งริมฝีปากเป็นอวัยวะที่ทำให้เกิดเสียง เช่น เสียง // //

2) ฟัน (Teeth) ฟันเป็นอวัยวะที่ทำให้เกิดเสียงหลายอย่าง เมื่อฟันบนกดลงบนริมฝีปากล่าง ลมที่ผ่านออกมาโดยแรงจะลอดช่องที่พอจะผ่านได้ออกมาทำให้เกิดเป็นเสียงเสียดแทรกที่ฟันหรือระหว่างฟัน เช่น เสียง / /

3) ปุ่มเหงือก (Alveolar) ปุ่มเหงือกยังแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือหลังปุ่มเหงือก (Post-alveolar) และส่วนที่เป็นปุ่มเหงือก (Alveolar) ปุ่มเหงือกเป็นส่วนที่นูนออกมาหลังฟันบน ถ้าใช้ลิ้นแตะดูจะรู้สึกว่าเป็นคลื่น ปุ่มเหงือกเป็นอวัยวะที่ให้เกิดเสียง เช่น เสียง / /, / /, //

4) เพดานแข็ง (Hard Palate) เพดานแข็งหมายถึงส่วนเพดานที่โค้งเป็นกระดูกแข็งอยู่ต่อจากปุ่มเหงือกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เพดานแข็งส่วนหน้า (Pre-palatal) และส่วนที่เป็นเพดานแข็งหรือเพดานแข็งส่วนหลัง (Palate) เสียงที่เกิดที่เพดานแข็งเช่น เสียง / /, / /

5) เพดานอ่อน (Velum) คือส่วนของเพดานที่อยู่ต่อจากเพดานแข็ง มีลักษณะเป็นกระดูกอ่อนขยับขึ้นลงได้ เวลาหายใจเพดานอ่อนและลิ้นไก่จะลดระดับลงมาเปิดช่องให้ลมออมาทางช่องจมูก เสียงที่เกิดที่เพดานอ่อนเช่นเสียง //

6) ลิ้นไก่ (Uvular) เป็นก้อนเนื้อเล็ก ๆ ปลายแหลมอยู่ที่ปลายเพดานอ่อน ตรงกลางสั่นรัวได้

7) ลิ้น (Tongue) เป็นอวัยวะที่เคลื่อนไหวได้หลายทิศทาง แบ่งออกเป็น 6 ส่วนคือ

- ปลายลิ้น (Tip of the Tongue) ได้แก่บริเวณปลายสุดของลิ้น เป็นส่วนที่สามารถเคลื่อนขึ้นไปแตะอวัยวะส่วน ๆ อื่น ๆ ภายในปากส่วนบนได้ เช่น ฟันบน ปุ่มเหงือก เพดานแข็ง
- ลิ้นส่วนปลายหรือส่วนต่อจากลิ้นหรือสันลิ้น (Blade of the Tongue) ได้แก่บริเวณที่อยู่ถัดปลายลิ้นเข้าไป ลิ้นส่วนปลายจะยกขึ้นไปใกล้กับปุ่มเหงือกแต่ไม่แตะปุ่มเหงือก
- ลิ้นส่วนหน้า (Front of the Tongue) คือลิ้นบริเวณที่อยู่ถัดสันลิ้นเข้าไป เป็นส่วนที่อยู่ตรงข้ามกับเพดานแข็งเมื่อวางลิ้นราบ
- ลิ้นส่วนกลาง (Center of the Tongue) คือลิ้นส่วนที่ต่อจากลิ้นส่วนหน้า ตำแหน่งของลิ้นส่วนกลางจะอยู่ใต้เพดานแข็ง
- ลิ้นส่วนหลัง (Back of the Tongue) คือลิ้นส่วนที่อยู่ถัดส่วนกลางเข้าไป เป็นส่วนที่อยู่ใต้เพดานอ่อน เมื่อวางลิ้นราบ
- โคนลิ้น (Root of the Tongue) คือลิ้นส่วนที่อยู่ต่อจากลิ้นส่วนหลัง เป็นส่วนที่อยู่ตรงข้าม กับผนังคอ

8) แผ่นเนื้อปากหลอดลม (Epiglottis) เป็นก้อนเนื้อเล็ก ๆ คล้ายลิ้นไก่อยู่ต่อจากโคนลิ้นลงไปในคอ มีหน้าที่ปิดช่องลมเมื่อรับประทานอาหารและเปิดช่องลมเมื่อพูด

9) กรวยคอ (Pharynx) คือส่วนที่เป็นโพรงคอที่อยู่ถัดช่องปากลงไปถึงเส้นเสียง

10) เส้นเสียง (Vocal Cords) คืออวัยวะสำคัญที่ทำให้เกิดเสียงพูด วางขวางอยู่ตรงกล่องเสียง ระหว่างเส้นเสียงจะมีช่องว่างเป็นทางให้ลมผ่านเข้าไปถึงปอดและออกจากปอด เรียกว่าช่องว่างระหว่างเส้นเสียง (Glottis) เส้นเสียงทั้งสองสามารถดึงออกให้ห่างกันหรือชิดกันได้

2.3.2.2 ฐานกรณ์การเกิดเสียง

ฐานกรณ์การเกิดเสียง (Place of Articulation) คือตำแหน่งหรือที่เกิดของเสียง ซึ่งก็คืออวัยวะที่ทำหน้าที่ดัดแปลงให้เกิดเสียงต่าง ๆ โดยอวัยวะเหล่านี้จะทำงานเป็นคู่ ๆ ในการออกเสียง โดยการที่อวัยวะส่วนที่เคลื่อนไหวได้เคลื่อนเข้าไปชิดหรือเข้าไปใกล้อวัยวะที่ไม่เคลื่อนไหวเป็นผลให้อากาศที่ผ่านจากปอดสู่หลอดลม ผ่านกล่องเสียงเข้าสู่ช่องปากนั้นถูกสะกัดกั้นไว้ ซึ่งก่อให้เกิดเสียงพยัญชนะต่าง ๆ ทางสัทศาสตร์มีศัพท์ใช้เรียกฐานกรณ์ของเสียงโดยเฉพาะ ดังจะได้อธิบายต่อไปนี้พร้อมตัวอย่างเสียงพยัญชนะ ดังนี้

(1) Bilabial (ริมฝีปากทั้งคู่) ได้แก่เสียงที่เกิดจากริมฝีปากทั้งสอง เป็นเสียงที่เกิดจากการใช้ริมฝีปากล่างเคลื่อนไปหาริมฝีปากบน เช่น เสียง /□/, /♌/, /❍/, /◆/ ในคำว่า pan, ban, my, wing ส่วนการออกเสียงพยัญชนะ /◆/ ริมฝีปากจะห่อกลม

(2) Labio-dental (ริมฝีปากล่างกับฟันบน) ได้แก่เสียงที่ใช้ริมฝีปากและฟัน เป็นเสียงที่เกิดจากการยกริมฝีปากล่างไปหาฟันบนตอนหน้า โดยริมฝีปากล่างจะเคลื่อนขึ้นไปสัมผัสขอบฟันบน เช่น เสียง /♐/ และ /❖/ ในคำว่า fun, van

(3) Dental หรือ Interdental (ปลายลิ้นกับฟันบน) ได้แก่เสียงที่เกิดจากการใช้ปลายลิ้นแตะฟันบน โดยปลายลิ้นจะแตะขอบฟันบนทำให้เกิดเป็นช่องแคบ ๆ (Narrow Approximation) เช่น เสียง /T/ และ /Δ/ ในคำว่า thank, them

(4) Alveolar (ปุ่มเหงือก) ได้แก่เสียงที่เกิดจากการใช้ปลายลิ้น หรือส่วนถัดปลายลิ้นกับปุ่มเหงือกหรือบริเวณใกล้กับปุ่มเหงือก เช่น เสียง /♦/, /♎/, /♦/, /⌘/, /■/, /●/ ในคำว่า ten, day, say, zoo, name, lip

(5) Post Alveolar หรือ Apico- Alveolar (หลังปุ่มเหงือก) ได้แก่เสียงที่เกิดจากการใช้ปลายลิ้นกับปุ่มเหงือกที่ต่อกับเพดานแข็ง เช่นเสียง /❒/ ในภาษาอังกฤษสำเนียงอังกฤษ (British English) ในคำว่า rice แต่ถ้าเป็นภาษาอังกฤษสำเนียงอเมริกัน (American English) ใช้ Apico-Palatal เป็นฐานกรณ์ในการออกเสียง

(6) Retroflex (ส่วนหน้าเพดานแข็ง) ได้แก่เสียงที่เกิดจากการใช้ปลายลิ้นกับส่วนปลายสุดของปุ่มเหงือกที่ต่อกับเพดานแข็ง เช่น เสียง /❒/ ในภาษาอังกฤษสำเนียงอเมริกัน (American English)

(7) Palato – Alveolar (เพดานแข็งกับปุ่มเหงือก) ได้แก่เสียงที่เกิดจากการใช้ส่วนถัดจากปลายลิ้น หรือใบลิ้นกับส่วนปลายสุดของปุ่มเหงือกที่ต่อกับเพดานแข็ง เช่น เสียง /Σ/, /Z/, /τΣ/ และ /δZ/ ในคำว่า shore, measure, chair, joke

(8) Palatal (เพดานแข็ง) ได้แก่เสียงที่เกิดจากการใช้ลิ้นส่วนหน้ากับเพดานแข็ง โดยลิ้นส่วนหน้ายกขึ้นสู่เพดานแข็ง เช่นเสียง /φ/ ในคำว่า yes, you

(9) Velar (เพดานอ่อน) ได้แก่เสียงที่เกิดจากการใช้โคนลิ้นกับเพดานอ่อน โดยลิ้นส่วนหลังจะยกขึ้นไปสัมผัสเพดานอ่อน เช่นเสียง /κ/, /γ/, /N/ ในคำว่า key, game, sing

(10) Uvular (ลิ้นไก่) ได้แก่เสียงที่เกิดจากการใช้ลิ้นส่วนหลังกับลิ้นไก่ เช่น เสียงของคำว่า ‘rouge’ ในภาษาฝรั่งเศส

(11) Glottal (เส้นเสียง) ได้แก่ การเคลื่อนเข้าหากันของเส้นเสียงทั้งสอง ทำให้ลมแทรกผ่านออกมาได้บ้าง แต่เส้นเสียงไม่สั่นสะบัด เช่นเสียง /η/ ในคำว่า have, hay

อวัยวะที่สำคัญและมีบทบาทมากที่สุดในช่องปากคือ ลิ้น ริมฝีปาก ลิ้นไก่และเพดานอ่อน ดังนี้

(1) ลิ้น (Tongue) ลิ้นสามารถเคลื่อนไหวได้หลายทาง ทั้งยกขึ้น ลดลง ยื่นไปข้างหน้า ดึงกลับเข้าไปด้านหลัง และปลายลิ้นก็สามารยกขึ้นไปยังฟันบนหรือปุ่มเหงือกหรืออาจงอกลับไปทางด้านในหรือด้านล่าง ลิ้นแบ่งออกเป็น

1) ปลายลิ้น (Tip of the Tongue) ได้แก่บริเวณปลายสุดของลิ้น จะสามารถกำหนดรู้ได้ด้วยการสูดอากาศเข้าเมื่อรู้สึกเผ็ด ส่วนที่รู้สึกสัมผัสกับความเย็นของลมที่สูดเข้าไปนั้น คือ ปลายลิ้น เป็นส่วนที่สามารถเคลื่อนขึ้นไปแตะอวัยวะส่วน ๆ อื่น ๆ ภายในปากได้ เช่น ฟันบน ปุ่มเหงือก เพดานเข็ง เช่นในการออกเสียง /λ/ ในคำว่า leg ปลายลิ้นจะแตะปุ่มเหงือก

2) ลิ้นส่วนปลายหรือส่วนต่อจากลิ้นหรือสันลิ้น (Blade of the Tongue) ได้แก่ บริเวณที่อยู่ถัดปลายลิ้นเข้าไป กำหนดรู้ได้ด้วยการหุบปากให้สนิท ส่วนที่สัมผัสกับหลับฟันบนนั้น คือ เป็นส่วนของปลายลิ้น ลิ้นส่วนปลายเป็นส่วนที่เคลื่อนไหวได้มากที่สุด เช่นการออกเสียง /□/ ในคำว่า sit ลิ้นส่วนปลายจะยกขึ้นไปใกล้กับปุ่มเหงือกแต่ไม่แตะปุ่มเหงือก

3) ลิ้นส่วนหน้า (Front of the Tongue) ได้แก่ บริเวณที่อยู่ถัดสันลิ้นเข้าไป เป็นส่วนที่เมื่อเราหุบปากในการปกติ เช่นการออกเสียง /ψ/ ในคำว่า yell ลิ้นส่วนปลายจะยกขึ้นไปใกล้เพดานแข็ง

4) ลิ้นส่วนกลาง (Center of the Tongue) เป็นส่วนที่ต่อจากลิ้นส่วนหน้า ตำแหน่งของลิ้นส่วนกลางจะอยู่ใต้เพดานแข็ง เช่นในการออกเสียงสระกลาง /ʏ/ ในคำว่า hut ลิ้นส่วนกลางจะยกขึ้นไปใกล้เพดานแข็ง

5) ลิ้นส่วนหลัง (Back of the Tongue) ได้แก่ ส่วนที่อยู่ถัดส่วนกลางเข้าไป เป็นส่วนที่อยู่ใต้เพดานอ่อน เช่นในการออกเสียง /ʞ/ ในคำว่า caught ลิ้นส่วนหลังจะยกขึ้นไปอยู่ในระดับกลาง

6) โคนลิ้น (Root of the Tongue) ได้แก่ ส่วนที่อยู่ต่อจากลิ้นส่วนหลังลงไป เป็นส่วนที่อยู่ตรงข้ามกับผนังคอ

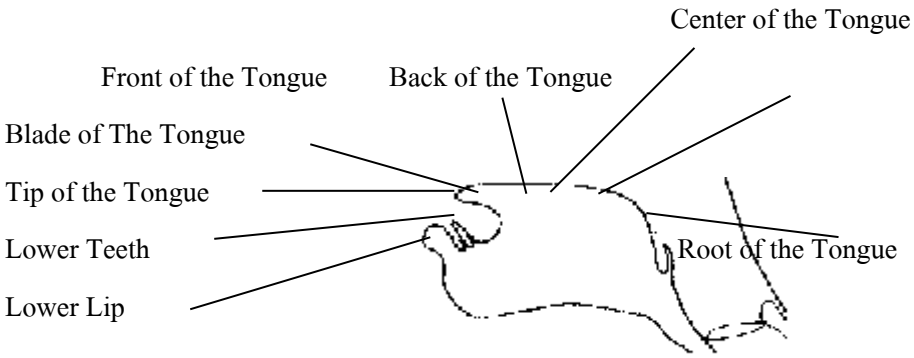

รูปที่ 2.3 อวัยวะในช่องปากที่ใช้ในการออกเสียง

(2) ริมฝีปาก ริมฝีปากเป็นอวัยวะสำคัญเพราะมีหน้าที่ดัดแปลงลมให้เป็นเสียงทุกเสียง และเปลี่ยนขนาดและรูปร่างได้มากกว่าช่องอื่น ๆ คืออาจปิดสนิท เปิดเล็กน้อย เปิดกว้าง ห่อเป็นรูปกลมหรือเป็นรูปรี หรืออยู่ในลักษณะปกติ ดังภาพ

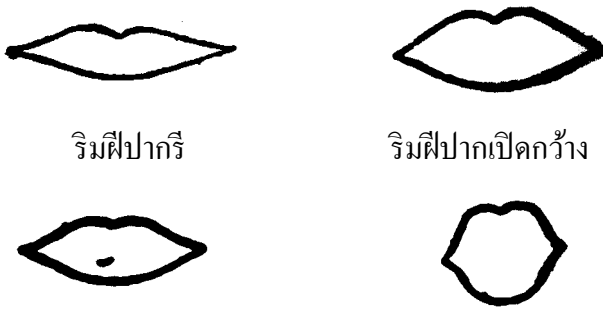

ริมฝีปากรี ริมฝีปากเปิดกว้าง

ริมฝีปากปกติ ริมฝีปากห่อกลม

รูปที่ 2.4 อวัยวะในช่องปากที่ใช้ในการออกเสียง

(3) ลิ้นไก่และเพดานอ่อน ลิ้นไก่และเพดานอ่อนสามารถยกขึ้นไปยังผนังคอเพื่อไม่ให้ลมออกไปทางช่องจมูก หรืออาจละลงปล่อยให้ลมออกทางช่องจมูกทำให้เกิดเสียงนาสิก ดังภาพ

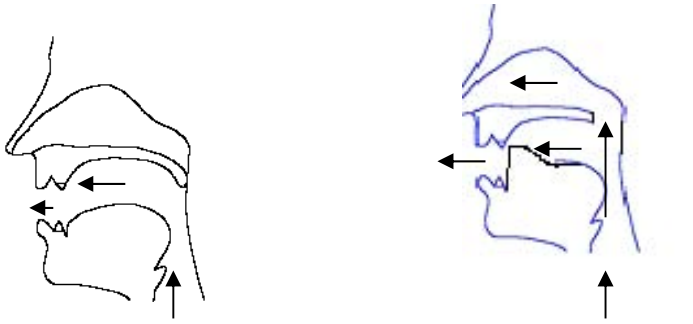

ลมออกเฉพาะทางช่องปาก ลมออกทางช่องปากและช่องจมูก

รูปที่ 2.5 อวัยวะในช่องปากที่ใช้ในการออกเสียง

2.3.2.3 ขบวนการออกเสียง

ลมที่ออกจากปอด โดยผ่านทางหลอดลม และเข้าสู่กล่องเสียงแล้วผ่านช่องระหว่างเส้นเสียง ทำให้เกิดเสียงต่าง ๆ ขึ้น มีหลายลักษณะดังนี้

(1) ถ้าเส้นเสียงอยู่ห่างกัน ลมสามารถผ่านเข้าช่องคอได้อย่างอิสระทำให้เกิดเสียงอโฆษะหรือเสียงไม่ก้อง (Voiceless Sounds) เช่นเสียง /π/, /π^{η}/, /τ/, /κ/ และ /ϕ/

(2) ถ้าเส้นเสียงอยู่ชิดกันแต่ไม่สนิทกัน ลมที่จะผ่านเข้าช่องคอเกิดการเสียดสี ทำให้เส้นเสียงสั่นสะบัด ทำให้เกิดเป็นเสียงโฆษะหรือเสียงก้อง (Voiced Sounds) เช่นเสียง /β/, /δ/, /γ/ และ /ϖ/

(3) ถ้าเส้นเสียงอยู่ชิดกันและกระดูกอ่อนอาริตินอยด์แยกตัวออกจากกัน ลมจะผ่านออกมาทางช่องระหว่างกระดูกอาริตินอยด์และผ่านออกมาระหว่างเส้นเสียงบ้างจะเกิดเป็นเสียงกระซิบ (Whisper)

(4) ถ้าเส้นเสียงอยู่ห่างจากกันเล็กน้อย เมื่อลมผ่านช่องระหว่างเส้นเสียง เส้นเสียงจะสั่นแต่จะสั่นต่างจากเสียงก้อง คือเสียงที่เกิดจากการทำงานของเส้นเสียงในลักษณะนี้ทำให้เกิดเป็นเสียงก้องมีลม (Breathy Sounds)

(5) ถ้าเส้นเสียงอยู่ชิดกันและกระดูกอ่อนอาริตินอยด์อยู่ติดกันสนิท ทำให้ส่วนของเส้นเสียงที่อยู่ห่างจากกระดูกอ่อนกระดูกอ่อนอริตินอยด์สั่น ทำให้เกิดเป็นเสียงลงคอ (Creaky Sound หรือ Creaky Voiced)

(6) ถ้าเส้นเสียงอยู่ชิดกันสนิทและกระดูกอ่อนอริตินอยด์อยู่ติดกัน ลมจากปอดจะถูกปิดกั้นอยู่ใต้เส้นเสียง เมื่อเส้นเสียงแยกตัวจากกันอย่างรวดเร็วลมก็จะพุ่งขึ้นมาเกิดเป็นเสียงกักที่เส้นเสียง (Glottal Stop) ได้แก่เสียง /ʔ/

เมื่อเสียงที่ผ่านเส้นเสียงแล้วก็จะเข้าสู่ช่องคอ จากนั้นเพดานอ่อนและลิ้นไก่จะทำหน้าที่ในการบังคับทางเดินของลม นั่นคือ

(1) ถ้าเพดานอ่อนและลิ้นไก่เคลื่อนที่ไปติดกับผนังคอ ลมจะออกมาทางช่องปาก ทำให้เกิดเสียงทางช่องปาก

(2) ถ้าเพดานอ่อนและลิ้นไก่อยู่ในลักษณะตามธรรมชาติ ลมจะสามารถผ่านขึ้นไปยังช่องจมูกได้ ทำเกิดเสียง 2 ชนิด คือ

1) ถ้ามีการปิดกักลม ณ ที่ใดที่หนึ่งในช่องปากและลมผ่านออกได้เฉพาะทางช่องจมูก เสียงที่เกิดขึ้นเป็นเสียงนาสิก (Nagal Sounds) เช่น เสียง /μ/, /ν/ และ /N/

2) ถ้าไม่มีการปิดกักลมในช่องปากและลมผ่านออกได้ทั้งทางปากและทางจมูกจะเป็นเสียงขึ้นจมูก (Nasalized Sounds) ซึ่งจะเกิดขึ้นกับเสียงสระที่ชิดกับเสียงนาสิกและในบางภาษาจะมีสระทั้งที่เป็นเสียงสระขึ้นจมูกและเสียงสระที่ออกทางช่องปาก

2.3.3 เสียงและระบบเสียง

2.3.3.1 ลักษณะของเสียง

เสียงที่มนุษย์ใช้เปล่งออกมาเพื่อสื่อความหมาย ในแต่ละภาษาจะมีลักษณะสำคัญที่คล้ายกัน ๆ มากบ้างน้อยบ้างในแต่ละภาษาคือ เสียงก้องและเสียงไม่ก้อง (Voiced and Voiceless Sounds) เสียงมีลมและเสียงไม่มีลม (Aspirated and Unaspirated Sounds) ระดับเสียงสูงต่ำ (Pitch) การลงน้ำหนักของเสียง (Stress) และช่วงต่อของเสียง (Juncture) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เสียงก้องและเสียงไม่ก้อง (Voiced and Voiceless Sounds)

เสียงก้อง (Voiced Sounds) คือ เสียงที่เกิดขึ้นเมื่อเส้นเสียงอยู่ชิดกัน ทำให้ลมที่ดันออกจากปอดในขณะที่เส้นเสียงปิดหรืออยู่ชิดกัน ทำให้เส้นเสียงสั่นสะบัด ได้แก่เสียง /β/, /δ/, /ϖ/, /ζ/ /μ/, /ν/ และ /N/ เป็นต้น

เสียงไม่ก้อง (Voiceless Sounds) คือเสียงที่เกิดขึ้นในขณะที่เส้นเสียงอยู่ห่างกัน ทำให้ลมที่ดันออกจากปอดผ่านเข้าสู่ช่องคอได้อย่างอิสระ เช่นเสียง /π/, /τ/, /κ/, /ϕ/ และ /σ/ เป็นต้น

(2) เสียงมีลมและเสียงไม่มีลม (Aspirated and Unaspirated Sounds)

เสียงมีลม (Aspirated Sounds) คือเสียงที่เวลาออกเสียงมีกลุ่มลมตามออกมา จนสังเกตได้ เช่น เสียง /π^{η}/, /τ^{η}/ และ /κ^{η}/ เป็นต้น

เสียงไม่มีลม (Unaspirated Sounds) คือเสียงที่เวลาออกเสียงมีกลุ่มลมตามออกมาเพียงเล็กน้อย สามารถสังเกตได้โดยการใช้หลังมืออังที่ปากในขณะออกเสียง จะมีกลุ่มลมกระทบมือจนสังเกตได้ เช่นเสียง /π/, /τ/, /η/ และ /κ/ เป็นต้น

(3) ระดับเสียงสูงต่ำ (Pitch) คือเสียงจะมีระดับสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับความถี่ของเสียง ถ้าเสียงความถี่ต่ำเสียงก็ต่ำ ถ้าความถี่เสียงสูง เสียงก็สูง

ความถี่ของเสียงคือ อัตราการสั่นสะเทือนของเครื่องกำเนิดของเสียง ในทางกลศาสตร์วัดความถี่ของเสียงเป็น Hertz (Hz) หรือรอบต่อวินาที โดยการเปรียบเทียบกับการสั่นสะเทือนของวัตถุซึ่งเคลื่อนจากจุดหรือระดับหนึ่งออกไปแล้วกลับมายังจุดหรือระดับเดิม เรียกว่า 1 Hz หรือ 1 รอบต่อวินาที

(4) การลงน้ำหนักของเสียง (Stress) คือ การออกเสียงพยางค์ใดพยางค์หนึ่งโดยการเน้นมากหรือน้อยกว่าพยางค์อื่น การลงน้ำหนักพยางค์จึงขึ้นอยู่กับกำลังแรงที่ใช้ในการเปล่งเสียงของพยางค์แต่ละพยางค์ ถ้าต้องการลงน้ำหนักที่พยางค์ใด ก็ต้องเพิ่มลมที่เปล่งเสียงที่พยางค์นั้นให้มากขึ้น

(5) ช่วงต่อของเสียง (Juncture) คือ การเรียงเสียงในการการพูดมีช่วงต่อกัน บางเสียงที่อยู่ชิดกันบางเสียงอยู่ห่างกันและถ้าอยู่ห่างกันมากก็สามารถหยุดระหว่างเสียงนั้น ๆ ได้ แต่ถ้าอยู่ชิดกันไม่อาจหยุดได้เสียงที่รวมกันเป็นพยางค์หนึ่ง ๆ จะเชื่อมกันสนิทจนเกือบจะไม่เห็นช่วงต่อ เรียกว่า Close Juncture แต่ถ้าเสียงที่ปรากฏอยู่คนละพยางค์หรือคนละคำจะมีช่วงต่อห่างกันจนกสังเกตได้อย่างชัดเจน เรียกว่า Open Juncture

ตัวอย่างประโยคในภาษาไทย “คุณพ่อผมดื่มน้ำแล้ว” ทำให้ความหมายในประโยคแตกต่าง ดังนี้

- ความหมายที่ 1 คุณพ่อผมดื่มน้ำแล้ว
- ความหมายที่ 2 คุณพ่อ ผมดื่มน้ำแล้ว
- ความหมายที่ 3 คุณพ่อผม ดื่มน้ำแล้ว

ตัวอย่างประโยคในภาษาอังกฤษ เช่น

- keep sticking --- > keeps ticking
- its praise --- > it sprays
- its wings --- > it swings

2.3.3.2 เสียงและระบบเสียง

เสียงในแต่ละภาษาสามารถแบ่งคร่าว ๆ ได้เป็น 3 ประเภท คือ

(1) เสียงพยัญชนะ มีในทุกภาษา

(2) เสียงสระ มีในทุกภาษา

(3) เสียงวรรณยุกต์ มีในบางภาษา เช่น ภาษาไทย

ในที่นี่ขออธิบายเฉพาะเสียงพยัญชนะและเสียงสระ เนื่องจากเป็นเสียงที่มีในทุกภาษา โดยจะอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของเสียง ฐานที่เกิดของเสียง และลักษณะการออกเสียง ดังนี้

2.3.3.3 เสียงพยัญชนะ

การศึกษาเรื่องเสียงพยัญชนะจะต้องศึกษา 3 อย่าง ดังต่อไปนี้คือ

(1) การทำงานของเส้นเสียง คือ ศึกษาลักษณะการทำงานของเส้นเสียงที่เกี่ยวข้องกับเสียงพยัญชนะว่าทำให้เกิดเสียงก้องหรือไม่ก้อง

(2) ฐานที่เกิดของเสียง การศึกษาฐานที่เกิดของเสียงพยัญชนะ ได้แก่ การศึกษาฐานที่เกิดของเสียง คือ

1) ฐานริมฝีปาก (Bilabial)
2) ฐานริมฝีปาก-ฟัน (Labio-Dental)
3) ฐานฟัน (Dental)
4) ฐานฟัน-ปุ่มเหงือก (Denti-Alveolar)
5) ฐานปุ่มเหงือก (Alveolar)
6) ฐานเพดานแข็งด้านหน้า-ปลายลิ้น (Retroflex)
7) ฐานเพดานแข็ง (Palatal)
8) เพดานอ่อน (Velar)
9) ลิ้นไก่ (Uvular)
10) เส้นเสียง (Glottal)

(3) ลักษณะการออกเสียง โดยศึกษาลักษณะการออกเสียงดังนี้ คือ

1) เสียงระเบิดหรือเสียงหยุด (Plosive หรือ Stop)
2) เสียงเสียดแทรก (Fricative)
3) เสียงกึ่งเสียดแทรก (Affricates)
4) เสียงนาสิก (Nasal)
5) เสียงข้างลิ้น (Lateral)
6) เสียงรัว (Roll หรือ Trill)
7) เสียงกระทบ (Tap)
8) เสียงกึ่งสระหรือเสียงเปิด (Semi-Vowels หรือ Glides หรือ Approximant)

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ศึกษาการทำงานของเส้นเสียง ในการทำงานของเส้นเสียง มี 2 ลักษณะ คือ

1.1) ถ้าเส้นเสียงเปิดลมจากปอดผ่านขึ้นไปอย่างสะดวก เส้นเสียงจึงไม่สั่น จึงทำให้เกิดเสียงที่เรียกว่า เสียงอโฆษะหรือเสียงไม่ก้อง (Voiceless) เช่นการออกเสียง /□/, /τ/, /κ/ และ /σ/ เป็นต้น วิธีการสังเกต คือให้ใช้มือสัมผัสที่คอ เมื่อออกเสียงพยัญชนะเหล่านั้น ซึ่งจะพบว่าคอไม่สั่น เพราะขณะออกเสียงเส้นเสียงเปิด

1.2) ถ้าเส้นเสียงปิด ลมจากปอดผ่านขึ้นไปได้ไม่สะดวก เส้นเสียงที่ปิดมาชิดกันจึงทำให้เกิด การสั่นสะบัด หรือ เปิด ๆ ปิด ๆ จึงทำให้เกิดเสียงที่เรียกว่า เสียงโฆษะหรือเสียงก้อง (Voiced) เช่นการออกเสียง /β/, /δ/, /γ/ และ /ζ/ เป็นต้น วิธีการสังเกต คือให้ใช้มือสัมผัสที่คอ เมื่อออกเสียงพยัญชนะเหล่านั้น ซึ่งจะพบว่าคอจะสั่น เพราะขณะออกเสียงเส้นเสียงปิด

2) ฐานที่เกิดของเสียง ศึกษาฐานที่เกิดของเสียงพยัญชนะ ได้แก่ ศึกษาฐานที่เกิดของเสียง ทั้ง 10 ฐาน คือ

2.1) ฐานริมฝีปาก (Bilabial) การออกเสียงจะใช้ริมฝีปากบนและริมฝีปากบ่าง เช่นเสียง /π/, /π^{η}/, /β/, /μ/ และ /ω/ เป็นต้น

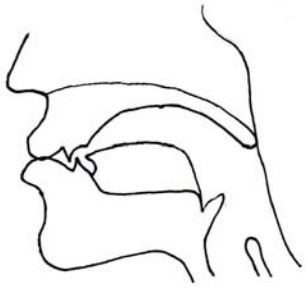

รูปที่ 2.6 ฐานริมฝีปาก

2.2) ฐานริมฝีปาก–ฟัน (Labio-dental) ฐานคือฟันบน กรณ์คือริมฝีปากล่าง เช่นเสียง /ϕ/ และ /ϖ/ เป็นต้น

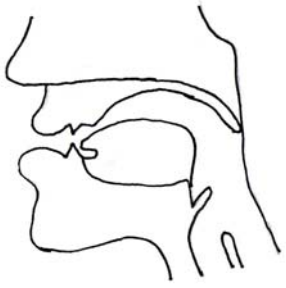

รูปที่ 2.7 ฐานริมฝีปาก – ฟัน

2.3) ฐานฟัน (Dental) ฐานคือ ฟันบน กรณ์คือปลายลิ้น เสียงทีเกิดจากฐานกรณ์นี้เรียกว่า เสียงระหว่างฟัน (Interdental Sounds) เช่นเสียง /T/ และ /Δ/ เป็นต้น

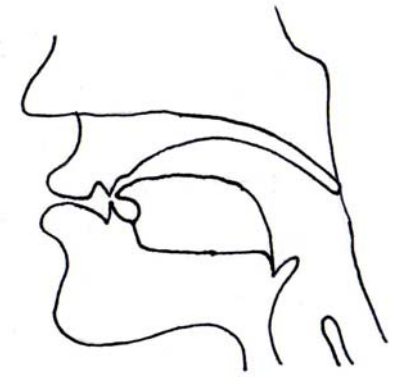

รูปที่ 2.8 ฐานฟัน

2.4) ฐานฟัน - ปุ่มเหงือก (Denti-Alveolar) ฐานคือฟันบนกับปุ่มเหงือก กรณ์ คือ ปลายลิ้นกับลิ้นส่วนปลาย เช่นเสียง /τ/, /δ/ และ /λ/ เป็นต้น

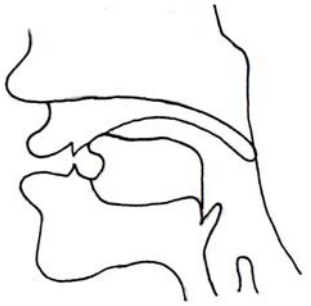

รูปที่ 2.9 ฐานฟัน - ปุ่มเหงือก

2.5) ฐานปุ่มเหงือก (Alveolar) ฐานคือปุ่มเหงือก กรณ์ คือ ปลายลิ้นหรือลิ้นส่วนปลาย เช่น เสียง /τ/, /δ/, /τ^{η}/ และ /ν/ เป็นต้น

รูปที่ 2.10 ฐานปุ่มเหงือก

2.6) ฐานเพดานแข็งด้านหน้า – ปลายลิ้น (Retroflex) ฐานคือเพดานแข็งด้านหน้า กรณ์ คือปลายลิ้น การออกเสียงในลักษณะนี้ลิ้นจะงอกลับเข้าไปในช่องปากเรียกอีกหนึ่งว่าเสียงลิ้นงอ เช่นเสียง /τ/ เป็นต้น

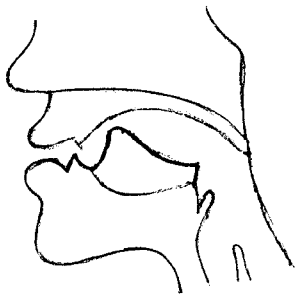

รูปที่ 2.11 ฐานเพดานแข็งด้านหน้า – ปลายลิ้น

2.7) ฐานเพดานแข็ง (Palatal) ฐานคือเพดานแข็ง กรณ์คือ ลิ้นส่วนหน้า เช่นเสียง /χ/, /χ^{η}/ และ /φ/ เป็นต้น

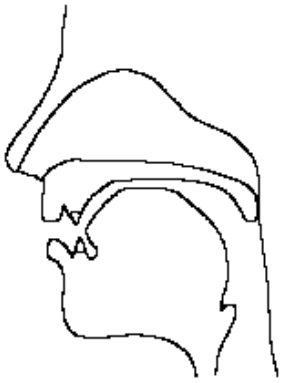

รูปที่ 2.12 ฐานเพดานแข็ง

2.8) เพดานอ่อน (Velar) ฐานคือเพดานอ่อน กรณ์คือลิ้นส่วนหลัง เช่น เสียง /κ/, /κ^{η}/, /N/ และ /ξ/ เป็นต้น

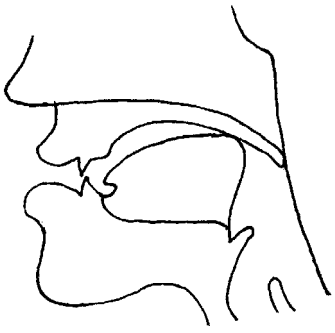

รูปที่ 2.13 เพดานอ่อน

2.9) ลิ้นไก่ (Uvular) ฐานคือลิ้นไก่ กรณ์คือลิ้นส่วนหลัง เช่นเสียง /θ/, /P/ และ /N/ เป็นต้น

รูปที่ 2.14 ลิ้นไก่

2.10) เส้นเสียง (Glottal) ได้แก่เสียง /ʔ/, /η/

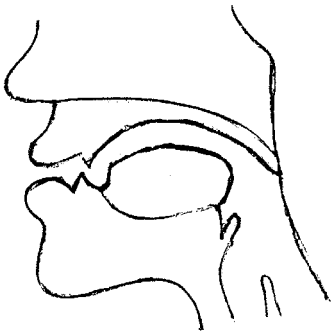

รูปที่ 2.15 เส้นเสียง

3) ลักษณะการออกเสียง ศึกษาการออกเสียงที่บริเวณเหนือเส้นเสียง ช่องคอ และช่องปาก ซึ่งจะมีเสียงออกมา 8 ลักษณะ คือ

3.1) เสียงกักหรือเสียงหยุด (Stop) หรือเสียงระเบิด (Plosive) เป็นเสียงที่อากาศที่ผ่านเข้าในช่องปาก ถูกอวัยวะคู่ใดคู่หนึ่งเคลื่อนเข้าชิดกันอย่างสนิท ทำให้อากาศผ่านออกมาไม่ได้ จะถูกกักไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง และเมื่ออวัยวะคู่ดังกล่าวแยกออกจากกัน อากาศที่ถูกกักไว้จะระเบิดออกมา เกิดเป็นเป็นเสียงทีเรียกว่า เสียงกัก เสียงหยุด หรือเสียงระเบิด ได้แก่ เสียง /π/, /β/, /τ/, /δ/, /κ/ และ /γ/ (แต่ถ้าไม่มีการปล่อยให้อากาศออกก็จะเป็นเสียง Unaspirated Stop)

ประเภทของเสียงกัก หากจะแบ่งโดยลักษณะของการพ่นลมหรือไม่พ่นลมแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

- เสียงกักที่มีลมพ่นออกมา (Aspirated Stop) เสียงกักประเภทนี้ ขณะออกเสียงเส้นเสียงเปิดกว้าง ทำให้มีกลุ่มลมพ่นออกมาด้วย เช่น เสียงแรกในคำว่า pen, tone, key

- เสียงกักไม่พ่นลม (Unaspirated Stop) เสียงกักประเภทนี้จะเกิดตามหลังเสียงเสียดสีที่ปลายลิ้นกับปุ่มเหงือก /σ/ เช่น span, stay, sky

3.2) เสียงเสียดแทรก (Fricative) เป็นเสียงที่เกิดจากการที่อวัยวะคู่ใดคู่หนึ่งเคลื่อนเข้าชิดกันแต่ไม่สนิท ทำให้เกิดช่องว่างพอที่กระแสอากาศจากปอดจะแทรกผ่านออกได้ ได้แก่เสียงพยัญชนะ /ϕ/, /ϖ/, /T/, /Δ/, /Σ/, /Z/ และ /η/ ตัวอย่าง เช่น เสียงพยัญชนะท้ายคำว่า leaf ซึ่งยังมีลมแทรกออกมาระหว่างริมฝีปากล่างและฟันบนได้

3.3) เสียงกึ่งสอดแทรก (Affricate) เป็นเสียงที่เกิดจากอวัยวะคู่ใดคู่หนึ่งในปากเคลื่อนที่เข้าชนิดกันสนิทในตอนแรก ทำให้อากาศถูกกักอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง แล้วอวัยวะคู่ดังกล่าวแยกห่างจากกันเพียงเล็กน้อย เกิดช่องว่างพอที่อากาศที่ถูกกักอยู่นั้นเสียดแทรกผ่านออกมาได้ ตัวอย่างเช่น เสียงพยัญชนะต้นของคำว่า chair และเสียงพยัญชนะท้ายของคำว่า touch โดยใช้ลิ้นส่วนหน้าแตะหลังปุ่มเหงือก อากาศจะถูกกักไว้ระยะหนึ่ง แล้วปลายลิ้นลดลงเกิดช่องว่างพอที่อากาศจะแทรกผ่านจุดแตะนั้นออกมาได้ ซึ่งได้แก่เสียงพยัญชนะเหล่านี้ คือ /τΣ/, /δZ/

3.4) เสียงนาสิก (Nasal) เป็นเสียงที่ใช้อวัยวะในการแปรเสียงเช่นเดียวกันกับเสียงกัก เพียงแต่ในช่วงปล่อยลมออกมานั้น นอกจากลมจะออกมาจากช่องปากแล้ว ลมยังสามารถออกทางช่องจมูกได้ด้วย ถ้าเราทดสอบด้วยการบีบจมูกไม่ให้ลมผ่าน เสียงที่ได้จะกลายเป็นเสียงกักทันที ส่วนเสียงนาสิกเป็นเสียงที่เกิดจากการที่ลมถูกกักไว้โดยอวัยวะคู่ใดคู่หนึ่งในปาก แล้วลดเพดานอ่อนลงเพื่อดันให้ออกทางช่องจมูก ได้แก่เสียง พยัญชนะ /μ/, /ν, /N/ ตัวอย่างเช่น เสียงพยัญชนะต้นและท้ายของคำว่า man

3.5) เสียงข้างลิ้น (Lateral) เป็นเสียงที่เกิดจากการที่อากาศถูกกักไว้โดยปลายลิ้นแตะปุ่มเหงือกหรือหลังปุ่มเหงือกส่วนที่ต่อกับเพดานแข็ง เสียงประเภทนี้มีการแปรเสียงเหมือนเสียงกัก เพียงแต่ส่วนสองข้างลิ้นโค้งงอลงไม่แตะกับเพดานแข็งเหมือนเสียงกัก จึงทำให้ลมออกทางข้างลิ้นได้เหมือนเสียงเสียดแทรก ได้แก่เสียงพยัญชนะ /λ/ ตัวอย่างเช่น เสียงพยัญชนะต้นในคำว่า long ออกเสียงโดยการใช้ปลายลิ้นแตะปุ่มเหงือกและปล่อยให้ลมออกข้างลิ้นทั้งสอง

3.6) เสียงรัว (Roll หรือ Trill) เป็นเสียงที่เกิดจากการยกปลายลิ้นไปแตะปุ่มเหงือกแล้วปล่อยหลายครั้งติดต่อกัน จนเกิดเป็นเสียงประเภทที่เรียกว่าเสียงรัว เช่นเสียง /ρ/ ใน คำว่า rye และ raw

3.7) เสียงกระทบ (Tap) เป็นเสียงที่เกิดจาการยกปลายลิ้นขึ้นแตะปุ่มเหงือกและตะหวัดลงมาอย่างรวดเร็วเพียงครั้งเดียว เช่นเสียง /❒/ ในภาษาอังกฤษ

3.8) เสียงกึ่งสระหรือเสียงเปิด (Semi-Vowels หรือ Glides หรือ Approximant) เป็นเสียงที่เกิดจากอวัยวะคู่ใดคู่หนึ่งเคลื่อนเข้าใกล้กันแต่ไม่ใกล้มากจนทำให้เกิดการเสียดสีของอากาศ ทำให้อากาศผ่านออกมาได้สะดวกไม่ถูกกักและเสียดสีกับอวัยวะคู่ใดเลย เสียงพยัญชนะเหล่านี้มีลักษณะคล้ายทั้งเสียงพยัญชนะและเสียงสระในเวลาเดียวกัน ได้แก่เสียงพยัญชนะ /ɯ/ และ /ɸ/ ตัวอย่างเช่น เสียงพยัญชนะต้นของคำว่า wine เสียงนี้ยกโคนลิ้นไปสู่เพดานอ่อน ในขณะเดียวกับริมฝีปากห่อ (Rounded Lips) เหมือนเสียงสระอู /ʊː/

4) เสียงสระ (Vowel Sounds)

การศึกษาเรื่องเสียงสระสิ่งที่ต้องพิจารณาคือ อวัยวะในช่องปากที่เกี่ยวกับการดัดแปลงลมจากปอดวางตัวห่างกัน การเปล่งเสียงสระลมจากปอดจะผ่านบริเวณแนวกลางของช่องปากออกมาได้อย่างสะดวก ไม่ถูกปิดกั้น ซึ่งอวัยวะที่สำคัญในการดัดแปลงลมออกจากปอดมาเป็นเสียงสระคือ ลิ้นกับริมฝีปาก รายละเอียด มีดังนี้

4.1) เสียงสระ (Vowel Sounds)

การบรรยายที่เกิดของเสียงสระค่อนข้างยากกว่าเสียงพยัญชนะ เพราะเสียงพยัญชนะเกิดจากการแปรเสียงของฐานกรณ์ต่าง ๆ ในลักษณะสัมพันธ์กันซึ่งสามารถบอกจุดสัมผัสของอวัยวะคู่ที่ใช้ในการออกเสียงได้ ส่วนเสียงสระเกิดจากลมโดยตรงจากแหล่งปอดไม่มีการเสียดสี หรือปิดกั้นด้วยอวัยวะส่วนใดในปาก ผ่านเส้นเสียงในลักษณะที่เส้นเสียงสั่น โดยลมออกมาสู่ช่องว่างในปากซึ่งมีลักษณะเปิดกว้าง (Open Approximation) ลิ้นไก่ยกขึ้นไปปิดช่องทางลมที่จะออกทางจมูก ลมในช่องปากถูกแปรให้เป็นเสียงต่าง ๆ ด้วยอวัยวะสำคัญ 2 อย่างคือ ลิ้นและริมฝีปาก การที่สระมีเสียงแตกต่างกัน ก็เพราะทางเดินของเสียง (Vocal Tract) ตั้งแต่กล่องเสียงจนถึงริมฝีปาก โดยเฉพาะช่องปากมีรูปลักษณะต่าง ๆ กันอันเนื่องมาจากลิ้นและริมฝีปากทำให้ลมที่ผ่านออกมาเปลี่ยนแปลง จึงทำให้เกิดลักษณะของเสียงสระที่แตกต่างกันไป เพราะเหตุนี้เสียงสระในภาษาต่าง ๆ มักจะเป็นเสียงก้อง (Voiced Sounds) เพราะในการออกเสียงสระทุกตัว เส้นเสียงจะสั่น

การบรรยายลักษณะของเสียงสระเพื่อจำแนกคุณสมบัติของเสียงสระ จึงต้องพิจารณาอวัยวะที่สำคัญในการออกเสียงสระ คือ ลิ้นและริมฝีปากเป็นสำคัญ ดังนี้

(1) ลิ้น (Tongue) มีการเคลื่อนที่ยกขึ้นจากพื้นล่างในปากและยกสูงสู่เพดานปาก เรียกว่า “ระดับของลิ้น” ส่วนการเคลื่อนที่ยื่นออกมาด้านหน้าของปากหรืออยู่เพียงกลางปาก หรือหดไปสู่ด้านหลังของปากใกล้ผนังคอ เรียกว่า “ส่วนของลิ้น” มีรายละเอียด ดังนี้

(1.1) ระดับของลิ้น (Positions of Tongue) ดูการทำงานของลิ้นว่าส่วนโค้งที่สุดของลิ้นอยู่ระดับไหน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ คือ

- ระดับสูง (High / Close)
- ระดับกึ่งสูง (High – Mid / Half – Close)
- ระดับกึ่งต่ำ (High – Low / Half – Open)
- ระดับต่ำ (Low / Open)

(1.2) ส่วนของลิ้น (Parts of the Tongue) ดูส่วนของลิ้นในแนวนอนว่า ส่วนไหนทีทำหน้าที่แปรเสียง ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

- ลิ้นส่วนหน้า (Front of the Tongue)
- ลิ้นส่วนกลาง (Central of the Tongue)
- ลิ้นส่วนหลัง (Back of the Tongue)

(2) ริมฝีปาก (Lips) ริมฝีปากเป็นอวัยวะที่สำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้รูปปากเปลี่ยนแปลงและทำให้เสียงแตกต่างกัน ริมฝีปากเป็นตัวกำหนดช่องทางเดินของเสียง โดยริมฝีปากเปลี่ยนรูปไปตามความสัมพันธ์ของลิ้นกับขากรรไกร โดยสังเกตได้จากเวลาที่ลิ้นยกสูงมาก ริมฝีปากจะห่อมาก แต่ถ้าลิ้นอยู่ในระดับต่ำริมฝีปากก็จะห่อน้อยลง ฉะนั้นการเปลี่ยนลักษณะของริมฝีปาก (Types of Lips) มี 2 ลักษณะ คือ

(2.1) ริมฝีปากห่อ หรือเป็นรูปวงกลม (Rounded) ขณะออกเสียง /ʊ◻, Y, ❷, ❷◻/ เช่นเวลาออกเสียงคำว่า pool

(2.2) ริมฝีปากไม่ห่อ (Unrounded) ซึ่งริมฝีปากจะเหยียดหรือแผ่ออกเหมือนยิ้ม ขณะออกเสียง /ɪ◻/, /ɪ/, /ℳ/, /✈/, /★/, /✍/ และ /✌/ เช่นเวลาออกเสียงคำว่า pin หรือ bin

การบรรยายเสียงสระหรือเรียกชื่อเสียงสระ จึงต้องพิจารณาเรียงลำดับคุณสมบัติ ดังนี้

- พิจารณาระดับของลิ้นที่ยกขึ้นยกลง
- ลักษณะของริมฝีปาก

ตัวอย่างสระ เช่น

/ɪ/ Close Front Unrounded Vowel

/ℳ/ Half – Close Front Unrounded Vowel

/✈/ Half - Open Front Unrounded Vowel

/✠/ Close Back Rounded Vowel

4.2) การจำแนกประเภทของเสียงสระ (Classification of Vowel Sounds)

ในการจำแนกประเภทของเสียงสระนั้น ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการพิจารณาแยกประเภท เช่นในภาษาอังกฤษมีการจำแนกได้ดังนี้

จำแนกตามการเคลื่อนไหวของลิ้น แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ สระเดี่ยวและสระประสม

(1) สระเดี่ยว (Pure Vowels หรือ Single Vowels) คือเสียงสระที่เกิดโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงระดับความสูงและส่วนของลิ้นที่ยกขึ้นตลอดช่วงการออกเสียงสระนั้น ๆ ซึ่งแยกย่อยได้ดังนี้

แบ่งตามระดับของลิ้น ได้แก่

1) สระสูง (Closed Vowel) เช่น /ɪ◻/, /♓/, /ʊ◻/ และ /Y/
2) ระดับกึ่งสูง (High – Mid / Half – Close) เช่น /★/, /♏/ และ /★◻/
3) ระดับกึ่งต่ำ (High – Low / Half – Open) เช่น /✈/, /❷/ และ /♵/
4) ระดับต่ำ (Low / Open) เช่น /✌◻/

แบ่งตามส่วนของลิ้น ได้แก่

1) สระหน้า (Front Vowels) ได้แก่เสียงสระที่เกิดจากการที่ลิ้นส่วนหน้ายกขึ้นยกลงจากพื้นล่างสู่เพดานปาก เช่น /♓◻/, /✋/, /♏/ และ /✈/

2) สระกลาง (Central Vowels) ได้แก่เสียงสระที่เกิดจากการที่ลิ้นส่วนกลางยกขึ้นระหว่างพื้นล่างของปากกับเพดานปาก เช่น /★/, /★◻/, /♵/ และ /✌◻/

3) สระหลัง (Back Vowels) ได้แก่เสียงสระที่เกิดจากการที่ลิ้นส่วนหลังหรือโคนลิ้นยกขึ้น ยกลงระหว่างพื้นล่างของปากกับเพดานปาก เช่น /◆◻/, /✞/, /❷/ และ /❷◻/

(2) สระประสม (Diphthongs) คือเสียงสระที่เกิดโดยการเปลี่ยนแปลงระดับของลิ้นและส่วนของลิ้นที่ยกขึ้นระหว่างจุดที่เริ่มออกเสียงกับจุดจบของการออกเสียงหรือเสียงสระที่เกิดจากการที่สระตัวหนึ่งไปประสมกับสระอีกตัวหนึ่งทำให้เกิดเสียงใหม่ขึ้นมา ซึ่งเสียงสระที่เกิดใหม่นี้จะออกเสียงเป็นเสียงเดียวเหมือนสระเดี่ยวเสียงยาว เช่น /♋✋/, /✋★/, /♋◆/ และ /❷✋/ ดังรูปที่ 2.16

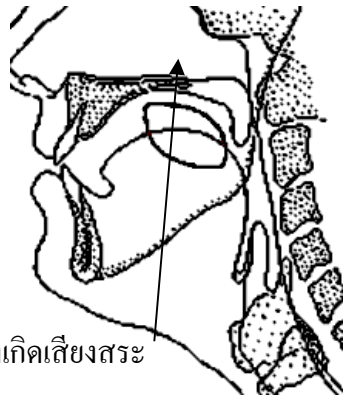

บริเวณที่เกิดเสียงสระ

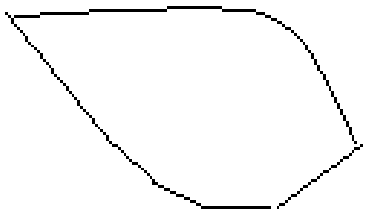

ตำแหน่งของลิ้น

(ดัดแปลงจาก Tiffany and Carrell. 1987 p.85)

รูปที่ 2.16 แสดงลักษณะของลิ้นบริเวณที่เกิดเสียงสระ

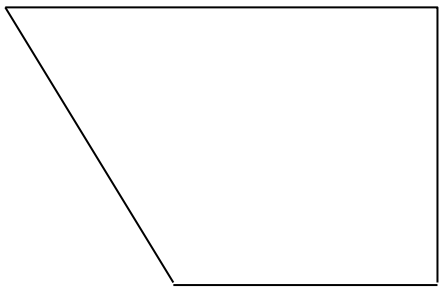

รูปที่ 2.17 แสดงบริเวณลิ้นที่เขียนใหม่เป็นรูปสี่เหลี่ยม

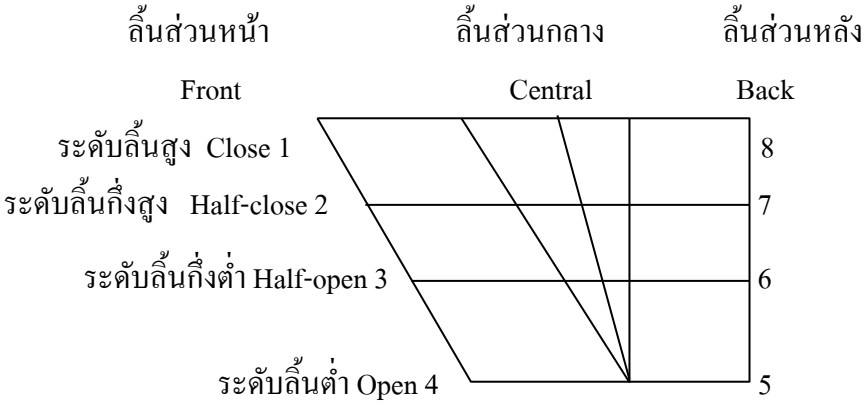

(ดัดแปลงจาก Jones. 1956 p.15)

รูปที่ 2.18 แสดงการทำงานของลิ้นในการออกเสียงสระ

คำอธิบายภาพ

เส้นแนวนอนทั้ง 4 เส้น แสดงระดับลิ้นที่ยกขึ้น ยกลง 4 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับกึ่งสูง ระดับกึ่งต่ำ และระดับต่ำ ส่วนเส้นแนวตั้ง แสดงส่วนของลิ้นที่ใช้ยกขึ้น ยกลง มี 3 ส่วน คือ ลิ้นส่วนหน้า ลิ้นกส่วนกลาง และลิ้นส่วนหลัง

4.3) สระมาตรฐานหรือสระหลัก (Cardinal Vowels)

การอธิบายเปรียบเทียบเสียงสระในแต่ละภาษามีลักษณะเป็นอย่างไรเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมาก เนื่องจากอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงสระที่สำคัญคือ ลิ้น ในการยกขึ้น ยกลง ไม่สามารถกำหนดได้ชัดเจนแน่นอนว่ายกสูงเท่าไร ยกลงเท่าไร นอกจากนั้น การออกเสียงสระ ลิ้นจะไม่สัมผัส

กับอวัยวะส่วนใดในปากเลย จึงไม่สามารถบอกว่าได้เสียงสระนั้น ๆ เกิดจากการใช้อวัยวะส่วนใดในการออกเสียง ซึ่งไม่เหมือนกับเสียงพยัญชนะ จะสามารถบอกได้อย่างชัดเจนมาก

ด้วยเหตุนี้ จึงมีมีผู้คิดค้นตารางสระมาตรฐานหรือสระหลัก (Cardinal Vowels) ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวเทียบในการอธิบายเสียงสระในให้แต่นอนชัดเจนลงไปในภาษาต่าง ๆ สระมาตรฐานที่มีระบบและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ สระมาตรฐานของ แดเนียล โจนส์ (Daniel Jones) นักสัทศาสตร์ชาวอังกฤษ ผู้ซึ่งได้คิดค้นสระชุดนี้ขึ้นมาเพื่อเทียบเสียงสระในภาษาต่าง ๆ ผลงานของเขาได้เผยแพร่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายต่อ ๆ มา ซึ่งผลงานของเขาเป็นระบบที่แน่นอนตายตัวไม่เปลี่ยนแปลง สามารถใช้อธิบายในภาษาใด ๆ ก็ได้ โดยเทียบกับสระมาตรฐานที่เขาคิดค้นขึ้น

แดเนียล โจนส์ ได้คิดค้น Cardinal Vowels ประกอบด้วยเสียงสระชุดหนึ่ง สระเหล่านี้มีจุดของระดับลิ้นและส่วนของลิ้นที่ใช้ในการออกเสียงที่แน่นอน ซึ่งจะผลิตเสียงที่แน่นอนที่หูจะรับฟังได้อย่างเดียวทุกครั้ง โดยแดเนียว โจนส์ ได้คิดคิดค้นระบบเสียงสระขึ้น 2 ชุด คือ

(1) สระมาตรฐานชุดแรก (Primary Cardinal Vowels) มีสระทั้งหมด 8 เสียง คือ /♓/ สระทั้ง 8 ตัวนี้มิได้ยึดจากสระใด ๆ แต่ได้กำหนดขอบเจตของลิ้นขึ้น โดยพิจารณาว่า สระที่ลิ้นยกได้สูงที่สุด หน้าที่สุด ต่ำที่สุด และหลังที่สุด โดยไม่ทำให้เกิดการเสียดสีนั้น อยู่ในตำแหน่งใด

จากตำแหน่งที่ลิ้นยกได้สูงที่สุด กำหนดให้เป็น Cardinal Vowel no. 1 ได้แก่ /♓/, /♌/, /☜/, /♋/, /✌/, /❷/, /☐/ และ /◆/ ตำแหน่งที่ลิ้นอยู่ต่ำที่สุดกำหนดให้เป็น Cardinal no. 5 ได้แก่ /♍/ เมื่อกำหนดตำแหน่งสูงที่สุดแล้ว แดเนียล โจนส์ ได้แบ่งระยะห่างของตำแหน่งทั้งสองออกเป็นส่วนเท่า ๆ กัน และจะเกิดตำแหน่งของลิ้นอีก 6 ตำแหน่ง รวมเป็น 8 ตำแหน่ง

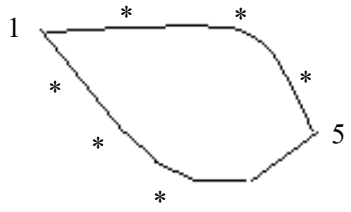

รูปที่ 2.19 แสดงตำแหน่งของลิ้น

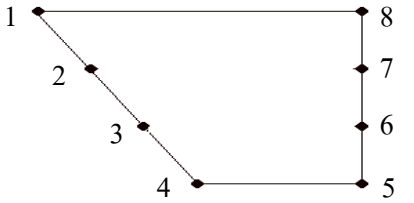

รูปที่ 2.20 แสดงตำแหน่งของเสียงสระ

สระตัวที่ 1 ถึง 5 เป็นสระที่ริมฝีปากไม่ห่อขณะออกเสียง ส่วนสระตัวที่ 6 ถึง 8 เป็นสระที่ริมฝีปากจะห่อเข้า ดังนั้นคุณสมบัติของเสียงสระมาตรฐาน (Cardinal Vowels) มีชื่อเรียกทางสัทศาสตร์ ดังนี้

C.V.1 /ﾍ/ เป็นสระหน้า สูง ริมฝีปากไม่ห่อ (Close Front Unrounded Vowel)

C.V.2 /ﾑ/ เป็นสระหน้า กึ่ง-สูง ริมฝีปากไม่ห่อ (Half-Close Front Unrounded Vowel)

C.V.3 /ﾞ/ เป็นสระหน้า กึ่ง-ต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ (Half-Open Front Unrounded Vowel)

C.V.4 /ﾢ/ เป็นสระหน้า ต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ (Open Front Unrounded Vowel)

C.V.5 /ﾡ/ เป็นสระหลัง ต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ (Open Back Unrounded Vowel)

C.V.6 /ﾲ/ เป็นสระหลัง กึ่ง-ต่ำ ริมฝีปากห่อ (Half-Open Back rounded Vowel)

C.V.7 /ﾛ/ เป็นสระหลัง กึ่ง-สูง ริมฝีปากห่อ (Half-Close Back rounded Vowel)

C.V.8 /ﾟ/ เป็นสระหลัง สูง ริมฝีปากห่อ (Close Back rounded Vowel)

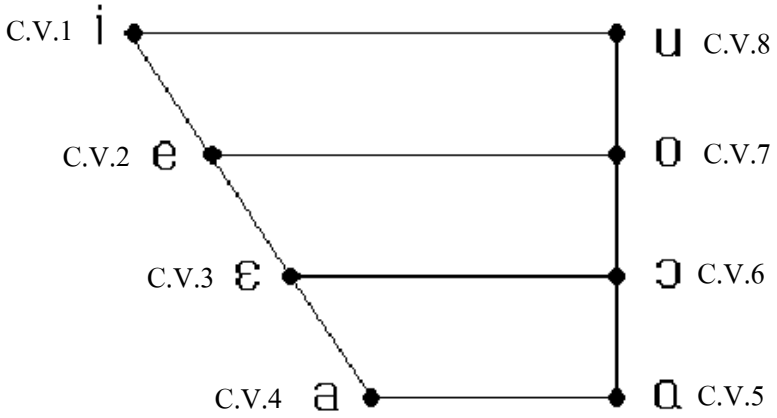

ที่มา (http://www.phonetics.ucla.edu/course/chapter1/vowels.html, 2556)

รูปที่ 2.21 แสดงสระมาตรฐานชุดแรกที่คิดค้นโดยแดเนียล โจนส์

(Primary Cardinal Vowels produced by Daniel Jones in1956)

(2) สระมาตรฐานชุดที่สอง (Secondary Cardinal Vowels) สระมาตรฐานชุดที่สองมีเสียงสระ 8 เสียง C.V 9–16 คือ /ﾗ/, /ﾒ/, /ﾙ/, /ﾜ/, /ﾝ/, /ﾟ/, /ﾠ/ และ /ﾎ/ จะเริ่มจากตำแหน่งที่ 9 ซึ่งอยู่ในตำแหน่งลิ้นยกสูงสุด และเสียงที่ 13 อยู่ในคำแหน่งที่ลิ้นอยู่ต่ำสุด สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างเสียงที่ 1–8 และเสียงที่ 9-16 คือ ลักษณะของริมฝีปาก กล่าวคือ ตำแหน่งลิ้นของเสียงสระที่ 9-13 นั้น จะอยู่ในตำแหน่งสระมาตรฐานส่วน C.V. 1, 2, 3, 4, 5 แต่ริมฝีปากจะห่อเข้า ซึ่งจะได้เสียงสระ C.V. 9, 10, 11, 12, 13 ตามลำดับ ดังนี้

C.V.9 : /ﾗ/

C.V.10 : /2/

C.V. 11 : /9/

C.V. 12 : /✵/

C.V. 13 : /Θ/

ส่วนสระมาตรฐาน 6, 7, 8 ซึ่งออกเสียงโดยห่อริมฝีปากเข้านั้น ถ้าเปลี่ยนลักษณะรูปริมฝีปากเป็นเหยียดแผ่ออก จะได้สระมาตรฐาน C.V. 14, 15, 16 ดังนี้

C.V. 14 : /ς/

C.V. 15 : /7/

C.V. 16 : /M/

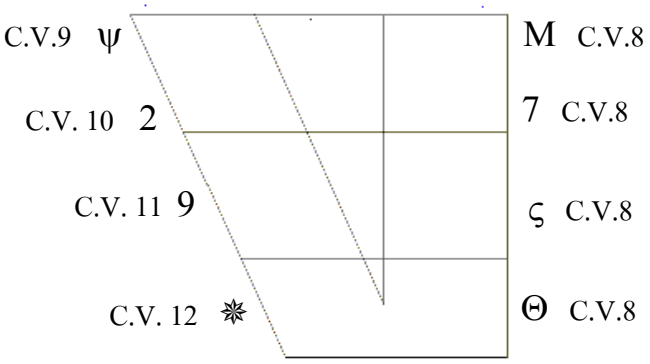

ที่มา (http://www.phonetics.ucla.edu/course/chapter1/vowels.html, 2556)

รูปที่ 2.22 สระมาตรฐานชุดที่สอง

นอกจากนี้ ยังกำหนดสระเพิ่มอีก 6 เสียง C.V. 17 – 22 /1/, /}/, /□/, /8/, /3/ และ /☑/ โดยที่ใช้ส่วนกลางของลิ้นอีก โดย C.V. 19 – 22 ไม่ค่อยนิยมใช้อ้างอิงเพราะเสียงนี้มีใช้น้อยมาก คือ

C.V.17 : /1/ ริมฝีปากไม่ห่อ

C.V.18 : /}/ ริมฝีปากห่อ

C.V.19 : /□/ ริมฝีปากไม่ห่อ

C.V. 20 : /8/ ริมฝีปากห่อ

C.V. 21 : /3/ ริมฝีปากไม่ห่อ

C.V. 22 : /☑/ ริมฝีปากห่อ

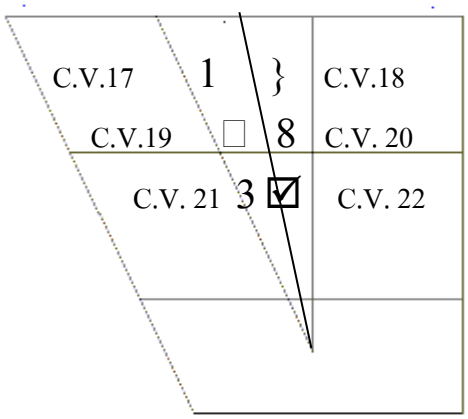

ที่มา (http://www.phonetics.ucla.edu/course/chapter1/vowels.html, 2556)

รูปที่ 2.23 สระมาตรฐานชุดที่สอง

นอกสระมาตรฐานทั้ง 22 เสียงนี้ สมาคมสัทศาสตร์สากล IPA ยังได้เพิ่มสัทอักษรสำหรับออกเสียงสระไว้อีก 6 เสียง ทั้งนี้เพราะสระทั้ง 6 นี้มีใช้ในภาษาที่มีระบบเสียงสระแตกต่างไปจากสระมาตรฐาน เสียงสระทั้ง 6 เสียงนี้คือ

/ɪ̈/, /ʊ̈/ และ /ɐ̟/ สำหรับสระหน้า

/ɘ̹/ และ /ɵ̹/ สำหรับสระกลาง

/ɞ̹/ สำหรับสระหลัง

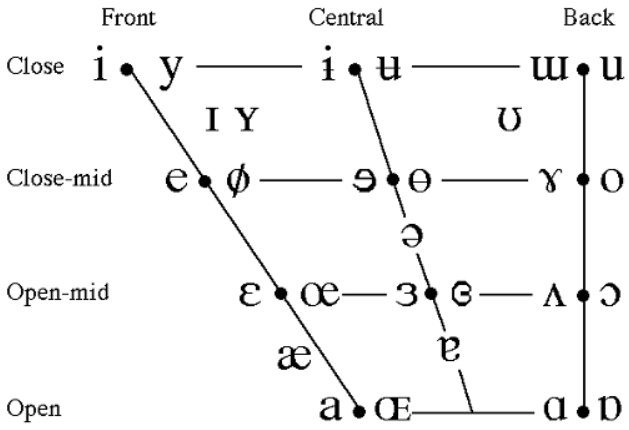

รูปที่ 2.24 สระมาตรฐานทั้งหมด

2.3.4 คำและหน่วยคำ

เสียงที่มนุษย์เปล่งออกมานั้นเป็นเสียงที่ผลิตขึ้นโดยอวัยวะชุดหนึ่งของร่างกายโดยเฉพาะ แต่สิ่งที่น่าสนใจคือว่า มนุษย์ไม่ได้มีอวัยวะชุดใดชุดหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อไว้ใช้ในการออกเสียงพูดโดยเฉพาะแต่เพียงอย่างเดียว แต่อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายที่มนุษย์ใช้ในการออกเสียงพูดในภาษานั้นมีหน้าที่หลักทางชีววิทยา เพื่อทำหน้าที่สำคัญต่าง ๆ ในการดำรงอยู่ของร่างกายทั้งสิ้น เช่น การหายใจ, การเคี้ยวอาหาร, การกลืน, การอม แต่การที่อวัยวะเหล่านั้นมาทำหน้าที่ในการออกเสียงพูดนี้เป็นเพียงหน้าที่รอง หรือหน้าที่โดยอ้อมของอวัยวะเหล่านั้นเท่านั้น คือ ใช้ระบบ

การทำงานต่าง ๆ อยู่ แล้วดัดแปลงการทำงานเหล่านั้นให้เหมาะสมจนเกิดเป็นภาษาพูดขึ้นมา นั่นหมายความว่า การพูดได้พัฒนาขึ้นภายหลัง แต่ก็มีคนบางกลุ่มไม่เชื่อความคิดดังกล่าว จึงพยายามค้นคว้าหาข้อคัดค้านว่าการพูดกับการกินนั้นเกิดขึ้นมาพร้อม ๆ กัน

2.4 แนวคิดการจัดการความรู้

ในสังคมฐานความรู้ การจะอยู่รอดและการดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ที่จะจัดการกับทุนทางปัญญา (Intellectual Assets) แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการความรู้ยังเป็นศาสตร์ที่จะต้องมีการพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้แพร่หลายมากขึ้น ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับความรู้ คือ ความรู้เป็นทรัพยากรเพียงอย่างเดียวที่ยิ่งใช้ยิ่งมีเพิ่ม ผู้จัดการความรู้ที่เป็นระดับมืออาชีพ ปัจจุบันจะต้องเผชิญปัญหาและความคาดหวังที่สูงมาก เพราะความรู้ใหม่เกิดขึ้นในอัตราทะลุทะลวง ความรู้มีวงจรชีวิตที่สั้นลง (ล้าสมัยง่าย) และการจัดการสมัยใหม่ไม่ว่าจะวงการใดๆ ล้วนแต่ใช้ความรู้ ที่เข้มข้นขึ้นทุกขณะ ดังนั้น ทุกคนจึงต้องเตรียมตัวให้พร้อม เพราะถ้าหากคุณรอจนคู่แข่งได้ลงทุนลงแรงในการจัดการความรู้จนเริ่มเห็นผล มันอาจสายเกินไปที่จะไล่ตาม ความรู้ในฐานะปัจจัยเพื่อการแข่งขัน ได้กระทบและสร้างความตื่นตัวในภาคธุรกิจมาแล้วระยะหนึ่ง องค์กรทุกแห่งได้รับการกระตุ้นให้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สมบัติที่หลบซ่อนอยู่ภายในสมองของพนักงาน องค์กรสมัยใหม่ที่มีนวัตกรรม มักจะจัดตั้งกลุ่มทำงานเพื่อจัดการความรู้ ส่วนประธานหรือผู้บริหารระดับสูงก็จะเน้นบทบาทในการใช้ความรู้เพื่อปรับทิศทางขององค์กรสำหรับอนาคต เราจะพบว่ามีทีมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาหลายบริษัท โฆษณาเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมสัมมนาในหัวข้อ “การจัดการความรู้” แสดงให้เห็นว่า การลงทุนในทุนทางปัญญา จะช่วยสร้างกำไรหรืออัตราผลตอบแทนให้กับองค์กรมากกว่าการลงทุนในปริมาณที่เท่ากันกับทุนที่เป็นวัสดุสิ่งของ หรือเป็นยุคที่ทุนทางปัญญาขององค์กรมีค่ามากกว่าทุนที่เป็นสิ่งของหลายเท่าตัว

2.4.1 ความหมายของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ในองค์กร หมายถึง การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2548) โดยที่ความรู้มี 2 ประเภท คือ (1) ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาติญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้ง จึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม (2) ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวมถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีการต่างๆ เช่น

การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม (สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม. 2548)

การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการที่เป็นเครื่องมือหรือวิธีการเพิ่มพูนมูลค่าหรือคุณค่าของกิจกรรมขององค์กร กลุ่มบุคคล หรือเครือข่ายของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรการจัดการความรู้ไม่ได้มีความหมายเพียงแค่การนำ “ความรู้” มา “จัดการ” แต่มีความหมายจำเพาะและลึกซึ้งกว่านั้นมาก การจัดการความรู้ คือ เครื่องมือพัฒนาผลงานของบุคคล องค์กร เครือข่าย และพัฒนาสังคมในภาพรวมในยุคสังคม-เศรษฐกิจบนฐานความรู้ การจัดการความรู้มีอยู่แล้วตามธรรมชาติในทุกคนทุกองค์กร ทุกเครือข่าย และทุกสังคม แต่เป็นการจัดการความรู้ที่ทำโดยไม่มีระบบแบบแผนขาดพลัง (สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม. 2548)

ยุทธนา แซ่เตียว (2547) ได้ให้ความหมายของ การจัดการความรู้ ว่าเป็นกระบวนการในการสรรหาความรู้หรือกระบวนการในการนำความรู้มาถ่ายทอด แบ่งปันความรู้ไปยังบุคลากรเพื่อพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้มีการสร้าง รวบรวม จัดระบบเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ทันที ส่งผลให้การปฏิบัติงานขององค์การมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

Ryoko Tayama (อ้างถึงในสุวรรณ เหรียญเสาวภาคย์ และคณะ. 2548) ได้ระบุความหมายไว้ว่า การจัดการเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ โดยใช้ความรู้ที่มีอยู่ ประสบการณ์ของคนในองค์กรอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนานวัตกรรมที่จะทำให้มีความได้เปรียบเหนือคู่แข่งขันทางธุรกิจ

World Bank (อ้างถึงในสุวรรณ เหรียญเสาวภาคย์ และคณะ. 2548) ได้ระบุความหมายการจัดการความรู้ไว้ว่าการจัดการความรู้เป็นการรวบรวมวิธีปฏิบัติขององค์กรและกระบวนการที่เกี่ยวกับการสร้าง การนำมาใช้ประโยชน์และเผยแพร่ความรู้และบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ

การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบเพื่อให้แต่ละหน่วยงานเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ตลอดเวลา มีการเผยแพร่เพื่อประโยชน์ต่อสังคม มีการสร้างขึ้นใหม่เพื่อสนับสนุนให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่ง ซึ่งเราเลือกนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพขององค์กร ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว องค์กรควรกำหนดรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมด้วยตนเองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (วิศิษฐ์ สงวนวงศ์วาน. 2549)

กล่าวโดยสรุป การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการสร้างความรู้ การรวบรวมความรู้ การจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อให้สะดวกต่อการนำมาใช้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ถ่ายทอดต่อกันในองค์กรอันเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและพัฒนาความสามารถของบุคลากรในองค์กรเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ผลจากการสร้างความรู้ก่อให้เกิดผลงานด้านวิชาการต่างๆ

และเกิดทักษะความชำนาญ สามารถนำมาพัฒนาองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม

2.4.2 ความสำคัญของการจัดการความรู้

องค์กรจำนวนมากประสบปัญหาในเรื่องของการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องในการรักษาจุดแข็งหรือความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรให้ดำรงอยู่ในองค์กรอย่างถาวร การพัฒนาองค์กรส่วนใหญ่มักขึ้นอยู่กับบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น และเมื่อกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทต่อความสำเร็จขององค์กรเหล่านี้ได้ออกจากองค์กรไปไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ความรู้และความเชี่ยวชาญต่างๆ ที่เคยเป็นส่วนที่สร้างความแข็งแกร่งขององค์กรมักจะหายไปพร้อมกับบุคคลกลุ่มดังกล่าวด้วยในกรณีเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อองค์กรเป็นอย่างมาก บางองค์กรอาจถึงกับวิกฤติทำให้องค์กรประสบกับปัญหาอาจถึงขั้นที่ต้องเลิกดำเนินการเลยก็มี ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องของการจัดการความรู้ทั้งสิ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้เนื่องจากองค์กรไม่สามารถเปลี่ยนความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคลากร (Personal Knowledge) ให้กลายมาเป็นความรู้ขององค์กร (Organizational Knowledge) ที่สามารถถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นในองค์กรได้ เพื่อให้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับบุคคลบางกลุ่มนั้น (สมชาย นำประสิทธิ์ชัย)

การจัดการความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่กระจัดกระจายในองค์กร จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งการจัดการความรู้ (Knowledge-based Management) ให้สามารถสะสมและรวบรวม มาตรการส่งเสริมและนำองค์ความรู้มาแบ่งกันใช้งาน (Knowledge Sharing) ให้กับทุกคนในองค์การ ทำการต่อยอดภูมิปัญญาเหล่านั้นยิ่งขึ้นไป และนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยมีสมาชิกขององค์กรเป็นบุคคลเรียนรู้ (Learning Person) ในที่สุด (สมศักดิ์ ภิญโญธรรมากร. 2548 : 3)

2.4.3 กระบวนการจัดการความรู้

บุญดี บุญญากิจ และคณะ (2547) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการความรู้นั่นเป็นกระบวนการที่นำความรู้ที่มีอยู่ หรือเรียนรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร โดยผ่านกระบวนการต่างๆ คณะผู้เขียน ได้สรุปขั้นตอนหลักๆ ของกระบวนการความรู้ไว้ดังนี้

1) การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification)

2) การสร้างและการแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)

3) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization)

4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement)

5) การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access)

6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing)

7) การเรียนรู้ (Learning)

ทั้ง 7 ขั้นตอนนี้จะช่วยองค์กรสามารถสร้างและจัดการความรู้ทั้งที่มีอยู่เดิมภายในองค์กรและความรู้ใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

1) การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification) การค้นหาว่าองค์กรมีความรู้อะไรบ้างในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร และความรู้อะไรที่องค์กรจำเป็นต้องมี ทำให้องค์กรทราบว่าขาดความรู้อะไรบ้าง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ “รู้เรา” นั่นเอง โดยทั่วๆ ไป องค์กรสามารถใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “Knowledge Mapping” หรือการทำแผนที่ความรู้ในขั้นตอนนี้เพื่อหาว่าความรู้ใดมีความสำคัญสำหรับองค์กร จัดลำดับความสำคัญของความรู้เหล่านั้น เพื่อให้องค์กรวางขอบเขตของการจัดการความรู้ และสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประโยชน์ของแผนที่ความรู้คือช่วยทำให้เห็นภาพรวมของคลังความรู้ขององค์กร ทำให้องค์กรทราบว่ามีความรู้ที่ทับซ้อนกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ หรือไม่ ซึ่งก่อให้เกิดความสิ้นเปลืองในการจัดเก็บและรวบรวม และทำให้บุคลากรทุกคนทราบว่าองค์กรมีความรู้อะไรบ้างและจะหาความรู้ที่ตนเองต้องการได้ที่ไหน นอกจากนี้ยังใช้เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางความรู้ที่องค์กรสามารถใช้เป็นฐานในการต่อยอดขยายความรู้ในเรื่องต่างๆ อย่างเป็นระบบ รวมทั้งการใช้เพื่อศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานและการเคลื่อนย้ายแหล่งข้อมูลความรู้ต่อระบบต่างๆ

2) การสร้างและการแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)

เป็นขั้นตอนในการดึงเอาความรู้จากแหล่งต่างๆ ที่อาจกระจัดกระจายมารวมไว้เพื่อจัดทำเนื้อหาให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ สำหรับความรู้ที่จำเป็นต้องมี แต่ยังไม่มีนั้นองค์กรอาจสร้างความรู้ดังกล่าวจากความรู้เดิมที่มีก็ได้ หรือนำความรู้จากภายองค์กรมาใช้ นอกจากนี้องค์กรอาจจะต้องพิจารณาจำกัดความรู้ที่ไม่จำเป็น หรือล้าสมัยทิ้งไปเพื่อประหยัดทรัพยากรในการจัดเก็บความรู้เหล่านั้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ขั้นตอนนี้ประสบความสำเร็จ คือ บรรยากาศ และวัฒนธรรมขององค์กร ที่เอื้อให้บุคลากรกระตือรือร้น ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อใช้ในการสร้างความรู้ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ระบบสารสนเทศก็มีส่วนช่วยให้บุคลากรสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันได้รวดเร็วและทำให้การเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ จากภายนอกได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) เมื่อมีเนื้อหาความรู้ที่ต้องการแล้ว องค์กรต้องจัดความรู้ให้เป็นระบบ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาและนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบนั้นหมายถึงการจัดทำสารบัญ และจัดเก็บความรู้

ประเภทต่างๆ เพื่อให้เก็บรวบรวม การค้นหา การนำมาใช้ทำได้ง่ายและรวดเร็ว สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้โดยง่าย

4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) เป็นขั้นตอนการปรับปรุง และประมวลผลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจ และใช้ได้ง่ายเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งองค์กร ตลอดจนการเรียบเรียง ตัดต่อ และปรับปรุงเนื้อหาให้มีคุณภาพดี ทันสมัย สอดคล้องและตรงตามความต้องการของผู้ใช้

5) การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) ความรู้ที่ได้มานั้นจะไร้ค่าหากไม่ถูกนำไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์ได้ดังนั้นองค์กรจะต้องมีวิธีการในการจัดเก็บและกระจายความรู้ประเภท Explicit และ Tacit โดยทั่วไปการส่งหรือการกระจายความรู้ให้ผู้ใช้มี 2 ลักษณะ คือ

Push การป้อนความรู้ เป็นการส่งข้อมูล/ความรู้ให้ผู้รับโดยผู้รับไม่ได้ร้องขอหรือต้องการหรือเรียกง่ายๆ ว่าเป็นแบบ “Supply-Based” เช่น การส่งหนังสือเรียนเวียนแจ้งให้ทราบ

Pull การให้โอกาสเลือกใช้ความรู้ โดยผู้รับสามารถเลือกรับหรือใช้แต่เฉพาะข้อมูล/ความรู้ที่ต้องการเท่านั้น การกระจายความรู้แบบนี้เป็นแบบ “Demand-Based”

6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นขั้นตอนในการนำความรู้ที่ได้จัดเก็บมาเผยแพร่ แบ่งปันและแลกเปลี่ยนกัน มี 2 ลักษณะ ดังนี้

6.1) การแบ่งปันความรู้ประสบการณ์ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) วิธีที่นิยม เช่น การจัดทำเป็นเอกสาร วีดีโอ ซีดี จัดทำฐานความรู้โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วย จะทำให้สามารถเข้าถึงความรู้ได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

6.2) การแบ่งปันความรู้อยู่ในคน (Tacit Knowledge) สามารถทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการและวัฒนธรรมองค์กร ส่วนใหญ่มักจะใช้ผสมผสานเพื่อผู้ใช้ข้อมูลสามารถเลือกใช้ได้ตามความสะดวก เช่น

- ทีมข้ามสายงาน (Cross-Functional Team)
- Innovation & Quality Circles (IQCs)
- ชุมชนแหล่งการเรียนรู้ (Community of Practice)
- ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System)
- การสับเปลี่ยนงาน (Job Rotation) และการยืมตัวบุคลากรมาช่วยงาน

7) การเรียนรู้ (Learning)

วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการจัดการความรู้ คือ การเรียนรู้ของบุคลากร และนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ ในการตัดสินแก้ไขปัญหาและปรับปรุงองค์กร

การเรียนรู้ของบุคลากรจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ๆ ขึ้นมากมาย ซึ่งจะไปเพิ่มพูนองค์ความรู้ขององค์กรที่มีอยู่แล้วให้มากขึ้นเรื่อยๆ ความรู้นี้ก็จะถูกนำไปใช้เพื่อสร้างความรู้ใหม่ๆ อีกเป็นวงจรที่ไม่วันสิ้นสุด ที่เรียกว่า “วงจรการเรียนรู้”

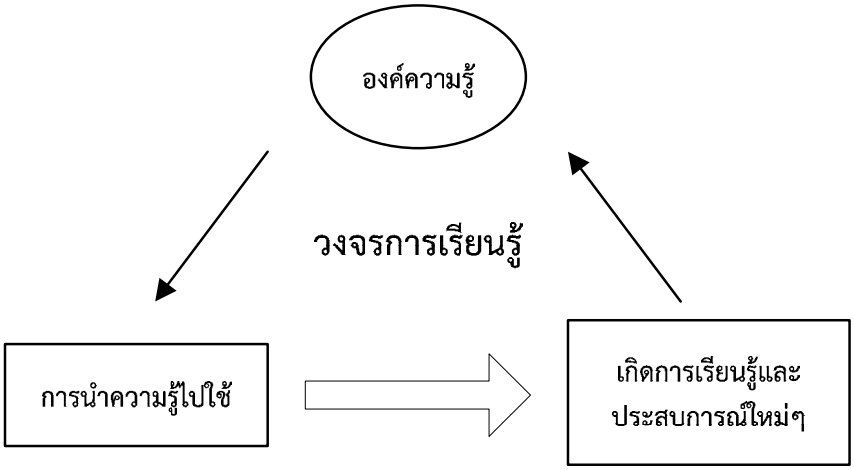

รูปที่ 2.16 วงจรการเรียนรู้

2.4.4ประโยชน์ของการจัดการความรู้

กฤษนัย แก้วมณี (2553: 33) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1) เพื่อป้องกันการสูญหาย การจัดการความรู้ทำให้องค์กรสามารถรักษาความเชี่ยวชาญ ความชำนาญและความรู้ที่อาจสูญหายไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร เช่น การเกษียณอายุการทำงาน หรือการลาออกจากการทำงาน เป็นต้น

2) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจโดยประเภทคุณภาพและความสะดวกในการเข้าถึงความรู้เป็นปัจจัยสำคัญของการเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจ เนื่องจากผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจต้องสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ

3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและมีการยืดหยุ่น การทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในงานและวัตถุประสงค์ของงานโดยไม่ต้องมีการควบคุมหรือมีการแทรกแซงมากนักจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานในหน้าที่ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาจิตสำนึกในการทำงาน

4) ความได้เปรียบในการแข่งขัน การจัดการความรู้ช่วยให้องค์กรมีความเข้าใจลูกค้า แนวโน้มของการตลาดและการแข่งขันทำให้สามารถลดช่องว่างและเพิ่มโอกาสการแข่งขันได้

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กมล บุญเขต (2551) ศึกษาการแสดงการละเล่นผีตาโม่ไทย-หล่ม และพัฒนาประเพณีประเพณีการละเล่นผีตาโม่ไทย-หล่ม หมู่บ้านนาทราย อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ประเพณีการละเล่นผีตาโม่ไทย-หล่ม จะจัดขึ้นในเดือนหก นับตามจันทรคติ ของทุกปี ซึ่งผีตาโม่ไทย-หล่ม จะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าโทนสีเทาดำ ไม่สดใส หน้ากากทำมาจากหวดนึ่งข้าว อยู่ในลักษณะคว่ำลงและเขียนลวดลายบนหน้าผากอย่างน่าเกลียดน่ากลัว การพัฒนาประเพณีการละเล่นผีตาโม่ไทย-หล่ม ได้ทำการปรับเปลี่ยนใหม่โดยเน้นความคล่องตัว ความเป็นระเบียบง่ายต่อการและเก็บรักษา เพิ่มเครื่องดนตรีร่วมสมัยเข้ามาเพิ่มเติมและนำเพลงลูกทุ่งอีสานมาประยุกต์เข้ากับเพลงพื้นบ้านด้วยท่วงทำนองที่แปลกใหม่ ชวนฟัง เพื่อสร้างความสนุกสนาน ตลอดจนท่ารำประกอบการแสดงได้ทำการปรับกระบวนท่ารำประกอบจังหวะให้มีรูปแบบที่ชัดเจนและมีแบบแผนที่แน่นอนสามารถสื่อความหมายให้กับผู้ชมได้ง่าย และสามารถถ่ายทอดกระบวนท่ารำได้อย่างครบถ้วน

สุวัฒน์ บุศย์เมือง (2551) ศึกษาแหล่งศิลปกรรมด้านจิตรกรรมและประติมากรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์ และศึกษาแนวทางการอนุรักษ์จิตรกรรมฝาพนังวัดนาทราย และประติมากรรมหลวงพ่อใหญ่ วัดตาล เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่มและการใช้แบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ และนำเสนอผลกานวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของวัดนาทราย และจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ พบว่าในบริเวณโดยรอบวัดไม่ได้รับการสนับสนุนให้พร้อมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น ไม่ปรากฏป้ายแสดงสถานที่ของวัดอย่างชัดเจนเป็นที่สังเกตได้ ทางเข้าวัดเป็นเส้นทางที่ค่อนข้างแคบ ผิวทางชำรุด ขรุขระ สภาพโบสถ์ภายนอกยังคงแข็งแรง แต่ทางเข้าโบสถ์ด้านหน้าอยู่ในสภาพทรุดโทรม โดยเฉพาะภาพเขียนภายในโบสถ์ที่ฝาพนังทั้ง 4 ด้านที่ต้องทำการซ่อมแซมโดยผู้เชี่ยวชาญจากกรมศิลปากร สำหรับการอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์วัดนาทราย ในปัจจุบันยังไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรงในการบำรุงรักษา สภาพทั่วไปของวัดตาลและหลวงพ่อใหญ่ พบว่าในบริเวณโดยรอบวัดไม่ได้รับการสนับสนุนให้พร้อมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น ทางเข้าวัดเป็นทางแคบ เล็ก อยู่ตรงเสาไฟฟ้าพอดีและมีถังขยะสาธารณะตั้งอยู่ตรงทางเข้า ซึ่งเป็นรั้วบ้านของชาวบ้าน ป้ายแสดงชื่อวัดเป็นป้ายไม้แม้ว่าจะทำอย่างประณีต แต่ก็ไม่เหมาะสมกับความเป็นโบราณสถานที่สำคัญ ภายในวัด

ยังไม่ได้รับการปรับปรุง มีอาคารทียังสร้างไม่เสร็จปรากฏอยู่ วิหารที่ประดิษฐานองค์หลวงพ่อใหญ่ได้รับการบูรณะเป็นอย่างดี

อนงค์พรรณ หัตถมาศ (2554) ศึกษาประมวลผลการสืบสานประเพณีเทศกาลขนมจีน อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ และเพื่อเผยแพร่ประเพณีเทศกาลขนมจีน อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า เทศกาลขนมจีน เป็นประเพณีหนึ่งที่สำคัญของอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ชุมนแต่ละตำบลมีมีการสืบทอดการขายขนมจีนมานานระหว่าง 10 ถึง 40 ปี มีรายได้ดี ซึ่งการขายขนมจีนในงานประเพณีขนมจีน 5 วัน โดยเฉลี่ยได้กำไรประมาณ 5,000 บาท ทุกชุมชนสนับสนุนการจัดงานประเพณีเทศกาลขนมจีน ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีความคิดเห็นว่ารูปแบบการจัดงานปีนี้ดีกว่าทุกปี เพราะจัดยิ่งใหญ่และมีของขายจำนวนมาก และอยากให้มีการจัดงานประเพณีขนมจีนต่อไปทุกปี ผู้มาร่วมงานส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดงานวัฒนธรรมไทหล่มขนมเส้นหล่มเก่า ประจำปี 2551 การจัดแสดงแสงสีเสียงตำนานหลวงพ่อใหญ่วัดตาล การประกวดคู่รักยืนยาว การจัดการแสดงของนักเรียนในอำเภอหล่มเก่า การจัดประกวดชุดอาหาร ไท-หล่ม การจัดประกวดขนมจีนประยุกต์ ร้านขายขนมจีนในบริเวณงาน การจัดประกวดตำขี้ปู การจัดแข่งขันกินขนมจีน และการจัดแข่งขันการบีบขนมจีนยาวที่สุดในโลก การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การจัดงานประเพณีเทศกาลขนมจีน ได้ทำร่วมกับอำเภอหล่มเก่า เทศบาลอำเภอหล่มเก่า หน่วยราชการและประชาชนในชุมชนตำบลต่างๆ ของอำเภอหล่มเก่า โดยใช้สื่อหลากหลายรูปแบบทั้งการบอกต่อ สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

สำราญ ท้าวเงิน (2555) ศึกษาความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชนต่าง ๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ และเพื่อการอนุรักษ์และสืบสานความหลากหลายทางภาษาตลอดจนอัตลักษณ์ของกลุ่มชนต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มภาษาที่ใช้กันในจังหวัดเพชรบูรณ์ประกอบด้วยกลุ่มภาษาถิ่นไทยกลาง กลุ่มภาษาถิ่นไทยอีสาน กลุ่มภาษาไทหล่ม กลุ่มภาษาจีน กลุ่มภาษาลาว ได้แก่ กลุ่มลาวพวน ลาวแง้ว ลาวครั่ง ภาษากลุ่มชาวบน และภาษากลุ่มชาวเขา ได้แก่ ภาษาม้ง ภาษาเย้า ภาษาลีซอ ภาษามูเซอ ภาษาจีนฮ่อ วัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดที่แตกต่างจากที่อื่น ได้แก่ ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ ประเพณีเส็งกลองล่องโคมไฟไหว้พ่อขุนผาเมือง วัฒนธรรมอื่นที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธ์ต่างๆ ได้แก่ ประเพณีบุญข้าวจี่ ประเพณีบุญข้าวหลาม ประเพณีบุญกำฟ้า ของชาวลาวพวน ประเพณีพิธีกินข้าวใหม่ ประเพณีไส่กำไลคอ ประเพณีปีใหม่ ของชาวเขาเผ่าม้ง แนวทางการอนุรักษ์และสืบสานความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชนต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ ส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางภาษาของชาติพันธุ์ตนเอง เพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจแก่สมาชิกของแต่ละชาติพันธุ์และร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชน โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรปลูกจิตสำนึก ชี้ประเด็นให้

เห็นถึงความสำคัญของเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองให้แก่นักเรียน นอกจากนี้ควรจัดศูนย์วัฒนธรรมประจำกลุ่มไว้ในโรงเรียน และควรพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทางด้านภาษาของชุมชน มาใช้ในการเรียนการสอน

บทที่ 3
วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชนต่าง ๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆกลุ่มชนต่าง ๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ และเพื่อการอนุรักษ์และสืบสานความหลากหลายทางภาษาตลอดจนอัตลักษณ์ของกลุ่มชนต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3) การเก็บรวบรวมข้อมูล
4) การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชบูรณ์ ถือเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ คือ องค์กร

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล คือ ประชาชนในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

3.2 เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การศึกษาการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากเอกสารทั่งที่ทางราชการจัดทำขึ้น จากรายงานการวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต เป็นต้น

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมจากภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ (Interview) แบบไม่เป็นทางการ (Non Formal Interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทาง

ภาษาของจังหวัดเพชรบูรณ์ นอกจากนี้ยังเก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non Participant Observation) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแง่มุมต่างๆ รวมถึงสภาพทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

3) การประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ ในการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์

4) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT analysis) ในการประเมินสภาพการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วยจุดแข็ง (S) จุดอ่อน (W) โอกาส (O) และอุปสรรค (T) และวางแผนการพัฒนาการบริหารจัดการ โดยใช้เทคนิคการระดมสมอง ตามกระบวนการการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากร การกำหนดเป้าหมายของการจัดการความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดเก็บและนำความรู้ไปใช้

5) กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกภาพและเสียง เพื่อใช้ประกอบการเก็บข้อมูลขณะร่วมกิจกรรมต่างๆ ของการวิจัย

6) แบบบันทึกกิจกรรม (Field Notes) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย เพื่อกันการลืมข้อมูล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ของจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยศึกษาเอกสารต่างๆ และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น แผนพัฒนาจังหวัด งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เป็นต้น และผู้วิจัยได้ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ให้สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทราบ

2) ระยะที่ 2 ใช้เทคนิควิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์ และร่วมกันระดมสมองเพื่อประเมินตนเองเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์ ในกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

2.1) ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เตรียมการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งในแง่ผู้เข้าร่วมประชุมช สถานที่ประชุม และประเด็นต่างๆ เป็นต้น

2.2) จัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อประเมินสภาพการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์ ร่วมกันค้นหาจุดแข็ง จุดอ่น โอกาส และอุปสรรคและกำหนดแนวทางการจัดการความรู้ โดยใช้กระบวนการการจัดการรู้ โดยการบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด โดยการจดบันทึกและการบันทึกเทปวีดีโอ และอื่นๆ ที่เหมาะสม

2.3) ผู้วิจัยสรุปผล จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3) ระยะที่ 3 ปฏิบัติการจัดการความรู้ โดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเด็นการจัดการความรู้ เพื่อการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามขั้นตอนดังนี้

3.1) การกำหนดเป้าหมายของการจัดการความรู้

3.2) การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.3) การจัดเก็บและนำความรู้ไปใช้

4) ระยะที่ 4 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสรุปบทเรียนจากการปฏิบัติ

5) ระยะที่ 5 สรุปและเขียนรายงานการวิจัย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาประมวลผลในรูปของการพรรณนา ความเรียง หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.5 แผนการดำเนินการวิจัย

แผนการปฏิบัติงานวิจัย การจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งแบ่งขั้นตอนการศึกษาออกเป็น 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

<u>ระยะที่ 1</u> การเตรียมการวิจัย

1. การศึกษาบริบทชุมชน

2. การวิเคราะห์บริบทชุมชนและพัฒนาโจทย์วิจัยภาคประชาชน

<u>ระยะที่ 2</u> การถอดบทเรียน

1. วิเคราะห์สภาพภาษาของแต่ละชุมชนในอดีตถึงปัจจุบัน

2. ค้นหาแนวทางการจัดการความรู้ภาษาของแต่ละชุมชน

<u>ระยะที่ 3</u> การทดลองปฏิบัติ กำหนดแนวทางการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม

1. การทดลองปฏิบัติภาษาของแต่ละชุมชน

2. การติดตามประเมินผล

<u>ระยะที่ 4</u> การสรุปบทเรียนโครงการวิจัย

1. การสรุปบทเรียนของโครงการวิจัย
2. การคืนข้อมูลสู่ชุมชน

บทที่ 4
ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับใช้เป็นแหล่งของการศึกษา เรียนรู้ ฟื้นฟูภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในลักษณะการเรียนรู้แบบพหุภาคี เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ให้ได้องค์ความรู้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ก่อนที่จะเสื่อม สลายไป และร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์และสืบสานภาษาตามความสนใจและความพร้อมของแต่ละชุมชน โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชนแบบพหุภาคีได้มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดในภาคเหนือตอนล่างและตอนบนของภาคกลางของประเทศไทย มีอาณาเขตทิศเหนือ มีอาณาเขตติดกับจังหวัดเลย ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดชัยภูมิ ทิศใต้ มีอาณาเขตติดกับจังหวัดลพบุรี ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดกับจังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดนครสวรรค์ แบ่งเขตการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอชนแดน อำเภอหล่มสัก อำเภอหล่มเก่า อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอศรีเทพ อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอน้ำหนาว อำเภอวังโป่ง และอำเภอเขาค้อ ประชากรในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2554 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 996,231 คน แบ่งออกเป็นผู้ชาย 491,922 คน และผู้หญิง 497,555 คน

รูปที่ 4.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะภูมิประกอบด้วยที่ราบเป็นแนวยาวในแนวเหนือ–ใต้ และเทือกเขาสูง หรือเนินเขา ทั้งสองข้างขนาบกับที่ราบเนื่องจากเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีภูเขารอมรอบ จึงทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบในหุบเขาลักษณะที่ลุ่มแบบท้องกระทะ หรือแอ่งกระทะ ประกอบด้วยเนินเขา ลอนลูกคลื่น ป่า และที่ราบเป็นตอนๆ สลับกันไป พื้นที่มีลักษณะลาดชันจากเหนือลงไปใต้ ตอนเหนือมีทิวเขาสูง ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบและมีเทือกเขาเพชรบูรณ์ขนาบกั้นทั้งสองด้าน มีแม่น้ำสำคัญ คือ แม่น้ำป่าสักไหลผ่านกลางเมืองเพชรบูรณ์จากเหนือลงใต้ มีความยาวประมาณ 350 กิโลเมตร ต้นแม่น้ำมีถิ่นกำเนิดที่ภูเขาผาลาจังหวัดเลยและลำน้ำหลายแห่งรวมตัวกันไหลผ่านอำเภอหล่มเก่า อำเภอ หล่มสัก อำเภอเมือง อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ รวมทั้งจังหวัด ลพบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เนื่องจากสภาพภูมิประเทศล้อมรอบด้วยภูเขา ทำให้สภาพภูมิอากาศแตกต่างกันมากในแต่ละฤดูกาล คือ อากาศจะร้อนมากในฤดูร้อน ราวเดือนเมษายน-พฤษภาคม หนาวจัดในฤดูหนาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ท้องที่อำเภอน้ำหนาวและอำเภอหล่มเก่าตอนล่าง ราวเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ในฤดูฝนมีฝนตกชุก ราว เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม และมีน้ำป่าไหลหลากมาท่วมในที่ราบ โดยเฉพาะบริเวณลุ่มแม่น้ำป่าสักตอนใต้ ของจังหวัด ในฤดูแล้งน้ำจะขาดแคลนไม่เพียงพอกับการเกษตรกรรม ประชาชนจังหวัดเพชรบูรณ์โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีการทำไร่ยาสูบ มากเป็นอันดับหนึ่ง และรองลงมาได้แก่การทำสวนผลไม้ ที่ทำชื่อเสียงให้มากที่สุดคือ มะขามหวาน นอกจาก นี้มีการปลูกพืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และมีอาชีพอื่น ๆ ที่สร้างรายได้ให้กับประชากรชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ เช่น ธุรกิจการท่องเที่ยว การป่าไม้ การปศุสัตว์ และการค้าขาย

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่มีลักษณะภูมิประกอบด้วยที่ราบเป็นแนวยาวในแนวเหนือ–ใต้ และเทือกเขาสูง หรือเนินเขา ทั้งสองข้างขนาบกับที่ราบเนื่องจากเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีภูเขารอมรอบ ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบและมีเทือกเขาเพชรบูรณ์ขนาบกั้นทั้งสองด้าน มีอาณาเขตติดกับหลายจังหวัด ได้แก่ จังหวัดเลย จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดลพบุรี จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดนครสวรรค์ จึงทำให้มีภาษาที่แตกต่างกันอย่ากมากมาย โดยมีภาษาของกลุ่มชนต่างๆ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ถึงกว่า 10 กลุ่ม ซึ่งนับว่าเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาและความรู้ที่เกี่ยวกับมนุษย์ในเอเชียอาคเนย์ โดยมีภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาราชการเพียงภาษาเดียว และใช้เป็นสื่อในการสอนในโรงเรียน เป็นสื่อในการติดต่องานทุกระดับ และในสื่อสารมวลชน กลุ่มภาษาต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวนอย่างน้อย 3 ภาษา ที่กำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤตที่รุนแรงและชัดเจน มีโอกาสที่จะเสื่อมสลายไปในศตวรรษนี้ ได้แก่ ภาษาชาวบน ลาวพวน ลาวครั่ง ชุมชนเหล่านี้อยู่ในภาวะวิกฤตระดับต่างๆ กัน ส่วนมาก

อ่อนแอ ขาดความมั่นใจ รวมกันไม่ติด กลุ่มใหญ่บางกลุ่ม มีปฏิกิริยาตอบโต้ เกรงถูกครอบงำและการสูญเสีย

4.1.1 ความหลากหลายทางภาษาของจังหวัดเพชรบูรณ์

ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นสมบัติอันล้ำค่าที่บรรพชนได้มอบให้แก่ลูกหลาน การศึกษาความหลากหลายทางภาษาจึงเป็นการศึกษาความหลากหลายของวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชนชาตินั้นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยไม่มีข้อกำหนด ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากสภาพภูมิประเทศ ความแตกต่างของกลุ่มสังคม จังหวัดเพชรบูรณ์ มีประชากรที่เป็นคนพื้นบ้านซึ่งพูดภาษาถิ่นที่แตกต่างกันแต่ละท้องที่ นอกจากนี้ยังมีประชากรที่อพยพจากส่วนต่าง ๆ ของประเทศไทยใช้ภาษาถิ่นเดิมของตน จึงทำให้วัฒนธรรมทางภาษาถิ่นของเพชรบูรณ์มีความหลากหลาย ภาษาถิ่นที่ใช้กันในจังหวัดเพชรบูรณ์ (สมทรง บุรุษพัฒน์. 2535) สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มภาษาถิ่นไทยกลาง เป็นภาษาที่ใช้พูดทั่วไปในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ เพราะเพชรบูรณ์เป็นเมือง ที่มีประชากรมาจากหลายท้องที่อพยพเข้ามา จึงใช้ภาษาถิ่นไทยกลางในการสื่อสาร แต่การใช้ภาษาจะมีศัพท์ภาษาเดิมผสมผสานกันบ้าง

2. กลุ่มภาษาถิ่นไทยอีสาน เป็นภาษาที่ใช้พูดทั่วไปเช่นเดียวกับกลุ่มภาษาไทยกลาง เป็นภาษาลาวในสาขาเวียงจันทร์ (Brown. 1965) ส่วนใหญ่ผู้คนจะอพยพมาจากจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ขอนแก่น อุดรธานี ชัยภูมิ นครราชสีมา ร้อยเอ็ด มหาสารคาม เป็นต้น

3. กลุ่มภาษาไทหล่ม เป็นภาษาถิ่นที่ใช้กันทั่วไปในเขตอำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอเขาค้อ และอำเภอน้ำหนาวบางส่วน เป็นภาษาไทยถิ่นในสาขาหลวงพระบาง ภาษาไทหล่มมีการใช้ศัพท์คล้ายกับภาษาไทยอีสาน แต่แตกต่างกันที่ สำเนียง ภาษาไทหล่มจะมีสำเนียงคล้ายกับภาษาลาวที่ใช้พูดในเมืองหลวงพระบาง

4. กลุ่มภาษาลาว เป็นภาษาที่ใช้กันในกลุ่มลาวพวน ลาวแง้ว ลาวครั่ง ที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุลาโลก โดยมากอาศัยกระจายกันอยู่ในบริเวณเขตอำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอศรีเทพ อำเภอชนแดน อำเภอวังโป่ง

5. กลุ่มภาษาจีน เป็นภาษาที่ใช้ในชุมชนชาวจีนที่ประกอบการค้าตามย่านการค้าที่สำคัญของจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มจีนแต้จิ๋วและไหหลำ เป็นภาษาหนึ่งในตระกูลภาษาจีน หมิ่น-หนาน จัดเป็นหนึ่งในตระกูลภาษาของฮกเกี้ยน

6. ภาษากลุ่มชาวบน หรือญัฮกุร (Nyah Kur) หรือ เนียะกุล (Nia Kuoll) ชาวบนเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมของเพชรบูรณ์ สืบเชื้อสายมาจากละว้า มีภาษาพูดเป็นของตอนเอง จัดอยู่ในตระกูลมอญ-เขมร เป็นภาษาย่อยของมอญโบราณ ที่พูดอยู่ในสมัยอาณาจักรทวาราวดี ซึ่งเป็นอาณาจักรที่เก่าแก่ที่สุดในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย

7. ภาษากลุ่มชาวเขา ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบูรณ์มีรูปร่างคล้าย กะทะ มีภูเขาล้อมรอบ ทุกด้าน จึงมีประชากรส่วนหนึ่งอาศัยอยู่บนเขา ภาษาที่ชาวเขาในจังหวัดเพชรบูรณ์

ประกอบด้วยภาษาม้งขาว ภาษาม้งเขียว อาศัยอยู่ที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ นอกจากนั้นก็จะเป็นภาษาเย้า ภาษาลีซอ ภาษามูเซอ อาศัยอยู่ที่บ้านเพชรดำ ตำบลเขาค้อ อำเภอเขาค้อ

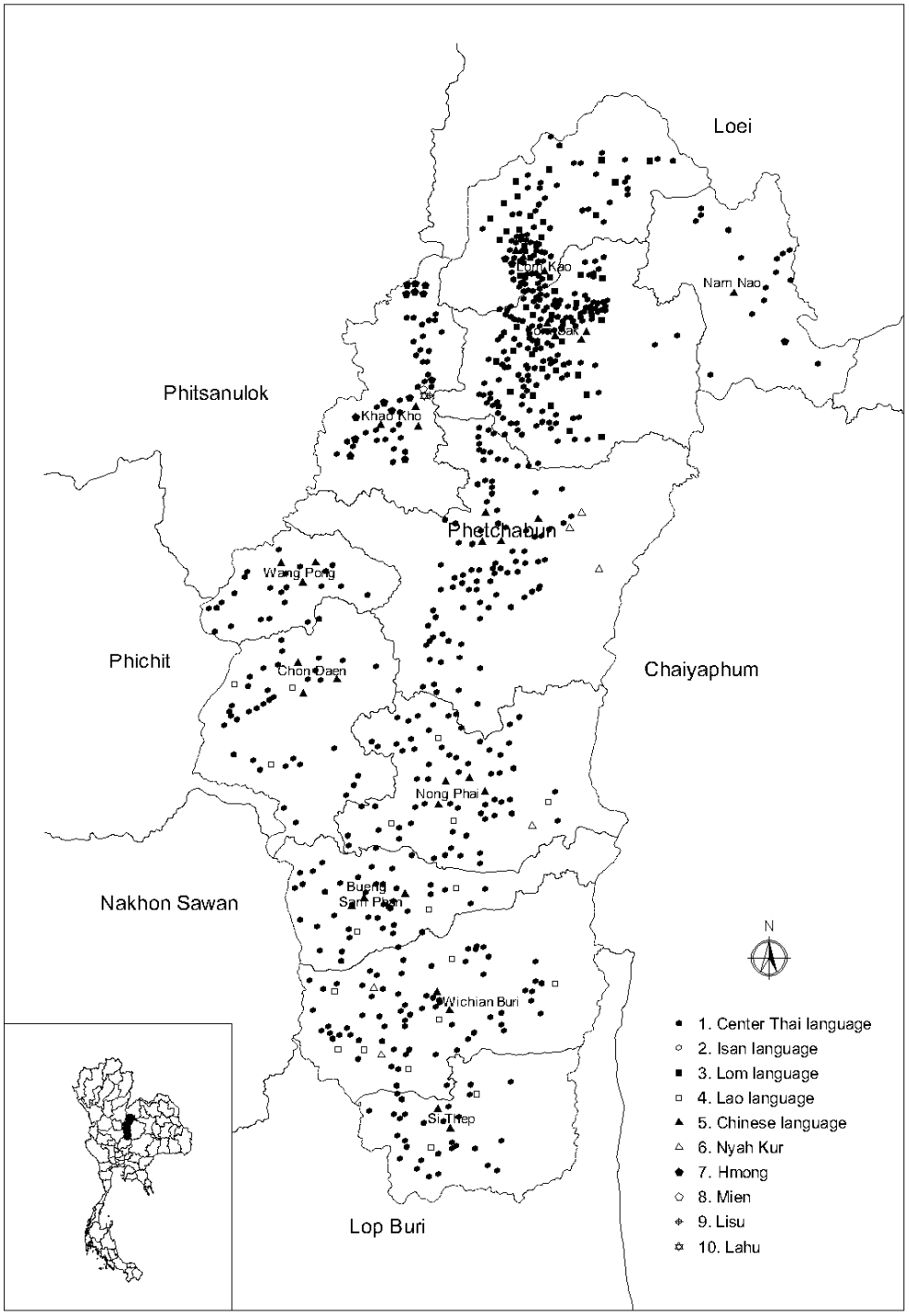

รูปที่ 4.2 แผนที่ความหลากหลายทางภาษาของจังหวัดเพชรบูรณ์

4.2.1.1 ภาษาไทยถิ่นกลาง

ภาษาไทยถิ่นกลางเป็นภาษาที่ใช้พูดทั่วไปในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ เพราะจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่มีประชากรมาจากหลายท้องที่อพยพเข้ามา โดยเฉพาะกลุ่มที่อพยพมาจากจังหวัดใน ภาคกลาง ส่วนใหญ่จะอพยพมาจากจังหวัดลพบุรีซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงใช้ภาษาถิ่นไทยกลางในการสื่อสาร แต่การใช้ภาษาจะมีศัพท์ภาษาเดิมผสมผสานกันบ้าง บริเวณที่มีแนวโน้มใช้ศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง ได้แก่ อำเภอเข้าค้อ อำเภอเมือง อำเภอชนแดน อำเภอวังโป่ง อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ ในบริเวณเหล่านี้ประชากรส่วนใหญ่จะอพยพมาจากจังหวัดอื่นๆ ในทุกๆ ภาค นอกจากนี้จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นศูนย์กลางการคมนาคม ทางรถยนต์มีทางหลวงแผ่นดินผ่านถึง 3 สาย เป็นศูนย์กลางการศึกษาและเป็นสถานที่ตั้งของหน่วยงานราชการที่สำคัญ ทำให้โอกาสที่ติดต่อกับผู้ใช้ภาษาถิ่นกลางมีสูงมาก

ระบบเสียงของภาษาถิ่นกลางประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะ 21 หน่วยเสียง ได้แก่ /□/, /♦/, /♍/, /&/, /☜/, /□♒/, /♦♒/, /&♒/, /♍♒/, /♌/, /♎/, /❍/, /■/, /☠/, /♐/, /♦/, /♒/, /❒/, /●/, /⬥/, /⌧ / หน่วยเสียงสระ 21 หน่วยเสียง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ได้แก่ /-&/, /-■/, /-☠/, /-❍/, /-⌧/, /-⬥/, /-♦/, /-□ / และ /-☜/ หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ 12 หน่วยเสียง ได้แก่ / □●/, /□♒●/, /&●/, /&♒●/, /□❒/, /□♒❒/, /&❒/, /&♒❒/, /♦❒/, /♦♒❒/, /&⬥ / และ /&♒⬥/ หน่วยเสียงสระ 21 หน่วยเสียง ประกอบด้วยหน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง /♋/, /♋▫/, /♓/, /♓▫/, /✪/, /✪▫/, /◆/, /◆▫/, /♏/, /♏▫/, /☜/, /☜▫/, /★/, /★▫/, /☐/, /☐▫/, /❷ / และ /❷▫/ และหน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง /♓♋/, /✪♋/ และ /◆♋/

ตารางที่ 4.1 หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาไทย 21 หน่วยเสียง

ประเภท / ฐานกรณ์		ริมฝีปาก (Bilabial)	ริมฝีปาก–ฟันบน (Labio-Dental)	ปุ่มเหงือก (Alveolar)	เพดานแข็ง – ปุ่มเหงือก (Post – Alveolar)	เพดานแข็ง (Palatal)	เพดานอ่อน (Velar)	เส้นเสียง (Glottal)
กัก (Plosive)	ไม่ก้อง ไม่มีลม (Vl..Unasp.)	/p/ ป		/t/ ฏ,ต			/k/ ก	/ʔ/ อ
	ไม่ก้อง มีลม (Vl. Asp.)	/pʰ/ ผ,พ,ภ		/tʰ/ ฐ,ฒ,ท,ธ			/kʰ/ ข,ฃ,ค,ฅ,ฆ	
	ก้อง มีลม (Vd. nasp.)	/b/ บ		/d/ ฎ,ฑ,ด				
นาสิก (Nasal) ก้อง		/m/ ม		/n/ ณ, น			/N/ ง	
เสียดแทรก (Fricative) ก้อง			/f/ ฝ,ฟ	/s/ ซ,ศ,ษ,ส				/h/ ห,ฮ
*Affricate (กึ่งเสียดแทรก)	ไม่ก้อง ไม่มีลม				*/t□/ จ	*/c/ จ		
	ก้อง มีลม				*/t□ʰ/ ฉ, ช, ฌ	*/cʰ/ ฉ, ช, ฌ		
Lateral (ข้างลิ้น) ก้อง				/l/ ล, ฬ				
Trill (รัว) ก้อง				/r/ ร				
กึ่งสระ (Semi-Vowel) ก้อง		/w/ ว				/j/ ญ, ย	/w/	

ระบบเสียงสระ ระบบเสียงในภาษาไทยประกอบด้วยหน่วยเสียงสระ 21 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง และสระประสม 3 หน่วยเสียง ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ระบบเสียงสระในภาษาไทย

ระดับของลิ้น	ตำแหน่งของลิ้น					
	หน้า		กลาง		หลัง	
	เสียงสั้น	เสียงยาว	เสียงสั้น	เสียงยาว	เสียงสั้น	เสียงยาว
สูง	ɪ	ɪː			ʊ	ʊː
กึ่ง สูง	ɛ	ɛː	□	□ː	o	oː

กึ่ง ต่ำ	E	E:	≅	≅:	O	O:
ต่ำ			α	α:		

ลักษณะการเกิดเสียงสระเดี่ยว มีดังนี้

1) สระหน้า เกิดจากการปล่อยลมออกจากปอดผ่านขึ้นมาในช่องปาก เมื่อเปล่งเสียงลิ้นส่วนหน้าจะถูกยกไปใกล้เพดานแข็งแต่ไม่มากนัก ริมฝีปากรี การยกลิ้นเข้าไปใกล้เพดานแข็งในระดับสูงจะทำให้เกิดเสียงสระ /ι/, /ι:/ ถ้ายกลิ้นส่วนหน้าในระดับกึ่งสูงจะเกิดเสียงสระ /ε/, /ε:/ และถ้ายกลิ้นส่วนหน้าในระดับกึ่งต่ำจะเกิดเป็นเสียงสระ /E/, /E:/

2) สระกลาง เกิดจากการปล่อยลมออกจากปอดผ่านขึ้นมาในช่องปาก เมื่อเปล่งเสียงลิ้นส่วนกลางจะถูกยกขึ้นใกล้เพดานแข็ง แต่ไม่ใกล้มากนัก ริมฝีปากไม่ห่อ คืออยู่ในลักษณะปกติ การยกลิ้นในระดับกึ่งสูงจะทำให้เกิดเสียงสระ /□/, /□:/ ถ้ายกลิ้นในระดับต่ำจะเกิดเสียง /≅/, /≅:/ และถ้ายกในระดับต่ำจะเกิดเป็นเสียง /α/, /α:/

3)สระหลัง เกิดจากการปล่อยลมจากปอดผ่านขึ้นมาในช่องปาก เมื่อเปล่งเสียงลิ้นส่วนหลังจะถูกยกไปใกล้กับเพดานอ่อนแต่ไม่ใกล้มากนัก ริมฝีปากห่อ การยกลิ้นไปใกล้เพดานอ่อนในระดับสูงทำให้เกิดเสียงสระ /υ/, /υ:/ ถ้ายกลิ้นในระดับที่สูงจะทำให้เกิดเป็นเสียงสระ /o/, /o:/ และถ้ายกลิ้นในระดับกึ่งต่ำจะทำให้เกิดเสียงสระ /O/, /O:/

ระบบเสียงวรรณยุกต์ ระบบเสียงในภาษาไทยถิ่นกลางประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง แบ่งเป็น วรรณยุกต์ระดับ หรือวรรณยุกต์คงที่ (Level Tone) 3 หน่วยเสียง และวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (Contour Tone) 2 หน่วยเสียง ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นกลาง

Tone #	Pitch	SYMBOL	ภาษาไทยถิ่นกลาง	การถอดเสียงแสดงหน่วยเสียง
Tone 1	Middle	/ /	ตา	/τA:/
Tone 2	Low	/ ↶/	ป่า	/πα⌊:/
Tone 3	Falling	/ ← /	ฝ้า	/πα:⌈/
Tone 4	High	/ ↖/	มุ้ง	/μυ⌈N/
Tone 5	Rising	/ → /	สาม	/σα:<μ/

4.2.1.2 ภาษาไทยถิ่นอีสาน

ภาษาถิ่นไทยอีสาน เป็นภาษาที่ใช้พูดทั่วไปเช่นเดียวกับกลุ่มภาษาไทยถิ่นกลาง เป็นภาษาลาวสำเนียงหนึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษาไทยถิ่นในสาขาเวียงจันทร์ (Brown, 1965) ส่วนใหญ่อพยพมาจากจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ขอนแก่น อุดรธานี ชัยภูมิ นครราชสีมา ร้อยเอ็ด มหาสารคาม เป็นต้น ภาษาถิ่นไทยอีสานของจังหวัดเพชรบูรณ์มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้น 20 หน่วยเสียงคือ /🞎/, /🞓/, /🙰/, /🖒/, /🞎♒/, /🞓♒/, /🙰♒/, /♌/, /♎/, /♍/, /♐/, /♦/, /♒/, / ❍/, /■/, /♑/, /☠/, /♈/, /◆ / และ / ● / พยัญชนะท้ายมี 9 หน่วยเสียงคือ /-🞎/, /-🞓/, /-🙰/, /-🖒/, /-❍/, /-■/, /-☠/, /-♈ / และ /-◆/ ไม่ปรากฏพยัญชนะควบกล้ำหน่วยเสียงสระเดี่ยวมี 18 หน่วยเสียงคือ /♓/, /♓▫/, /♏/, /♏▫/, /☜/, /☜▫/, /🡕/, /🡕▫/, /★/, /★▫/, /♋/, /♋▫/, /🞓/, /🞓▫/, /🞏/, /🞏▫/, /❷/ และ /❷▫/ สระประสมมี 5 หน่วยเสียงคือ /♓♋/, /🡕♋/, /🞓♋/ หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 6 หน่วยเสียง ดังนี้ ว.1 เสียงต่ำขึ้น (24) ว.2 เสียงกลางระดับ (33) ว.3 เสียงสูงระดับ (44) ว.4 เสียงสูงกลาง (43) ว.5 เสียงต่ำระดับ (22) ว.6 เสียงสูงตก (42) ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยถิ่นอีสาน อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

Manner of Articulation \ Place of Articulation		Bilabial	Labio-dental	Alveolar	Palatal	Velar	Glottal
Plosive	Voiceless-Unaspirated	π		τ	χ	κ	🖒
	Voiceless-Aspirated	π^{η}		τ^{η}		κ^{η}	
	Voiced	β		δ			
Fricative	Voiceless		ϕ	σ			η
Nasal	Voiced	μ		ν	♑	☠	
Lateral	Voiced			λ			
Semi-Vowel	Voiced	ω			ψ		

ในภาษาไทยถิ่นอีสาน ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะ /ch/ และ /r/ เหมือนภาษาไทยถิ่นกลาง แต่จะมีหน่วยเสียง /ฮ/ เพิ่มขึ้น และเป็นที่น่าสังเกตว่า หน่วยเสียง /h/ ในภาษาไทยถิ่นอีสานบางทีก็ออกเสียงนาสิก (Nasal Cavity)

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นอีสานมีทั้งหมด 5 หน่วย แต่เป็น 6 เสียง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 คือ หน่วยเสียงต่ำ - ขึ้น หน่วยเสียงต่ำ - ระดับ มี 2 เสียง คือ เสียง - ระดับและเสียงต่ำกว่ากลาง - ระดับ หน่วยเสียงกลาง - ระดับ หน่วยเสียงสูง - ตก หน่วยเสียงสูง - ระดับ ซึ่งได้อธิบายโดยเฉพาะแต่ละหน่วยแล้ว

ตารางที่ 4.5 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน

SYMBOL	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	การถอดเสียงแสดงหน่วยเสียง	ความหมาย
/ /	กิน	/kin/	กิน
/ /	แกบ	/k:p/	แกลบ
/ /	บ้าน	/ba:n/	บ้าน
/ /	ค้น	/khon/	คน
/ /	ผัก	/pha k/	ผัก
/ /	พ่อ	/ph:^{6}/	พ่อ

ภาษาไทยถิ่นอีสานพยางค์หนึ่งๆ จะประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้น หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ เหมือนภาษาไทยกลาง คำส่วนใหญ่จะเป็นคำพยางค์เดียว หน่วยเสียงที่ประสมกันเข้าเป็นพยางค์ จะต้องมีอย่างน้อย 3 หน่วยเสียง คำพยางค์เดียวในภาษาไทยถิ่นอีสานบางคำจะเพิ่มหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ซึ่งเป็นตัวสะกดเข้าไปด้วย พยางค์เดียวจึงมีส่วนประกอบได้อย่างมาก 4 หน่วยเสียง พยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน มี 5 แบบ คือ cvv$^{1-6}$, cvn$^{1-6}$, cvs^{4,6}, cvvn$^{1-6}$, cvvs^{2,3} ส่วนประกอบของพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน ปกติคำหนึ่งอาจจะประกอบด้วยพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ ในภาษาไทยถิ่นอีสานแบ่งออกได้เป็น 3 แบบ คือ คำซึ่งประกอบด้วยหน่วยคำอิสระ (Free Morpheme) คำซึ่งประกอบด้วยหน่วยคำอิสระ + หน่วยคำอิสระ เรียกว่า คำประสม (Compound) และคำซึ่งประกอบด้วยหน่วยคำชนิดต่างๆ เช่น หน่วยคำอิสระ + หน่วยคำผูกพัน หน่วยคำผูกพัน + หน่วยคำอิสระ หรือ หน่วยคำผูกพัน + หน่วยคำผูกพัน เป็นต้น ซึ่งเรียกว่า คำประสาน (Complex Lexical Item) ซึ่งคำประสานมีปรากฏในภาษาไทยถิ่นอีสานหลายคำ บางคำมี

ลักษณะเป็นส่วนประกอบประเภทเสริมประโยค เช่น / khi: cia←:m / “จิ้งจก” เป็นหน่วยคำประสานที่ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระ + หน่วยคำผูกพัน

การเรียงคำในภาษาไทยถิ่นอีสานจะมีลักษณะเหมือนการเรียงคำในภาษาไทยถิ่นกลาง คือ ประโยคทั่วไปจะประกอบด้วย ประธาน กริยา กรรม หรือประกอบด้วยภาคประธาน ภาคแสดง เช่น นกบิน นับเป็นประโยคที่สมบูรณ์ เพราะคำกริยา “บิน” เป็นอกรรมกริยา คือ กริยาที่ไม่มีกรรมมารองรับ เป็นประโยคที่มีทั้งภาคประธานและภาคแสดง เช่น

1) การเรียงคำในประโยคบอกเล่า จะมีลักษณะเช่นเดียวกับภาษาไทยถิ่นกลาง คือ ในชีวิตประจำวันที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการติดต่อสนทนาติดต่อสื่อสารกันนั้น การบอกเล่าถึงความรู้สึก ความคิดเห็น เล่าประสบการณ์ เหตุการณ์ต่างๆ ล้วนใช้ประโยคบอกเล่าทั้งสิ้น เช่น

kin kha w i→m la→:y
กิน เข่า อิ่ม หลาย
กินข้าวอิ่มมาก

2) การเรียงคำในประโยคคำถาม เมื่อมีการติดต่อสนทนาสื่อสารกัน การบอกเล่า การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในบางครั้งจะมีข้อสงสัย จึงมีคำถามหรือมีการใช้ประโยคคำถามในการสนทนา ซึ่งมีลักษณะเหมือนภาษาถิ่นไทย เช่น

kin kha w l←:w b
กิน เข่า แล้ว บ่
กินข้าวแล้วยัง

3) การเรียงคำในประโยคปฏิเสธ ในการสนทนาติดต่อสื่อสารกันนั้น เมื่อมีการบอกเล่า มีคำถามบางครั้งจะมีความคิดเห็นคล้อยตามกัน เหมือนกัน แต่บางครั้งก็มีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน จึงทำให้มีการปฏิเสธเกิดขึ้น ซึ่งการเรียงคำในประโยคปฏิเสธนี้จะมีลักษณะเหมือนภาษาไทยมาตรฐาน เช่น

kin kha w b s←:p
กิน เข่า บ่ แซบ
กินข้าวไม่อร่อย

4.2.1.3 ภาษาไทหล่ม

ภาษาไทหล่ม เป็นภาษาถิ่นที่ใช้กันทั่วไปในเขตอำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอน้ำหนาวบางส่วน เป็นภาษาไทยถิ่นในสาขาหลวงพระบาง (Brown. 1965: 25) ภาษาไทหล่มมีการใช้ศัพท์คล้ายกับภาษาไทยอีสาน แต่แตกต่างกันที่ สำเนียงจะออกเสียงค่อนข้างสูง ภาษาไทหล่มจะมีสำเนียงคล้ายกับภาษาลาวที่ใช้พูดในเมืองหลวงพระบาง เนื่องจากประชากรในเขตพื้นที่นี้ส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นเดิมที่อพยพมาจากเมืองหลวงพระบาง ประเทศลาว สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมทรง บุรุษพัฒน์ (2535: 35) กล่าวว่า ในเขตอำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก และอำเภอน้ำหนาวเป็นท้องที่อาศัยของคนท้องถิ่นเดิมและใช้ภาษาซึ่งเป็นภาษาของท้องถิ่นอย่างแท้จริงเรียกกันโดยทั่วไปว่า ภาษาไทหล่ม กลุ่มชนที่พูดภาษาไทหล่มนี้ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์. 2524: 62-64) ได้สันนิษฐานว่าเป็นพวกลาวพุงดำสืบเชื้อสายมาจากเมืองหลวงพระบาง ประเทศลาว สันนิษฐานว่าน่าจะอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยตั้งแต่สมัยโบราณก่อนสุโขทัย ภาษาพูดจัดเป็นตระกูลภาษาทางหลวงพระบาง

หน่วยเสียงในภาษาไทหล่มแบ่งออกเป็น 3 ชนิดคือ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงวรรณยุกต์ หน่วยเสียงพยัญชนะประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว 20 หน่วยเสียง /□/, /♦/, /&/, /☜/, /□̃/, /♦̃/, /&̃/, /♌/, /♎/, /♍/, /♐/, /♦/, /♒/, /❍/, /■/, /♘/, /☠/, /●/, /◆/ และ /♓/ ซึ่งแบ่งออกได้ 5 ประเภท หน่วยเสียงระเบิด หน่วยเสียงนาสิก หน่วยเสียงเสียดแทรก หน่วยเสียงข้าง และหน่วยเสียงกึ่งสระ ในประเภทหนึ่ง ๆ นั้นยังมีลักษณะแตกต่างกันอีก คือ เป็นหน่วยเสียงก้องหน่วยเสียงไม่ก้อง หน่วยเสียงมรลมหรือหน่วยเสียงไม่มีลม นอกจากนั้นหน่วยเสียงพยัญชนะเหล่านี้ยังเกิดจากฐานกรณฑ์ต่าง ๆ กันคือ เกิดที่ริมฝีปากทั้งคู่ ริมฝีปากกลางและฟันบน ปุ่มเหงือก เพดานแข็ง เพดานอ่อน และช่องระหว่างเส้นเสียง

หน่วยเสียงสระพยัญชนะที่กล่าวมาทั้งหมดคือหน่วยเสียงพยัญชนะต้น ภาษาไทหล่มยังมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายอีก 9 หน่วย คือ /□/, /♦/, /&/, /☜/, /❍/, /■/, /☠/, /◆/, และ /♑/ หน่วยเสียงสระที่ปรากฏในภาษาหล่มนั้น ประกอบด้วยหน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วย /♓/, /♓▫/, /♏/, /♏▫/, /☜/, /☜▫/, /✪/, /✪▫/, /★/, /★▫/, /♋/, /♋▫/, /◆/, /◆▫/, /□/, /□▫/, /❷/ และ /❷▫/ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ สระหน้า สระกลาง สระ

หลัง นอกจากนี้ในแต่ละประเภทยังมีลักษณะต่าง ๆ กัน คือ เป็นหน่วยเสียงสระสูง สระกลาง สระต่ำ ลักษณะริมฝีปากไม่ห่อ หรือ ริมฝีปากห่อ และมีลักษณะเป็นหน่วยเสียงสระสั้น และหน่วยเสียงสระยาว ซึ่งมีคู่ๆ แต่ละคู่นั้นแตกต่างกันเฉพาะเรื่องความสั้น-ยาว เท่านั้น ดังที่ได้อธิบายโดยเฉพาะแต่ละหน่วยมาแล้วข้างต้น

ตารางที่ 4.6 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทหล่ม บ้านนาแซง ตำบลนาแซง อำเภอหล่มเก่า

Place of Articulation / Manner of Articulation		Bilabial	Labio-dental	Alveolar	Palatal	Velar	Glottal
Plosive	Voiceless-Unaspirated	π		τ	χ	κ	
	Voiceless-Aspirated	π^{η}		τ^{η}		κ^{η}	
	Voiced	β		δ			
Affricate	Voiceless-Unaspirated				χ		
Fricative	Voiceless		ϕ	σ			η
Nasal	Voiced	μ		ν	ɲ	ŋ	
Lateral	Voiced			λ			
Semi-Vowel	Voiced	ω			φ	(ω)	

หน่วยเสียงสระประสมในภาษาหล่ม 5 หน่วย ได้แก่ /♓♋/, /♓▫♋/, /✪▫♋/, /◆♋ / และ /◆▫♋/ สระประสมเหล่านี้เกินจากหน่วยเสียงสระสูง ประสมกับหน่วยเสียงสระต่ำดังนี้คือ /♓♋/ เกินจากหน่วยเสียง /♓/ ซึ่งเป็นหน่วยเสียงสระสูง สระสั้น ประสมกับหน่วยเสียง /♋ / ซึ่งเป็นหน่วยเสียงสระกลาง สระต่ำ สระสั้น /♓▫♋/ เกิดจากหน่วยเสียง /♓▫/ ซึ่งเป็นหน่วยเสียงสระหน้า สระสูง สระยาว ประสมกับหน่วยเสียง /♋/ ส่วน /✪▫♋/ เกิดจาดหน่วยเสียง /✪▫/ ซึ่งเป็นหน่วยเสียงสระหน้า สระสูง สระยาว ประสมกับหน่วยเสียง /♋/, /◆♋/ เกิดจากหน่วยเสียง /◆/ ซึ่งเป็นหน่วยเสียงสระหลัง สระสูง สระสั้น ประสมกับหน่วยเสียง /♋/, /◆▫♋/ ซึ่งเป็นหน่วยเสียงสระหลัง สระสูง สระยาว ประสมกับหน่วยเสียง /♋/ สระประสม 5 หน่วยนี้ หน่วยเสียง /♓♋/ และ /◆♋/ เป็นหน่วยเสียงสระสั้น ส่วนหน่วยเสียง /♓▫♋/, /✪▫♋/ และ /◆▫♋/ เป็นหน่วยเสียงยาว ดังที่ได้อธิบายโดยเฉพาะมาแล้วข้างต้น

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาหล่มมีทั้งหมด 5 หน่วย แต่เป็น 6 เสียง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 คือ หน่วยเสียงต่ำ - ขึ้น หน่วยเสียงต่ำ - ระดับ มี 2 เสียง คือ เสียง - ระดับและ เสียงต่ำกว่ากลาง - ระดับ หน่วยเสียงกลาง - ระดับ หน่วยเสียงสูง - ตก หน่วยเสียงสูง - ระดับ ซึ่งได้อธิบายโดยเฉพาะแต่ละหน่วยแล้ว

ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทหล่มของจังหวัดเพชรบูรณ์

Tone / Cons	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.4	ว.4	ว.2
2	ว.2		ว.5		
3					
4				ว.5	ว.5

ระบบคำภาษาไทหล่ม ถ้าพิจารณาจำนวนพยางค์สามารถจำแนกตามลักษณะโครงสร้างได้เป็น 2 ประเภท คือ คำพยางค์เดียว และ คำสองพยางค์ขึ้นไป ซึ่งคำสองพยางค์ขึ้นไปยังสามารถแบ่งออกได้อีกเป็น 3 ประเภท คือ คำประสม คำซ้ำ และ คำซ้อน ในส่วนของหมวดคำ แบ่งออกเป็น 21 หมวด คือ คำนาม คำสรรพนาม คำลำดับญาติ คำกริยา คำคุณศัพท์ คำลักษณนาม คำบ่งชี้ คำบอกจำนวน คำบอกลำดับที่ คำประมาณจำนวนประเภทที่ 1 คำประมาณจำนวนประเภทที่ 2 คำวิเศษณ์ คำกริยาช่วย คำอิสระวิเศษณ์ คำลงท้าย คำแสดงคำถาม คำปฏิเสธ คำบุพบท คำสันธาน คำเชื่อมหน้าอนุพากย์หรือโครงสร้างย่อย และ คำเพิ่มความเข้มข้น

การเรียงคำในส่วนของประโยคในภาษาไทหล่ม อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นแบบประธาน-กริยา-กรรม (SVO) เช่น

1. kaj^{3} kin^{2} k^{h}aw^{4} pi:ak^{4}
   ไก่ กิน ข้าวเปลือก
   ไก่กินข้าวเปลือก

ในภาษาไทหล่มประโยคที่มีลักษณะเป็นคำสั่งที่ผู้พูดสั่งให้ทำในสิ่งต่างๆ ตามที่ผู้พูดต้องการ การเรียงคำในประโยคจะมีรูปประโยคเช่นเดียวกับประโยคบอกเล่า และมีคำลงท้ายประโยคเพื่อบ่งบอกความบังคับของกริยา เช่น

2. tat^{2} maj^{5} m☜:^{5}

ตัด ไม้ ซิ

ตัดไม้ซิ

ประโยคของร้องหรือชักชวน มีรูปประโยคเช่นเดียวกับประโยคบอกเล่า โดยจะมีคำลงท้ายเป็นเครื่องบ่งชี้ให้รู้ชัดเจน คำลงท้ายที่นิยมใช้ในประโยคดังกล่าวสำหรับภาษาไทหล่ม คือ /d★:^{5}/ “น่ะ”, /nam^{2}d★:^{5}/ “ด้วยนะ”, /k❷:n^{3}/ “ก่อน”, /k❷:n^{3} d★:^{5}/ “ก่อนน่ะ”, /d☜:^{3}/ “หน่อย”, /d☜:^{3} d★:^{5}/ “หน่อยนะ”, /lo:t^{5}/ “เถอะ” โดยจะละผู้กระทำไว้

4.2.1.4 ภาษาลาวพวน

ลาวพวนที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์เดิมมีถิ่นฐานอยู่บนที่ราบสูงของเมืองเชียงขวาง (Chieng Khwang) หรือที่ฝรั่งเศสเรียกว่า ตรัน-นินท์ (Tran-ninh) ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของหลวงพระบาง และตะวันออกเฉียงเหนือของเวียงจันทร์และได้อพยพเข้ามาอยู่ในไทยสมัยกรุงธนบุรี และตอนต้นสมัยรัตนโกสินทร์ เนื่องจากหลักฐานที่ปรากฏในพงศาวดาร และตามที่เล่าสืบต่อกันมาว่าเพราะบ้านเมืองเกิดศึกสงคราม ต้องอพยพหนีภัยสงครามเข้ามาบ้าน ถูกกวาดต้อนเข้ามาเพราะบ้านเมืองแพ้ศึกสงครามบ้าง อพยพเข้ามาด้วยความสมัครใจเพื่อเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในประเทศไทยบ้าง ครั้งสมัยพระสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้กวาดต้อนพวกลาวพวนจากเมืองพวนและเขตใกล้เคียงลงมา และส่งไปตั้งบ้านเรือนที่จังหวัดลพบุรี และ จังหวัดพิจิตร (ประภัสสร มลิวัลย์. 2530 : 212-213) แล้วจึงอพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่จังหวัดเพชรบูรณ์บริเวณ อำเภอหนองไผ่ อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพตามเส้นทางคมนาคมระหว่างจังหวัดพิจิตรและลพบุรี

หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะ ในภาษาลาวพวนมีทั้งหมด 20 หน่วยเสียง คือ /□/, /♦/, /&/, /☜/, /□̃/, /♦̃/, /&̃/, /♌/, /♎/, /♍/, /♐/, /♦/, /♒/, /❍/, /■/, /♘/, /☠/, /●/, /◆/ และ /♋/ ตำแหน่งพยัญชนะในภาษาลาวพวน มี 3 ประเภท คือ พยัญชนะต้นเดี่ยว พยัญชนะต้นคู่ และพยัญชนะท้ายพยางค์ พยัญชนะต้นเดี่ยว หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวพวน ทั้ง 20 หน่วยเสียงปรากฏเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวได้ทุกหน่วยเสียง พยัญชนะต้นคู่ (พยัญชนะควบกล้ำ) ในภาษาลาวพวนมีเพียง 1 หน่วยเสียง คือ /&♒◆-/ ปรากฏในคำว่า &♒◆♋♋ “ควาย” เพียงคำเดียวเท่านั้น และพยัญชนะท้ายพยางค์ หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวพวนทั้ง 20 หน่วยเสียงปรากฏเป็นพยัญชนะท้ายพยางค์ได้ 9 หน่วยเสียง คือ /-□/, /-♦/, /-&/, /-☜/, /-❍/, /-■/, /-☠/, /-◆/ และ /-♋/ ในขณะที่หน่วยเสียงสระมี 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยว และหน่วยเสียงสระประสม โดยที่หน่วยเสียงสระเดี่ยว ในภาษาลาวพวนมี 18 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระเสียงสั้น และสระเสียงยาว 9 คู่ คือ /♓ - ♓□/, /♏ - ♏□/,

/☜ - ☜□/, /🡕 - 🡕□/, /★ - ★□/, /♋ - ♋□/, /◆ - ◆□/, /☐ - ☐□/, /♐ - ♐□/
หน่วยเสียงสระประสม ในภาษาลาวพวนมี 3 หน่วยเสียงคือ /♓♋/, /🡕♋/, /◆♋/

ตารางที่ 4.7 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวพวน

Place of Articulation / Manner of Articulation		Bilabial	Labio-dental	Alveolar	Palatal	Velar	Glottal
Plosive	Voiceless-Unaspirated	π		τ		κ	🖃
	Voiceless-Aspirated	π^{η}		τ^{η}		κ^{η}	
	Voiced	β		δ			
Affricate	Voiceless-Unaspirated				χ		
Fricative	Voiceless		ϕ	σ			η
Nasal	Voiced	μ		ν	⍁	☠	
Lateral	Voiced			λ			
Semi-Vowel	Voiced	ω			ψ		

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวพวนมี 6 หน่วยเสียง คือ กลางระดับ ต่ำ-ระดับ สูง-ตก สูงค่อนกลางระดับ ต่ำ-ขึ้น สูงระดับกักปลายเสียง ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.8 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวพวน

Tone #	SYMBOL	PITCH	DESCRIPTION
1	1	[23]	Low tone
2	2	[35]	High tone
3	3	[22]	Mid tone

4	4	[31]	Rising tone
5	5	[33’]	Falling tone
6	6	[41$^{?}$]	High falling tone

ระบบคำในภาษาลาวพวนมีลักษณะพยางค์ 3 ชนิด คือ คำพยางค์เดียว คำสองพยางค์ และคำหลายพยางค์ โครงสร้างของคำสองพยางค์ประกอบด้วยคำสองพยางค์แท้และคำสองพยางค์เทียม เช่น “โกหก” โครงสร้างคำหลายพยางค์จะมีลักษณะโครงสร้างเช่นเดียวกับโครงสร้างขอคำพยางค์เดียวหรือโครงสร้างของคำสองพยางค์แบบใดแบบหนึ่งต่อๆ กัน ส่วนมากมีจำนวนพยางค์ระหว่าง 3-5 พยางค์ แต่ที่พบมากที่สุดในภาษาลาวพวนคือคำ 3 พยางค์ เช่น พริกขี้หนู

การเรียงคำในประโยคของภาษาลาวพวนจะเรียงประโยคในรูปของประธาน กริยา กรรม แต่ก็มีบางประโยคที่อาจเรียงแบบกรรม กริยา ประธาน ซึ่งมีเป็นส่วนน้อย และมีบางประโยคที่มีคำเพียงส่วนเดียว หรือสองส่วน ในกรณีที่เป็นประโยคไม่เริ่ม การเรียงคำในประโยคมีหลายลักษณะ คือ

การเรียงคำในประโยคบอกเล่า มีการเรียงดังนี้

“พ่อขุดดิน”

พ่อ ขุด ดิน

การเรียงคำในประโยคปฏิเสธ มีการเรียงดังนี้

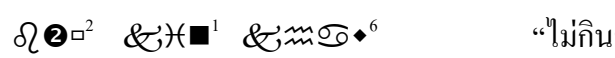

“ไม่กินข้าว”

บ่ กิน ข้าว

การเรียงคำในประโยคคำถาม มีการเรียงคำดังนี้

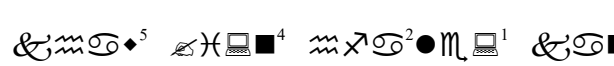

“เขาเล่นอะไรกัน”

เขา เล่น อะไร กัน

การเรียงประโยคคำสั่ง คำสั่งปรากฏได้ทุกส่วนในประโยค แบ่งตามใจความได้ 5 แบบ คือ คำสั่งแบบบังคับ คำสั่งแบบขอร้องอ้อนวอน คำสั่งแบบชักชวน และคำสั่งแบบแนะนำ เช่น

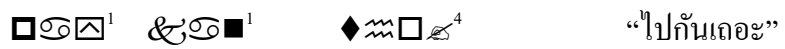
ไป กัน เถ๊อะ “ไปกันเถอะ”

4.2.1.5 ภาษาลาวแง้ว

ชาวลาวแง้ว เป็นชนกลุ่มน้อยที่ถูกกวาดต้อนมาจากอาณาจักรลาว เช่นเดียวกับลาวพวน เดิมมีถิ่นฐานอยู่ในเขตชนบทชานเมืองเวียงจันทร์ หากเป็นพวกที่อยู่ในเขตเมืองเวียงจันทร์จะเรียกว่า “ลาวเวียง” หลักฐานทางประวัติศาสร์ กล่าวว่า บรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายลาวอพยพเข้าสู่ประเทศไทย 3 ครั้งด้วยกัน และเนื่องมาจากสงครามทั้งสิ้น กล่าวคือ ครั้งแรกในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ครั้งที่ 2 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุลาโลก และครั้งที่ 3 สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และในครั้งที่ 3 นี้เกิดจากเจ้าอนุวงศ์ก่อกบฏทำให้ชาวลาวในอาณาจักรเวียงจันทน์และอาณาจักรหลวงพระบางถูกกวาดต้อนเข้ามาอยู่ตามหัวเมืองใกล้ๆ กรุงเทพฯ แล้วแยกย้ายกันไปอยู่ตามที่ต่างๆ ชาวลาวแง้วจะกระจายอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์บริเวณ อำเภอหนองไผ่ อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ เช่นเดียวกับชาวลาวพวน

หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวแง้วมีทั้งหมด 20 หน่วยเสียง คือ / /, // และ // ตำแหน่งพยัญชนะในภาษาลาวแง้ว ประกอบด้วย พยัญชนะต้นพยางค์ พยัญชนะต้นเดี่ยว หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงสระเดี่ยว ในภาษาลาวแง้วมี 18 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระสั้นและสระยาวได้ 9 คู่ คือ / - /, / - /, / - /, / - /, / - /, / - /, / - /, / - /, / - / หน่วยเสียงสระประสม ประกอบด้วยหน่วยเสียงสระประสมสองเสียงมี 15 หน่วยเสียงคือ / : /, //, //, / : /, //, //, / : /, //, //, / : /, //, //, / : /, //, //, / : / และ / : / หน่วยเสียงสระประสมสามส่วน มี 3 หน่วยเสียงคือ //, // และ //

ตารางที่ 4.9 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวแง้ว

Place of Articulation / Manner of Articulation		Bilabial	Alveolar	Palatal	Velar	Glottal
Plosive	Voiceless-Unaspirated	π	τ		κ	
	Voiceless-Aspirated	π^{η}	τ^{η}		κ^{η}	
	Voiced	β	δ			
Affricate	Voiceless-Unaspirated			τ_{E}		
Fricative	Voiceless	ϕ	σ			η
Nasal	Voiced	μ	ν			
Lateral	Voiced		λ			
Semi-Vowel	Voiced	ω		φ		

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวแง้วมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง คือ

ตารางที่ 4.10 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวแง้ว

Tone #	SYMBOL	PITCH	DESCRIPTION
1	1	[23]	Low tone
2	2	[35]	High tone
3	3	[22]	Mid tone
4	4	[31]	Rising tone
5	5	[33’]	Falling tone
6	6	[41$^{?}$]	High falling tone

หน่วยคำในภาษาลาวแง้วมี 2 ชนิด คือ หน่วยคำอิสระและหน่วยคำผูกพัน ลักษณะคำในภาษาลาวแง้วที่พบมากที่สุด คือ หน่วยคำอิสระที่มีหน่วยคำเดียว คำผสม และคำปรุง (คำผสาน) การสร้างคำในภาษาลาวแง้วมีการสร้างคำ 3 ชนิด คือ คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน การจำแนกหมวดคำในภาษาลาวแง้วจะใช้คำเป็นเกณฑ์โดยใช้กรอบประโยคทดสอบได้หมวดคำในภาษาลาวแง้ว 24 หมวด คือ หมวดคำนาม หมวดคำกริยากรรม

การเรียงคำในประโยค ในภาษาลาวแง้วการเรียงคำในประโยคเป็นแบบประธาน กริยา กรรม (SOV) เช่น

“ป้ากินข้าว”

ป้า กิน ข้าว

รูปประโยคในภาษาลาวแง้ว เมื่อพิจารณาตำแหน่งและหน้าที่ของคำในประโยค แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ประโยคประธาน เช่น

“พ่อพูดเก่ง”

พ่อ พูด เก่ง

2. ประโยคกริยา เช่น

“เห็นเขาตีกัน”

เห็น เขา ตี กัน

3. ประโยคกรรม เช่น

“ลุงโดนตีหัว”

ลุง โดน ตี หัว

ชนิดของประโยค ในภาษาลาวแง้ว แบ่งโดยอาศัยความหมายของประโยคและสถานการณ์ที่ใช้ประโยคนั้นๆ เป็นหลัก แบ่งได้ 2 ชนิด คือ

1. ประโยคเริ่ม คือ ประโยคที่ใช้เริ่มต้นบทสนทนาได้ เมื่อพูดแล้วผู้ฟังจะเข้าใจความหมายโดยทันที เช่น

“ป้าเย็บงอบเก่ง”

ป้า เย็บ งอบ เก่ง

2. ประโยคไม่เริ่ม ได้แก่ ประโยคที่ใช้เริ่มต้นบทสนทนาไม่ได้ เช่น

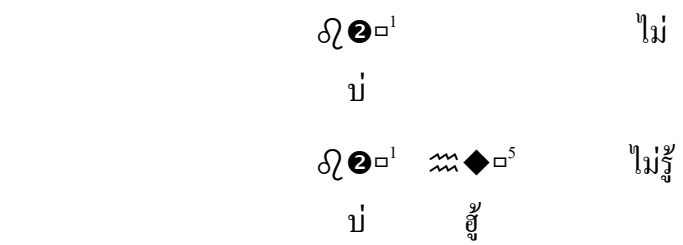

4.2.1.6 ภาษาลาวครั่ง

ลาวครั่งที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์เดิมมีถิ่นฐานอยู่ที่เมืองหลวงพระบาง ใกล้กับภูเขาที่เรียกว่า ภูคัง บางครั้งจึงทำให้มีชื่อเรียกว่า ลาวภูคัง ลาวครั่งอพยพเข้ามาอยู่ในไทย เนื่องจากผลของสงครามระหว่างไทย-ลาว เหมือนกับกลุ่มชาติพันธุ์ลาว กลุ่มอื่นๆ โดยอพยพเข้ามาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี และตอนต้นสมัยรัตนโกสินทร์ ชาวลาวครั่งถูกกวาดต้อนเข้ามาประเทศไทยในฐานะที่ลาวเป็นประเทศราช ให้ส่งส่วยและครัวลาวครั่งลงมา โดยถูกกวาดต้นส่งลงมาพักที่เมืองพิษณุโลกก่อน ชาวลาวครั่งมีการเคลื่อนย้ายบ้านเรือนกันอยู่หลายครั้ง จนกระทั่งเข้าสู่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนการปกครองเป็นแบบเทศาภิบาล ได้มีชาวลาวครั่งตั้งหลักแหล่งถาวรในเขตอำเภอหันคา และอำเภอวัดสิ่งห์ จังหวัดชัยนาท และบางส่วนอพยพเคลื่อนย้ายครอบครัวมายัง จังหวัดเพชรบูรณ์บริเวณ อำเภอหนองไผ่ อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพตามเส้นทางคมนาคมระหว่างจังหวัดพิจิตรและลพบุรี

หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะ ในภาษาลาวครั่งมีทั้งหมด 20 หน่วยเสียง คือ / /, / /, / /, / /, / /, / /, //, / /, / /, / /, / /, / /, / /, / /, / /, / /, / /, / /, / / และ / / ตำแหน่งพยัญชนะในภาษาลาวครั่ง มี 3 ประเภท คือ พยัญชนะต้นเดี่ยว พยัญชนะต้นคู่ และพยัญชนะท้ายพยางค์ พยัญชนะต้นเดี่ยว หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวครั่ง ทั้ง 20 หน่วยเสียงปรากฏเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวได้ทุกหน่วยเสียง พยัญชนะต้นคู่ (พยัญชนะควบกล้ำ) ในภาษาลาวครั่งมีเพียง 1 หน่วยเสียง คือ / -/ ปรากฏในคำว่า $k^{h}wa:y^{1}$ “ควาย” เพียงคำเดียวเท่านั้น และพยัญชนะท้ายพยางค์ หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวครั่งทั้ง 20 หน่วยเสียงปรากฏเป็นพยัญชนะท้ายพยางค์ได้ 9 หน่วยเสียง คือ /- /, /-/, /- /, /- /, /- /, /- /, /-/, /- / และ /- / ในขณะที่หน่วยเสียงสระมี 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยว และหน่วยเสียงสระประสม โดยที่หน่วยเสียงสระเดี่ยว ในภาษาลาวพวนมี 18 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระเสียงสั้น และสระเสียงยาว 9 คู่ คือ / - /, / - /,

/☜ - ☜▫/, /🡕 - 🡕▫/, /★ - ★▫/, /♋ - ♋▫/, /◆ - ◆▫/, /☐ - ☐▫/, /♐ - ♐▫/
หน่วยเสียงสระประสม ในภาษาลาวครั่งมี 3 หน่วยเสียงคือ /♓♋/, /🡕♋/, /◆♋/

ตารางที่ 4.11 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวครั่ง

Place of Articulation / Manner of Articulation		Bilabial	Labio-dental	Alveolar	Palatal	Velar	Glottal
Plosive	Voiceless-Unaspirated	π		τ		κ	☜
	Voiceless-Aspirated	π^{η}		τ^{η}		κ^{η}	
	Voiced	β		δ			
Affricate	Voiceless-Unaspirated				χ		
Fricative	Voiceless		ϕ	σ			η
Nasal	Voiced	μ		ν	🡒	☠	
Lateral	Voiced			λ			
Semi-Vowel	Voiced	ω			ψ		

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวครั่งมี 5 หน่วยเสียง คือ ว.1 กลาง-ตก-ขึ้น ว.2 ต่ำ-ขึ้น-ตก ว.3 กลางสูง-ระดับ ว.4 กลาง-ขึ้น-ตก ว.5 กลางสูง-ขึ้น

ตารางที่ 4.12 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวครั่ง

Tone #	SYMBOL	PITCH	DESCRIPTION
1	1	[23]	Low tone
2	2	[35]	High tone
3	3	[22]	Mid tone
4	4	[31]	Rising tone

5	5	[33’]	Falling tone
6	6	[41$^{?}$]	High falling tone

หน่วยคำในภาษาลาวครั่งมี 2 ชนิด คือ หน่วยคำอิสระและหน่วยคำผูกพัน ลักษณะคำในภาษาลาวแง้วที่พบมากที่สุด คือ หน่วยคำอิสระที่มีหน่วยคำเดียว คำผสม และคำปรุง (คำผสาน) การสร้างคำในภาษาลาวแง้วมีการสร้างคำ 3 ชนิด คือ คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน การจำแนกหมวดคำในภาษาลาวครั่งจะใช้คำเป็นเกณฑ์โดยใช้กรอบประโยคทดสอบได้หมวดคำในภาษาลาวครั่ง 24 หมวด คือ หมวดคำนาม หมวดคำกริยากรรม

การเรียงคำในประโยค ในภาษาลาวครั่งการเรียงคำในประโยคเป็นแบบประธาน กริยา กรรม แต่ก็มีบางประโยคที่อาจเรียงคำแบบ กรรม กริยา ประธาน ซึ่งมีเป็นส่วนน้อย และมีบางประโยคที่มีคำเพียงส่วนเดียว หรือสองส่วน ในกรณีที่เป็นประโยคไม่เริ่ม การเรียงคำในประโยคมีหลายลักษณะ คือ

1. การเรียงคำในประโยคบอกเล่า เช่น

แม่ เลี้ยง น้อง “แม่เลี้ยงน้อง”

2. การเรียงคำในประโยคปฏิเสธ เช่น

น้า ไม่ เกี่ยว หญ้า “น้าไม่เกี่ยวหญ้า”

3. การเรียงคำในประโยคคำถาม เช่น

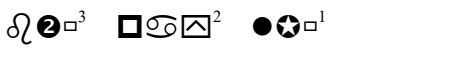

ไม่ ไป หรือ “ไม่ไปหรือ”

4. การเรียงคำในประโยคคำสั่ง เช่น

ไป กัน เถอะ “ไปกันเถอะ”

รูปประโยคในภาษาลาวครั่ง เมื่อพิจารณาตำแหน่งและหน้าที่ของคำที่อยู่ต้นประโยค แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ รูปประโยคประธาน รูปประโยคกริยา และรูปประโยคกรรม คือ

1. รูปประโยคประธาน เช่น

“รถชนหมา”

รถ ชน หมา

2. รูปประโยคกริยา เช่น

กิน ข้าว หรือ ยัง “กินข้าวหรือยัง”

3. รูปประโยคกรรม เช่น

พ่อ ถูก แตน ต่อย “พ่อถูกแตนต่อย”

4.2.1.7 ภาษาจีน

ชาวจีนที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศไทย เป็นพวกที่มาจากบริเวณฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของจีน คือ บริเวณมณฑลฟูเกียน มณฑลกวางตุ้ง และเกาะไหหลำ จำแนกตามภาษาพูดได้ 5 กลุ่ม คือ ชาวจีนกวางตุ้ง มาจากมณฑลกวางตุ้ง เป็นกลุ่มภาษาใหญ่ที่สุดในจีนใต้ ชาวจีนฮกเกี้ยน มาจากมณฑลฟูเกียน ชาวจีนแคะมาจากบริเวณเหนือกวางตุ้งขึ้นไป ชาวจีนแต้จิ๋ว มาจากบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือของกวางตุ้ง และชาวจีนไหหลำ มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะไหหลำ สาเหตุที่ชาวจีนอพยพออกมาจากประเทศจีนเนื่องจากความต้องการออกไปเสี่ยงโชคทำมาหากินในดินแดนโพ้นทะเล ขณะเดียวกันในราวคริสต์ศตวรรษที่ 18 และ 19 ชาวจีนในมณฑลภาคใต้ต้องประสบกับความอดอยากอันเนื่องจากภัยธรรมชาติ และยังได้รับความกระทบกระเทือนจากสงครามเสมอนับแต่สงครามฝิ่น สงครามกบฏชาตินิยม เป็นเหตุให้ประชาชนในดินแดนดังกล่าวต้องอพยพลี้ภัยอยู่เป็นประจำ

หน่วยเสียงพยัญชนะ ในภาษาจีนที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีเพียงประเภทเดียวคือ หน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว ซึ่งมีทั้งหมด 18 หน่วยเสียง คือ //, //, //, / /, //, //, //, / /, //, / /, / /, / /, //, / /, / /, //, / /, //, / / และ // แบ่งตามลักษณะของเสียงได้ 6 ประเภท ซึ่งได้แก่ พยัญชนะกักหรือระเบิด พยัญชนะนาสิก พยัญชนะเสียดแทรก พยัญชนะกึ่งเสียดแทรก พยัญชนะข้างลิ้น และพยัญชนะกึ่งสระ ซึ่งหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาจีนทั้ง 18 หน่วยเสียง เป็นพยัญชนะต้นได้ทั้ง 18 หน่วยเสียง ได้แก่พยัญชนะระเบิด 9 หน่วยเสียง พยัญชนะนาสิก 3 หน่วยเสียง พยัญชนะเสียดแทรก 2 หน่วยเสียง พยัญชนะกึ่งเสียดแทรก 2 หน่วยเสียง พยัญชนะข้างลิ้น 1 หน่วยเสียง และพยัญชนะกึ่งสระ 1 หน่วยเสียง คือ // แต่เป็นพยัญชนะท้ายได้เพียง 5 หน่วยเสียง คือ //, //, //, // และ / /

ในขณะที่หน่วยเสียงสระมี 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยว และหน่วยเสียงสระประสม โดยที่หน่วยเสียงสระเดี่ยว ในภาษาจีนมี 18 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระเสียงสั้น และสระเสียง

ยาว 9 คู่ คือ /♓ - ♓□/, /♏ - ♏□/, /☜ - ☜□/, /⇗ - ⇗□/, /★ - ★□/, /♋ - ♋□/, /◆ - ◆□/, /☐ - ☐□/, /♂ - ♂□/ หน่วยเสียงสระประสม ในภาษาจีนมี 3 หน่วยเสียงคือ /♓♋/, /⇗♋/, /◆♋/

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีทั้งหมด 6 หน่วยเสียง คือ หน่วยเสียงกลาง-ระดับ หน่วยเสียงต่ำ-ตก หน่วยเสียงสูง-ตก หน่วยเสียงกลาง-ตก-ขึ้น หน่วยเสียงสูง-ขึ้น และหน่วยเสียงต่ำ-ขึ้น ซึ่งแสดงได้ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาจีน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

Place of Articulation / Manner of Articulation		Bilabial	Alveolar	Alveolar and Palatal	Palatal	Velar	Glottal
Stops/ Plosives	Voiceless – Unaspirated	☐	♦			&	☜
	Voiceless – Aspirated	☐♒	♦♒			&♒	
	Voiced	♌				♑	
Nasals	Voiced	❍	■			☠	
Fricatives	Voiceless		♦				♒
Affricates	Voiceless – Unaspirated			♍			
	Voiceless – Aspirated			♍♒			
Lateral	Voiced		●				
Approximants	Voiced				♂		

ตารางที่ 4.14 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์	แทนด้วยสัญลักษณ์	ตัวอย่าง	
		คำ	ความหมาย
ว.1 กลางระดับ [33]	/^{1}/	☐♋☠^{1}	ไม้กระดาน
ว.2 ต่ำ-ตก* [21][22]	/^{2}/	&◆&^{2}	กระดูก
ว.3 สูง-ตก [31]	/^{3}/	☐♋^{3}	อิ่ม

ว.4 กลาง-ตก-ขึ้น [45]	/^{4}/	□◆^{4}	รวย
ว.5 สูง-ขึ้น [24]	/^{5}/	♦^{5}	บ่อน้ำ
ว.6 ต่ำ-ขึ้น [232]	/^{6}/	□^{6}	บ่อ

โครงสร้างประโยคในภาษาจีนใช้อยู่ในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จะมีการเรียงคำของประโยคแบบ ประธาน + กริยา + กรรม แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ตามรูปลักษณะการปรากฏและหน้าที่ของคำในประโยค ได้แก่ โครงสร้างของประโยคบอกเล่า โครงสร้างของประโยคคำสั่ง และโครงสร้างของประโยคคำถาม เช่น

โครงสร้างของประโยคบอกเล่า

แม่ ทำ ไร่ “แม่ทำไร่”

โครงสร้างของประโยคคำถาม

ใคร ตี สุนัข “ใครตีสุนัข”

โครงสร้างของประโยคปฏิเสธ

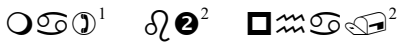

แม่ ไม่ได้ ตี ฉัน “แม่ไม่ได้ตีฉัน”

การเรียงจำนวนนับในภาษาจีนแต้จิ๋วไม่ว่าจะเป็นจำนวนนับที่นับได้ถ้วน หรือนับไม่ถ้วนก็ตาม จะเรียงลำดับไว้ในตำแหน่งคำลักษณนามและตามหลังคำนาม ซึ่งมีลักษณะการเรียงคำเหมือนกับการเรียงคำในภาษาไทย เขียนเป็นรูปแบบได้คือ คำนาม+คำนับจำนวน+ลักษณนาม เช่น

นก หก ตัว “นกหกตัว”

นอกจากเรียงคำแบบข้างต้นแล้ว คำนับจำนวนในภาษาจีนอาจเรียงตำแหน่งได้อีกแบบหนึ่งคือ เริ่มต้นด้วยคำนับจำนวนเป็นตำแหน่งที่ 1 และตามด้วยลักษณนามเป็นตำแหน่งที่ 2 และตำแหน่งที่ 3 เป็นคำนาม เขียนเป็นรูปแบบได้คือ คำนับจำนวน + คำลักษณะนาม + คำนาม เช่น

“สิบตัวหมา” (หมาสิบตัว)

สิบ ตัว หมา

4.2.1.8 ภาษาชาวบน

ชาวบนหรือญัฮกุร (Nyah Kur) หรือ เนียะกุล (Nia Kuol) เป็นกลุ่มชนดั้งเดิมของเพชรบูรณ์ สืบเชื้อสายมาจากละว้า ภาษาที่ชาวบนใช้เป็นภาษาเดียวกับภาษามอญโบราณที่ปรากฏอยู่ในจารึกสมัยทราวดีเมื่อประมาณ 2,000 ปีมาแล้ว จึงน่าเชื่อได้ว่า ชาวบนน่าจะเป็นลูกหลานของคนสมัยทราวดีที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน จึงเป็นกลุ่มคนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ที่เดียวในเอเชียอาคเนย์ และเป็นกลุ่มสุดท้ายในโลกใบนี้ ภาษาของชาวบนจัดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก ตระกูลย่อยมอญ-เขมร สาขามอญ เพราะมีความใกล้เคียงกับภาษามอญโบราณ และภาษามอญปัจจุบัน มากกว่าเขมร (ปรีชา อุยตระกูล และกนก โตสุรัตน์. 2548 : 1-2) ซึ่งคำศัพท์แตกต่างไปจากภาษากลุ่มอื่น ๆ ปัจจุบันประชากรเชื้อสายชาวบนเป็นชนกลุ่มน้อย มีชุมชนอยู่ที่บ้านน้ำเลา บ้านห้วยไคร้ อำเภอเมือง และบ้านท่าด้วง บ้านวังรี บ้านไทรทอง อำเภอหนองไผ่ อาชีพส่วนใหญ่ของชาวบนจะทำไร ทำนา เลี้ยงสัตว์ หาของป่า นอกจากนี้ชาวบนยังมีความสามารถในการจักสาน โดยเฉพาะการสานเสื่อหวาย หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวแง้วมีทั้งหมด 21 หน่วยเสียง คือ 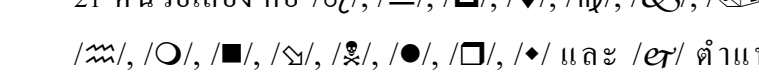 ตำแหน่งพยัญชนะในภาษาลาวแง้วประกอบด้วย พยัญชนะต้นพยางค์ พยัญชนะต้นเดี่ยว หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงสระในภาษาชาวบนมี 21 หน่วยเสียง ซึ่งจำแนกเป็นหน่วยเสียงสระเดี่ยวมี 18 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระสั้นและสระยาวได้ 9 คู่ คือ 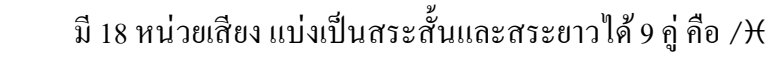 หน่วยเสียงสระประสม ประกอบด้วยหน่วยเสียงสระประสมสองเสียงมี 15 หน่วยเสียงคือ 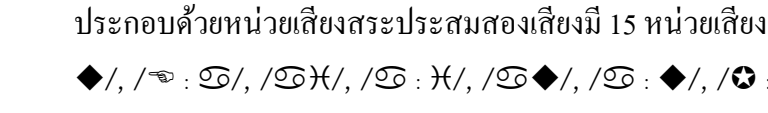

/□ : ♓/ และ /★ : ♓/ หน่วยเสียงสระประสมสามส่วน มี 3 หน่วยเสียงคือ /♓♋◆/, /◆✪♓/ และ /◆♋♓/

ลักษณะน้ำเสียงในภาษาชาวบนที่มีความสำคัญต่อระบบเสียงมี 2 แบบ คือ ลักษณะน้ำเสียงปกติ (clear voice) ซึ่งในที่นี้จะใช้เครื่องหมาย ◌̰ แสดงลักษณะน้ำเสียงนี้ และลักษณะน้ำเสียงต่ำทุ้ม (breathy voice) ซึ่งในที่นี้จะใช้เครื่องหมาย ◌̤ แสดงลักษณะน้ำเสียงนี้ ความแตกต่างของลักษณะน้ำเสียงทั้ง 2 จะปรากฏให้เห็นชัดเจนในพยางค์หลักของคำเท่านั้น

ตารางที่ 4.15 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาชาวบน ตำบลตะเบาะ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

Place of Articulation / Manner of Articulation			Labial	Alveolar	Palatal	Velar	Glottal
Plosive	Voiced		♌	♎			
	Voiceless	Tenuis	□	♦	♍	&	☜
		Aspirated	□ʰ	♦ʰ	♍ʰ	&ʰ	
Fricative	Voiceless				♐		♒
Nasal	Voiced		❍	■	♑	☠	
Lateral	Voiced			●			
Trill	Voiced			❒			
Semi-Vowel	Voiced		⬥		♐		

คำในภาษาชาวบนส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดียวและคำสองพยางค์ ในกรณีที่เป็นคำพยางเดียว คำจะประกอบด้วยพยางค์หลัก (Major syllable) ซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะต้นเดี่ยวหรือควบกล้ำแล้วตามด้วยเสียงสระเดี่ยวหรือประสม และอาจมีพยัญชนะท้ายปรากฏร่วมด้วย เช่น /□♏◌̰♏♑/ เป็นคำพยางค์เดียวซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะต้นเดี่ยว คือ /□/ สระเดี่ยวเสียงยาวคือ /♏♏/ และพยัญชนะท้ายคือ /♑/ ลักษณะน้ำเสียงปกติ / ◌̰/ ในกรณีที่เป็นคำสองพยางค์ คำจะประกอบด้วยพยัญชนะหลักและพยัญชนะรอง (Minor syllable) พยางค์หลักมีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ส่วนพยางค์รองประกอบด้วยพยัญชนะเดี่ยวและสระลดรูป /★/ ทั้งนี้เนื่องจากพยางค์รองเป็นพยางค์ที่ไม่ได้รับการลงเสียงหนัก (Unstressed syllable) ฉะนั้นในการบันทึกลักษณะน้ำเสียงจะใส่เครื่องหมายแสดงลักษณะน้ำเสียงเฉพาะพยางค์หลัก เท่านั้น ตัวอย่างคำ 2 พยางค์ เช่น

/&★♦≋ʊ◠□/ “กกไข่” ประกอบด้วย /♦≋ʊ◠□/ คือ พยางค์หลักซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะต้นเดี่ยว คือ /♦≋/ สระเสียงสั้น คือ /ʊ/ และพยัญชนะท้ายคือ /□/ ลักษณะน้ำเสียงต่ำทุ้ม / ◠/ ส่วน /&★-/ คือพยางค์รองซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะต้นเดี่ยว คือ /&/ และสระลดรูป /★/

ภาษาชาวบนเป็นภาษาที่มีระบบหน่วยคำ การประกอบเป็นคำอาจใช้หน่วยเติมศัพท์ เช่น หน่วยหน้าศัพท์ (prefix) และหน่วงกลางศัพท์ (infix) หน่วย เติมศัพท์เหล่านี้เมื่อนำมาประกอบกับหน่วยคำฐานแล้วจะทำให้เกิดการเปลี่ยนชนิดของคำ เช่น จากคำนามเป็นคำกริยา ตัวอย่างเช่น /♍≋ʊ◠❒/ “ยางไม้หรือชัน” (คำนาม) เมื่อเติมหน่วยหน้าศัพท์ /&★-/ ลงไปจะเป็น /&★♍≋ʊ◠❒/ “อุดด้วยยางไม้หรือชัน” (คำกริยา)หรือจากกริยาประเภทหนึ่งเป็นกริยาประเภทหนึ่ง ตัวอย่างเช่น /&ʊ◣●/ “หัก” (อกรรมกริยา) เมื่อเติมหน่วยหน้าศัพท์ /♦★-/ ลงไปจะเป็น /♦★&ʊ◣●/ “หัก” (สกรรมกริยา) เป็นต้น วิธีการประกอบคำ เช่นนี้เรียกว่า วิธีการแปลงหมวดคำ (derivation)

ลักษณะประโยคของภาษาชาวบนแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ประโยคเดี่ยว และประโยคผสม การเรียงลำดับของคำเข้าเป็นประโยคโดยปกติการเรียงลำดับแบบ ประธาน-กริยา-กรรม เช่น

□≋ʊ◠▫	♦≋◆◠□	⬩★◣	“พ่อตีฉัน”
พ่อ	ตี	ฉัน	

ประโยคเดี่ยว คือ ประโยคที่มีประโยคอิสระเพียงประโยคเดียว เช่น

1. □Ϻ◠■ ♦≋❒Ϻ◠★□

เขา	วิ่ง
ประธาน	กริยา

2. ❍☜☜◠ ♦≋☞◠☞& &●❷◣❷☠

แม่	ตี	กลอง
ประธาน	กริยา	กรรม

3. ⧅♍Ϻ◣Ϻ ♦☞◣☞❒ ≋★◣★

น้อง	ตื่น(นอน)	แล้ว
ประธาน	กริยา	

ประโยคผสม คือ ประโยคผสมระหว่างประโยคความเดี่ยว เช่น

1.						
	ฉัน	ทำ	งาน	แต่	น้อง	เล่น
2.			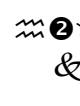			
	ฉัน	เรียก	เขา	(แต่)เขา	ไม่	ขานรับ
3.		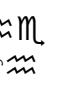		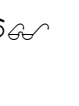		
	เธอ	จะ	ไป	หรือ	ไม่	ไป

4.2.1.9 ภาษาม้ง

ม้งเป็นชาวเขาเผ่าหนึ่งที่อาศัยอยู่ตามภูเขาสูง ส่วนมากจะรวมตัวกันอยู่ที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ นอกจากนั้นก็อาศัยอยู่ที่ภูทับเบิก และบ้านเล่าลือ อำเภอเขาค้อ ลักษณะการปกครองแบบประชาธิปไตย มี 2 แบบ มีกำนันเป็นคนดูแลและผู้ใหญ่บ้าน และมีผู้นำตระกูลแซ่ อาชีพของคนส่วนมาก จะมีการปลูกขิง ข้าว และนิยมปลูกข้าวกันเองถ้าซื้อข้าวกินมันจะรู้ว่าข้าวไม่อร่อยเหมือนข้าวที่ตัวเองปลูก ชาวเขาเผ่าม้งแบ่งออกได้เป็นม้งขาว และม้งเขียว ถ้าฝ่ายหญิงเป็นม้งเขียวแต่งงานกับคนม้งขาว ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัวตัวเองจะสื่อสารกันโดยใช้ภาษาม้งเขียว ส่วนทางครอบครัวสามีจะใช้ภาษาม้งขาวในการสื่อสาร ถ้าเวลาเจอทักทายกับชาวบ้านจะพูดกันเป็นภาษาม้งขาว เพราะม้งขาวจะมีจำนวนมากกว่าโดยมีบางคำที่แตกต่างกัน

ระบบพยัญชนะในภาษาม้ง บ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วยพยัญชนะ 40 หน่วยเสียง ได้แก่ / /, / /, / /, / /, //, / /, / /, / /, / /, / /, //, / /, / /, //, //, / /, //, //, / /, / /, // และ // พยัญชนะทุกหน่วยเสียงนี้ปรากฏร่วมกันเป็นพยัญชนะต้นควบกล้ำจำนวน 25 เสียง ได้แก่ //, //, //, / /, //,

/■♦⬧𑁋/, /t♦/, /t♦h/, /t/, /th/ และ /♦/ ภาษาม้งเป็นภาษาที่ไม่มีพยัญชนะท้าย ด้วยเหตุนี้จึงมีโครงสร้างพยางค์แบบ $C(C)(C)V^{T}$

ระบบสระในภาษาม้ง บ้านเข็กน้อย ประกอบด้วยสระเดี่ยว 8 หน่วยเสียงและสระประสม 5 หน่วยเสียง สระเดี่ยวประกอบด้วยสระธรรมดา 6 หน่วยเสียง และสระนาสิก 2 หน่วยเสียง ดังนี้ /ꕥ/, /ℳ/, /ℳ◑/, /ᨒ/, /ᨓ/, /◆/, /❷/ และ /□◑/ สระประสม มี 5 หน่วยเสียง ได้แก่ ꕥᨓ/, /ᨓꕥ/, /ᨓᨒ/, /ᨓ◆/ และ /◆ᨓ/

วรรณยุกต์ในภาษาม้ง บ้านเข็กน้อย ประกอบด้วยวรรณยุกต์คงระดับ 2 หน่วยเสียง และวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ 6 หน่วยเสียง เป็นที่น่าสังเกตว่า วรรณยุกต์ที่ 1 เป็นเสียงต่ำตก มีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย (glottalized) /21'/ และวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงกลางตก ปรากฏกับลักษณะน้ำเสียงต่ำทุ้ม (murmured) /31'/ และวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงต่ำขึ้น /13/ ปรากฏน้อยมาก ตัวอย่างเช่น ta21'si13 'ในเวลานี้' ta13 'ลง' tau13 'ออก' ti13 'ที่โน่น' t❷13 'ที่นั่น' วรรณยุกต์ทั้ง 8 หน่วยเสียงแสดงดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาม้ง บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

Manner of Articulation \ Place of Articulation		Bilabial	Alveolar	Post-alveolar	Palatal	U❖◆●ᨓ	Glottal
Plosive	Voiceless-Unaspirated	□-	♦-	ℳ-	&-	❑-	☜-
	Voiceless-Aspirated	□𑁋-	♦𑁋-	ℳ𑁋-	&𑁋-	❑𑁋-	
	Voiced-Unaspirated	ᨒ-	⍾-				
	Voiced-Aspirated	ᨒ𑁋-	⍾𑁋-				
Nasal	Voiceless	𑁋❍-	𑁋■-		𑁋-		
	Voiced	❍-	■-		-	☠-	
Affricate	Voiceless-Unaspirated		♦⬧-	♦♦-	♦-		
	Voiceless-Aspirated		♦⬧𑁋-	♦♦𑁋-	♦𑁋-		
Fricative	Voiceless	↗-	⬧-	♦-	👍-		𑁋-
	Voiced	❖-		☪-	-		
Lateral	Voiceless		𑁋●-				

	Voiced		●-				
Semi-Vowel	Voiced				⍓-		

ตารางที่ 4.17 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาม้ง

RPA	SYMBOL	PITCH	DESCRIPTION
-b	a	[55 52]	High or high falling
-v	a	[35]	High rising
-	a	[33:]	Middle level
-s	a	[22]	Low level
-j	a	[41]	Full falling
-g	a	[11+h] [11+h]	Low breathy
-m	a	[214:+?] [21+?]	Falling-rising glottalized

การเรียงคำในส่วนของประโยคในภาษาม้ง บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นแบบประธาน-กริยา-กรรม (SVO) เช่น

1. kuv noj mov
   ฉัน กิน ข้าว
   ฉันกินข้าว

ในภาษาม้งจะไม่มีการเปลี่ยนรูปคำเพื่อแสดงกาล แต่ใช้การเติมคำบอกกาล เช่นเดียวกับภาษาไทย อดีตเติมคำว่า lawm ไว้ท้ายประโยค เช่น

2. kuv noj mov lawm
   ฉัน กิน ข้าว แล้ว
   ฉันกินข้าวแล้ว

อนาคตใช้คำว่า tau วางไว้หน้ากริยา เช่น

3. kuv tau noj mov
   ฉัน จะ กิน ข้าว
   ฉันจะกินข้าวแล้ว

ประโยคปฏิเสธเติมคำว่าไม่ (จี่ หรือ ทจี่) หน้าคำกริยา เช่น

4. kuv tau noj noj mov
ฉัน จะ ไม่ กิน ข้าว
ฉันจะไม่กินข้าว

ประโยคคำถามเติมคำว่าปั่วหรือหลอเข้าในประโยค คำว่าหลอนิยมวางไว้ท้ายประโยค ส่วนคำว่าปั่วนิยมวางไว้หน้ากริยา เช่น

5. kuv tau noj mov
คุณ จะ กิน ข้าว
คุณจะกินข้าวหรือ

6. kuv tau noj mov
คุณ จะ กิน ข้าว
คุณจะกินข้าวหรือ

4.2.1.10 ภาษาเย้า

ชาวเมี่ยนหรือเย้า มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่มณฑลกวางสี หูหนาน และกุ้ยโจย ประเทศจีน และในเวลาต่อมามีบางส่วนอพยพไปยังมณฑลยูนนาน เวียดนาม ลาว ไทย หลังสงครามอินโดจีน ได้เดินทางไปอยู่ประเทศที่ 3 ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนนาดา และฝรั่งเศส ชาวเมี่ยนอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยในจังหวัดเชียงรายและน่าน เมื่อประมาณ 160 ปีมาแล้ว โดยเข้ามาทางจังหวัดน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ณัฏฐวี ทศรฐ และ วีระพงศ์ มีสถาน. 2540 : 4 และ พูเรต์ เจสส์ จี. 2545: 34) ภาษาเย้า เป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลม้ง-เมี่ยน (Hmong-Mien) หรือ แม้ว-เย้า เป็นภาษามีวรรณยุกต์เหมือนกับภาษาม้ง ภาษาพูดของเมี่ยนพัฒนาจากกลุ่มภาษาหนึ่งของชาวหมาน และแพร่กระจายไปสู่เขตต่างๆ ตามท้องถิ่นที่มีชาวเมี่ยนอพยพไปถึง ภาษาเมี่ยนได้กระจายไปทั่วเขตมณฑลกวางสี กวางตุ้ง กุยจิ๋ว ฮูหนาน จากการติดต่อกลับชนเผ่าอื่นๆ เป็นระยะเวลานาน จึงทำให้ภาษาในปัจจุบันผ่านการพัฒนากลายเป็นภาษาถิ่นย่อย 3 ภาษา คือ ภาษาเมี่ยน ภาษาปูนู และภาษาลักจา สำหรับภาษาเขียนของเมี่ยน มักจะมีความเห็นโดยทั่วไปว่าชาวเมี่ยนมีแต่ภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียน จึงได้ยืมภาษาฮั่นมาใช้ ชาวเมี่ยนที่รู้ภาษามีไม่มากนัก แต่ภาษาฮั่นก็ยังมีบทบาท และอิทธิพลต่อชนชาติเมี่ยนมาก ชาวเมี่ยนมีวิธีการใช้ตัวเขียนภาษาฮั่นเป็นของตัวเอง ตัวเขียนนี้แตกต่างกันกับตัวหนังสือฮั่นแบบมาตรฐาน เพราะชาวเมี่ยนได้คิดสร้างตัวหนังสือไว้ใช้เองโดยดัดแปลงจากของฮั่น ทำให้ได้ภาษาเขียนใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งมีลักษณะผสมระหว่างภาษาเมี่ยนกับภาษาฮั่น คือ มีรูปแบบการเขียนแบบกู้สูจื้อ ตามท้องถิ่นของชาวเมี่ยน และรูปแบบตัวหนังสือฮั่นในอักษรฮั่น

ซึ่งเป็นตัวเดียวกันในอักษรเมี่ยนจะเขียนคนละอย่างกัน แต่อักษรที่ประดิษฐ์ขึ้นนี้มีจำนวนไม่มาก และใช้เขียนข้อความให้สมบูรณ์ไม่ได้ ต้องใช้ปนกับตัวหนังสือฮั่น

ระบบพยัญชนะในภาษาเย้า บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วยพยัญชนะ 33 หน่วยเสียง ได้แก่ /□/, /♦/, /&/, /☜/, /□̃/, /♦̃/, /&̃/, /ฎ/, /ฒ/, /ฦ/, /ฯ/, /̃❍/, /̃■/, /̃☟/, /̃☠/, /❍/, /■/, /☟/, /☠/, /♦⬧/, /♦☝/, /♦⬧̃/, /♦☝̃/, /ฒ⌘/, /ฒ✓/, /↗/, /⬧/, /̃/, /̃●/, /●/, /̃⬥/, /̃⌧/, /⬥/ และ /⌧/ โดยพยัญชนะทั้ง 33 หน่วยเสียงนี้ปรากฏร่วมกันเป็นพยัญชนะต้นควบกล้ำจำนวน 44 เสียง ได้แก่ /☜⬥-/, /☜■-/, /☜⌧-/, /☜☠-/, /❍□-/, /❍□⌧-/, /❍ฎ-/, /❍&-/, /❍ฯ-/, /❍♦⬧-/, /❍ฦ✓-/, /❍❍-/, /❍■-/, /❍↗-/, /❍⬧-/, /❍⬥-/, /❍●-/, /■♦-/, /■ฦ⌘-/, /■■-/, /☠ฯ-/, /☟ฦ⌘-/, /□⬥-/, /□̃⬥-/, /ฎ⬥-/, /&⬥-/, /&̃⬥-/, /ฯ⬥-/, /♦⬧⬧-/, /♦⬧̃⬥-/, /♦☑⬥-/, /♦⬧⌧-/, /♦⬧̃⌧-/, /ฦ⌘⌧-/, /̃❍⬥-/, /⬧⬧-/, /⌧⬥-/, /☠⬥-/, /□⌧-/, /□̃⌧-/, /ฎ⌧-/, /↗⌧-/, /⬧⌧-/, /●⌧/ พยัญชนะ 10 หน่วยเสียงสามารถปรากฏเป็นพยัญชนะท้าย ได้แก่ /-□/, /-♦/, /-&/, /-☜/, /-❍/, /-■/, /-☠/, /-⬥/, /-⌧/, /-̃/

ระบบสระในภาษาเย้า ประกอบด้วยสระเดี่ยว 14 หน่วยเสียง ได้แก่ /ฮ/, /ฮฮ/, /ฬ/, /ฬฬ/, /☜/, /☜☜/, /★/, /☋/, /☋☋/, /◆/, /◆◆/, /□/, /❷/, /❷❷/ และหน่วยเสียงสระประสม 2 หน่วยเสียงคือ /ฮ★/, /◆★/

ตารางที่ 4.18 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาเย้า บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

Place of Articulation / Manner of Articulation		Labial	Alveolar	Palatal	Velar	Glottal
Plosive	Voiceless-Unaspirated	□-	♦-		&-	☜-
	Voiceless-Aspirated	□̃-	♦̃-		&̃-	
	Voiced-Unaspirated	ฎ-	ฦ-		ฯ-	
Nasal	Voiceless	̃❍-	̃■-	̃☟-	̃☠-	
	Voiced	❍-	■-	☟-	☠-	
Affricate	Voiceless-Unaspirated		♦⬧-	♦☝-		
	Voiceless-Aspirated		♦⬧̃-	♦☝̃-		
	Voiced		ฦ⌘-	ฦ✓-		
Fricative	Voiceless	↗-	⬧-			̃-
Lateral	Voiceless		̃●-			
	Voiced		●-			
Semi-	Voiceless	̃⬥-		̃⌧-		

Vowel	Voiced	◆-		⍓-		

ตารางที่ 4.19 ตารางแสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเย้า

หน่วยเสียงวรรณยุกต์	แทนด้วยสัญลักษณ์	ตัวอย่าง	
		คำ	ความหมาย
ว.1 กลางระดับ [33]	/[1]/	♦☜▫[1]	พ่อ
ว.2 ต่ำระดับ* [21][22]	/[2]/	♦❷▫[2]	พี่สาว
ว.3 กลางตำ [31]	/[3]/	♦☑◆■[3]	กลม
ว.4 สูงขึ้นตก [45]	/[4]/	⬧♓★👈[4]	สาว, ลูกสาว
ว.5 ต่ำขึ้น [24]	/[5]/	👈❷▫⍓[5]	ชอบ
ว.6 ต่ำขึ้นตก [232]	/[6]/	■♋◆[6]	น้องชาย

4.2.1.11ภาษาลีซอ

ชาวเขาเผ่าลีซอเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่รวมตัวอาศัยอยู่ที่บ้านเพชรดำ ตำบลเขาค้อ อำเภอเขาค้อ จัดอยู่ในกลุ่มธิเบต–พม่า ของชนชาติโลโล ถิ่นกำเนิดดั้งเดิมของชนเผ่าลีซออยู่บริเวณต้นน้ำโขงและแม่น้ำสาละวิน อยู่เหนือหุบเขาสาละวินในเขตมณฑลยูนนานตะวันตกเฉียงเหนือและตอนเหนือของรัฐคะฉิ่น ประเทศพม่า ชาวเขาเผ่าลีซอแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ลีซอลาย (Flowery, variegated) ลีซอดำ (Black, independent lisu) และลีซอขาว (White lisu, pai) ส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นชนเผาลีซอขาว อพยพเข้าสู่ประเทศไทยครั้งแรกจากประเทศพม่าในช่วงปี พ.ศ. 2462 – 2464 ทางจังหวัดเชียงราย ภาษาที่ลีซอใช้เป็นภาษากลุ่มธิเบต–พม่า (Tibeton-burman) ซึ่งสัมพันธ์กับภาษามูเซอและอีก้อแต่มีเฉพาะภาษาพูดเท่านั้น ไม่มีภาษาเขียน เคยมีหมอสอนศาสนาคริสต์ได้ประดิษฐ์เขียนภาษาลีซอ โดยดัดแปลงจากตัวอักขระโรมัน ซึ่งยากที่จะบันทึกเพราะมีหลายเสียงหลายรูป เมื่อเทียบกับภาษาไทยแล้ว

หน่วยพยัญชนะลีซอมีอยู่ 31 เสียง ได้แก่ /🞏/, /♦/, /♦⬧/, /♦☑/, /&/, /👈/, /🞏♒/, /♦♒/, /♦⬧♒/, /♦☑♒/, /&♒/, /♌/, /♎/, /♎⌘/, /♎✓/, /♑/, /♐/, /⬧/, /☑/, /☒/, /♒/, /❖/, /⌘/, /☞/, /❍/, /■/, /⍁/, /☠/, /⬧/, /☙/ และ /●/ แยกเป็นเสียงพยัญชนะเดี่ยว 25 เสียง เสียงพยัญชนะควบกล้ำ 6 เสียง ระบบสระในภาษาเย้า ประกอบด้วยสระเดี่ยว 10 หน่วยเสียง ได้แก่ /♓/, /⍓/, /♏/, /♘/, /☜/, /♌/, /✌/, /✪/, /◆/ และ /🞏/

เสียงตัวสะกดมีน้อยมาก ไม่มีความแตกต่างระหว่างสระเสียงสั้นกับสระเสียงยาว สระเดี่ยวมี 9 เสียง สระสะเทินมี 5 เสียง ซึ่งแปรเป็นสระเดี่ยวได้หลายเสียง วรรณยุกต์มี 6 เสียง เรียงประโยคแบบประธาน-กรรม-กริยา คำบุพบทอยู่หลังคำนาม

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาลีซอที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มี 6 หน่วยเสียง ได้แก่ / /, //, //, //, // และ //

ตารางที่ 4.20 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลีซอ บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

Manner of Articulation \ Place of Articulation		bilabial	Labio-dental	alveolar	Complex alveolar	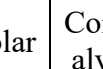	velar	glottal
Stop/ Affricates	Voiceless unaspirated							
	Voiceless aspirated							
	Voiced							
Fricatives	Voiceless							
	Voiced							
Nasals								
Glides								
Lateral								

ภาษาลีซอเป็นภาษาที่มีเสียงพยัญชนะท้ายคำ 5 หน่วยเสียง และถูกเรียกว่าเป็นภาษาที่มีการเรียงประโยคของ ประธาน และ กรรม อยู่ตำแหน่งใดก็ได้ของประโยค จึงไม่สามารถกล่าวได้ว่าภาษาลีซอเป็นภาษาที่มีการเรียงประโยครูปแบบใดแบบหนึ่งทั้งรูปแบบ ประธาน-กรรม-กริยา

(SOV) หรือ รูปแบบ กรรม-ประธาน-กริยา (OSV) ดังนั้นจึงกล่าวได้ภาษาลีซอมีลักษณะพิเศษระหว่างหมวดหมู่ของไวยกรณ์ คำกริยา และคำนาม และที่สำคัญคำคุณศัพท์และแยกออกจากคำนาม เมื่อมีคำกริยาปรากฏอยู่ท้ายคำ ก็จะมีสัญลักษณ์บ่งบอก -ꓷꓰ (สัญลักษณ์ “ ꓰ” แสดงลักษณะการออกเสียงของสระ) เช่น / ꓪ/ แสดงการออกเสียงระดับสูง / ꓲ/ แสดงการออกเสียงระดับต่ำ และ / →/ แสดงเสียงยกขึ้นระดับกลาง และ / ←/ แสดงเสียงยกสูงขึ้นระดับต่ำ นอกจากนี้ในภาษาลีซอจะมีเสียงที่ออกเสียงต่อเนื่องแต่ไม่มีความหมาย (topic) เช่น คำว่า “nya” ยกตัวอย่างเช่น

1. ●aꓲma nya aꓪnaꓲ akhuꓲ-
aꓰ
เสือ - หมา กัด-(“a” สัญลักษณ์บ่งบอกท้ายคำ)

เสือกัดหมา

และถ้าเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษคำคุณศัพท์จะอยู่ท้ายคำ เช่น

2. aꓪsa nya tshi-
aꓰ
อาสา - อ้วน-(“a” สัญลักษณ์บ่งบอกท้ายคำ)

อาสาอ้วน

การออกเสียงเพื่อบ่งบอก (assertion) เช่นคำว่า ■ꓷ ‘ป่วย’ ‘ฉลาด’ และ **dywu**ꓰ ‘แห้งเหี่ยว’ **z**ꓫ‘การปั่นด้าย’ เป็นต้น

3. (a) aꓪsa phwu geꓲ- ma nya aleꓕ
aꓰ
อาสา เงิน ให้- - - อาลี้
aꓰ
อาสาให้เงินแก่อาลี้

(b) aꓪsa phwu geꓲ- nya aleꓕ
aꓰ
อาสา เงิน ให้- - อาลี้

aꀉ

อาสาให้เงินแก่อาลี้

ในภาษาลีซอจะพบว่าคำนามจะมีการออกเสียงเพื่อบ่งบอกคำนาม เช่น คำว่า nya ในประโยคข้างต้น และบ่งบอกคำกริยา เช่น คำว่า ma

4. (a) dye-a ma nya aꀘsa
ไป- - - อาสา
aꀉ
อาสากำลังไป

(b) dye-a nya aꀘsa
ไป- - อาสา
aꀉ
อาสากำลังไป

นอกจากนี้คำกริยาและคำคุณศัพท์ยังจะต้องมีการออกเสียงเพื่อบ่งบอกลักษณะคำ **ma** ดังตัวอย่างต่อไปนี้

5. ●aꀭma ma nya the-
aꀉ
เสือ - - ฉลาด
เสือฉลาด

4.2.1.12 ภาษามูเซอ

ภาษามูเซออยู่ในกลุ่มโลโล ซึ่งเป็นสาขาย่อยของตระกูลภาษาธิเบต-พม่า (Tibet-Burman) ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของตระกูลภาษาจีน-ธิเบต (Sino-Tibetan) จึงมีผู้เสนอว่า ชาวมูเซอมีต้นกำเนิดมาจากธิเบต โดยใช้หลักฐานทางภาษาและตำนานการอพยพมาจากทางเหนือของมูเซอ

(Davies. 1909 : 365-366) แต่หลักฐานเรื่องราวเกี่ยวกับมูเซอเพิ่งจะปรากฏในบันทึกของชาวจีนและชาวตะวันตกเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 19 นี่เอง ซึ่งก็เป็นช่วงเวลาที่ชาวมูเซอได้ตั้งถิ่นฐานมั่นคงแล้วในยูนนานตะวันตกเฉียงใต้ระหว่างลุ่มแม่น้ำโขงและสาละวิน โดยตั้งชุมชนกระจัดกระจายปะปนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นบนพื้นที่สูงตามแนวเทือกเขา ทุกหนทุกแห่งที่มีหมู่บ้านมูเซอก็จะมีหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นปะปนด้วย

ภาษามูเซอไม่มีภาษาเขียนเป็นของตนเอง เพียงแต่เคยมีพวกมิชชั่นนารีได้บัญญัติภาษาเขียนขึ้น โดยใช้ระบบตัวอักษรของโรมันให้มูเซอบางหมู่บ้านได้ใช้และดูเหมือนว่าพวกมูเซอไม่ค่อยยอมปรับตัวในเรื่องความพยายามที่จะเรียนพูดภาษาเผ่าอื่น ซึ่งสามารถเรียนพูดภาษามูเซอได้แต่ก็มีบางคนที่สามารถพูดภาษาลีซอ อีก้อ และภาษาพม่าได้บ้าง และถึงแม้ว่าในปัจจุบันพวกนี้ส่วนใหญ่จะมีความคุ้นเคยคบหาสมาคมกับคนไทย แต่ก็มีปัญหาเรื่องภาษาที่แตกต่างกันมากเพราะคำในภาษาไทยมีเสียงพยัญชนะท้ายคำแต่ภาษามูเซอออกเสียงไม่ได้

หน่วยเสียงภาษามูเซอที่ใช้อยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะ 28 หน่วยเสียง ได้แก่ /□/, /♦/, /&/, /❑/, /▱/, /□̃/, /♦̃/, /&̃/, /❑̃/, /ฎ/, /ฒ/, /ฑ/, /ฯ/, /ฺ/, /ฺ/, /☞/, /≈/, /❖/, /⌘/, /☪/, /♦̆/, /♦̆̃/, /ฒ✓/, /❍/, /■/, /☠/, /●/ แ ล ะ /☭/ เสียงพยัญชนะกึ่งเสียดแทรก [♦• , ♦•̃, ฒ⌘] จะเกิดในลักษณะสับหลักกับเสียง /♦̆, ♦̆̃, ฒ✓/ เช่น เดียวกับเสียงนาสิก [♉] จะเกิดสับหลีกกับเสียง /☠/ กล่าวคือจะเกิดได้เฉพาะกับเสียงสระกลางสูง /✪/ และเสียงสระหน้าสูง /♓/ ตามลำดับนอกจากนี้ยังพบว่า เสียงแทรก ริมฝีปากล่าง-ฟันบน /↗/ และ /❖/ ยังสามารถเกิดควบกล้ำกับพยัญชนะตัวอื่นได้อีก โดยจะเกิดร่วมเฉพาะกับเสียงสระสูงหลัง /◆/ เท่านั้น

หน่วยเสียงสระ พบว่ามีหน่วยเสียงสระเดี่ยว 9 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงสระผสม 6 หน่วยเสียง ความสั้นยาวของเสียงสระถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขของเสียงวรรณยุกต์และไม่มีความสำคัญในระดับ Phonemic

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ในระบบเสียงภาษามูเซอพบว่ามีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้งสิ้น 7 หน่วยเสียง และมีเสียงวรรณยุกต์กักภายในลำคอ (glottalized tone) จำนวน 3 เสียง ส่วนเสียงวรรณยุกต์ที่ไม่มีการกักภายในลำคอ (Non-glottalized tone) จำนวน 4 เสียง

ตารางที่ 4.21 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษามูเซอ บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

Place of Articulation / Manner of	Labial	Labio-Dental	Alveolar	Palatal	Velar	Uvular	Glottal

Articulation								
Plosives	Voiceless unaspirated							
	Voiceless aspirated							
	Voiced							
Fricatives	Voiceless							
	Voiced							
Affricates	Voiceless unaspirated							
	Voiceless Aspirated							
	Voiced							
Nasals	Voiced							
Laterals	Voiced							
Continuants	Voiced							

ภาษามูเซอเป็นไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ (Inflection) แบบ Prefixes และ Suffixes เพื่อแสดงความแตกต่างทางคุณสมบัติทางไวยกรณ์ เช่น go, goes, gone จะไม่มีในภาษามูเซอ นอกจากนี้ภาษามูเซอจะมีการนำคำตั้งหรือคำมูลมาเรียงลำดับกันเข้าเป็นประโยค คงรูปคำเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง มีรูปอย่างไรก็คงรูปอย่างนั้น แยกโดด ๆ เป็นคำ ๆ ออกไป (Isolating) เมื่อสลับตำแหน่งของคำในประโยคความหมายก็จะเปลี่ยนไป ลักษณะไวยากรณ์ของภาษามูเซอมีลักษณะเป็นคำเดี่ยว (Single Words) หรือเป็นการนำคำพยางค์เดียวหรือสองพยางมาผสมกัน (Combination)

ภาษามูเซอเป็นภาษาที่ใช้ระบบแบ่งแยกคำนามและจำนวนของคำนามออกจากกันมีการแบ่งแยกระหว่างคน สัตว์ หรือวัตถุ ออกจากกัน

ภาษามูเซอเป็นภาษาที่ประกอบด้วยโครงสร้าง ประธาน กรรม กริยา (SOV) ในบางครั้งก็เป็นกรรม ประธาน กริยา (OVS) เมื่อต้องการเน้นสิ่งที่กระทำ

4.2 การจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์

ในสังคมฐานความรู้ การจะอยู่รอดและการดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ที่จะจัดการกับทุนทางปัญญา (intellectual assets) แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการความรู้ยังเป็นศาสตร์ที่จะต้องมีการพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้แพร่หลายมากขึ้น ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับความรู้ คือ ความรู้เป็นทรัพยากรเพียงอย่างเดียวที่ยิ่งใช้ยิ่งมีเพิ่ม ผู้จัดการความรู้ที่เป็นระดับมืออาชีพ ปัจจุบันจะต้องเผชิญปัญหาและความคาดหวังที่สูงมาก เพราะความรู้ใหม่เกิดขึ้นในอัตราทะลุทะลวง ความรู้มีวงจรชีวิตที่สั้นลง (ล้าสมัยง่าย) และการจัดการสมัยใหม่ ไม่ว่าจะวงการใดๆ ล้วนแต่ใช้ความรู้ ที่เข้มข้นขึ้นทุกขณะ ดังนั้น ทุกคนจึงต้องเตรียมตัวให้พร้อม เพราะถ้าหากคุณรอจนคู่แข่งได้ลงทุนลงแรงในการจัดการความรู้จนเริ่มเห็นผล มันอาจสายเกินไปที่จะไล่ตาม ซึ่งการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในเพชรบูรณ์ มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification)

เริ่มจากการศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสำรวจภูมิประเทศ เพื่อให้มองเห็นสภาพพื้นที่ตั้งของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ เส้นทางคมนาคม พื้นที่ทำกิจกรรมและสภาพแวดล้อมของชุมชนโดยทั่วไป นอกจากนี้ยังได้ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้แก่ ความเชื่อ เศรษฐกิจ การเมือง สาธารณสุข การศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ ประวัติศาสตร์ชุมชน ลักษณะ ปัจจัย และผลกระทบการเปลี่ยนแปลงปัญหาทางสังคม ตลอดจนปัญหาทางสังคม เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)

โดยการค้นหาข้อมูลภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และ การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) แต่เนื่องจากภาษาเป็นความรู้ในตัวบุคคล ต้องอาศัยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในลักษณะการพูดคุยกันในวงสนทนา หรือ “เวทีชาวบ้าน” การค้นหาความรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบพินิจพิเคราะห์เพื่อการสรุปบทเรียน เกิดการสกัดความรู้จากการสนทนาแลกเปลี่ยนจนเกิดเป็น “คลังความรู้”

ขั้นตอนที่ 3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization)

ข้อมูลที่รวบรวมได้สามารถแบ่งประเภทของภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์เป็น 12 กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย ชาวพื้นเมือง ชาวไทหล่ม ชาวเขาเผ่าม้ง เผ่าลีซอ เผ่าเย้า เผ่ามูเซอ ชาวจีน ชาวบน ชาวลาวพวน ลาวแง้ว ลาวครั่ง โดยจัดหมวดหมู่ของภาษาตามลักษณะโครงสร้างของภาษาเป็นสำคัญ ได้แก่ โครงสร้างทางเสียงหรือระบบเสียง (Phonology) โครงสร้างทางคำหรือระบบคำ (Morphology) และระบบกลุ่มคำ (Syntax) ขณะที่วัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 2 หมวดหมู่ คือ 1) วัฒนธรรมทางวัตถุ คือ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มนุษย์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อความสุขทางกาย ได้แก่ ยานพาหนะ ที่อยู่อาศัย ตลอดจนเครื่องป้องกันตัวให้รอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง 2) วัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ เพื่อให้เกิดปัญญาและมีจิตใจที่งดงาม ได้แก่ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม คติธรรม ตลอดจนศิลปะ วรรณคดี และระเบียบแบบแผนของขนบธรรมเนียมประเพณี

ขั้นตอนที่ 4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement)

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและการจัดทำชุดความรู้ความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล การจัดเวทีชาวบ้านและการสนทนากลุ่ม การสังเกตทั้งแบบมีและไม่มีส่วนร่วม การจดบันทึก การบันทึกเสียง เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แม่นยำ ชัดเจนของข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีชาวบ้าน ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ตลอดจนตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูลด้านภาษากับสำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ท้ายสุดจัดทำชุดความรู้ความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) จัดการให้สามารถเข้าถึงความรู้ได้ โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมนั้น หรือมีความรู้สึกเป็นเจ้าของมิได้แปลกแยก ซึ่งความรู้สึกแปลกแยกนั้นเกิดขึ้นมาเมื่อไม่นานนี้เองจากกระแสของการพัฒนาที่ทำให้มนุษย์แยกออกจากธรรมชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้รู้สึกว่าวัฒนธรรม หรือวัดวาอารามเป็นสถานที่สาธารณะ และเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนรวมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการมีชีวิตอยู่ของคนในชุมชน พร้อมกันนั้นการสร้างความคุ้นเคยกับภาษาท้องถิ่นก็มีข้อจำกัดหลายประการ ทั้งเรื่องเวลา อาชีพ ความคิด ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงสร้างความรู้สึกผูกพัน และเป็นเจ้าของแหล่งวัฒนธรรม เมื่อชาวบ้านได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษา

ท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งท่ามกลางความผันผวนของความรู้แบบสากลที่ครอบทับความรู้แบบท้องถิ่นอยู่นั้น การเรียนรู้ที่ได้จากภาษาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่เกิดจากท้องถิ่นโดยตรง น่าจะสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นได้ เพราะการสร้างความรู้ที่เกิดจากท้องถิ่นต้องเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากคนในท้องถิ่นเพื่อให้คนในท้องถิ่นมีชีวิตที่สมดุลกับสภาพแวดล้อม ตรงกันข้ามกับความรู้แบบสากลที่อาจจะใช้ได้เฉพาะส่วนของแต่ละสังคมเท่านั้น ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเปิดโอกาสให้พลิกฟื้นความรู้ดั้งเดิมของชุมชนอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 6 การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการความรู้ เพราะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการความรู้ ตั้งแต่การบ่งชี้หรือการกำหนดประเภทความรู้ เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทำให้การสร้างและค้นหาความรู้ และจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้จึงเลือกใช้วิธีการเปิดการเรียนการสอนที่ศูนย์เรียนรู้ การมีวิทยากรทั้งในศูนย์เรียนรู้และนอกสถานที่ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายการอนุรักษ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เกิดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยการจัดทำฐานข้อมูลภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองอย่างมีประสิทธิผล

ขั้นตอนที่ 7 การเรียนรู้ (Learning) กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ และผู้ที่สนใจ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สามารถสืบสาน พัฒนา แสวงหาความรู้ การใช้ประโยชน์จากความรู้ สามารถสร้างความรู้ใหม่ และนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชนต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางภาษาของชาติพันธุ์ตนเอง เพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจแก่สมาชิกของแต่ละชาติพันธุ์และร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชน โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรปลูกจิตสำนึก ชี้ประเด็นให้เห็นถึงความสำคัญของเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองให้แก่นักเรียน นอกจากนี้ควรจัดศูนย์วัฒนธรรมประจำกลุ่มไว้ในโรงเรียน และควรพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทางด้านภาษาของชุมชน เพื่อใช้ในการเรียนการสอน

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชนต่าง ๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ 2) เพื่อการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆกลุ่มชนต่าง ๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ 3) เพื่อการอนุรักษ์และสืบสานความหลากหลายทางภาษาตลอดจนอัตลักษณ์ของกลุ่มชนต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในงานวิจัยเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ให้ได้องค์ความรู้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ก่อนที่จะเสื่อม สลายไป และวัตถุประสงค์ขั้นถัดมาคือการร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์และสืบสานภาษาตามความสนใจแต่ละชุมชน

5.1 สรุปผลการวิจัย

เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่มีลักษณะภูมิประกอบด้วยที่ราบเป็นแนวยาวในแนวเหนือ–ใต้ และเทือกเขาสูง หรือเนินเขา ทั้งสองข้างขนาบกับที่ราบเนื่องจากเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีภูเขารอมรอบ จึงทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบในหุบเขาลักษณะที่ลุ่มแบบท้องกระทะ หรือแอ่งกระทะประกอบด้วยเนินเขา ลอนลูกคลื่น ป่า และที่ราบเป็นตอนๆ สลับกันไป พื้นที่มีลักษณะลาดชันจากเหนือลงไปใต้ ตอนเหนือมีทิวเขาสูง ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบและมีเทือกเขาเพชรบูรณ์ขนาบกั้นทั้งสองด้าน มีอาณาเขตทิศเหนือ มีอาณาเขตติดกับจังหวัดเลย ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดชัยภูมิ ทิศใต้ มีอาณาเขตติดกับจังหวัดลพบุรี ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดกับจังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดนครสวรรค์ จึงทำให้มีภาษาที่แตกต่างกันอย่างมากมาย

โดยมีภาษาของกลุ่มชนต่างๆ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ถึงกว่า 10 กลุ่ม ซึ่งนับว่าเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาและความรู้ที่เกี่ยวกับมนุษย์ในเอเชียอาคเนย์ โดยมีภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาราชการเพียงภาษาเดียว และใช้เป็นสื่อในการสอนในโรงเรียน เป็นสื่อในการติดต่องานทุกระดับ และในสื่อสารมวลชน กลุ่มภาษาต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวนอย่างน้อย 3 ภาษา ที่กำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤตที่รุนแรงและชัดเจน มีโอกาสที่จะเสื่อมสลายไปในศตวรรษนี้ ได้แก่ ภาษาชาวบน ลาวพวน ลาวครั่ง ชุมชนเหล่านี้อยู่ในภาวะวิกฤตระดับต่างๆ กัน ส่วนมากอ่อนแอ ขาดความมั่นใจ รวมกันไม่ติด กลุ่มใหญ่บางกลุ่ม มีปฏิกิริยาตอบโต้ เกรงถูกครอบงำและการสูญเสีย

ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นสมบัติอันล้ำค่าที่บรรพชนได้มอบให้แก่ลูกหลาน การศึกษาความหลากหลายทางภาษาจึงเป็นการศึกษาความหลากหลายของวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชนชาตินั้นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยไม่มีข้อกำหนดซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากสภาพภูมิประเทศ ความแตกต่างของกลุ่มสังคม จังหวัดเพชรบูรณ์ มีประชากรที่เป็นคนพื้นบ้านซึ่งพูดภาษาถิ่นที่แตกต่างกันแต่ละท้องที่ นอกจากนี้ยังมีประชากรที่อพยพจากส่วนต่าง ๆ ของประเทศไทยใช้ภาษาถิ่นเดิมของตน จึงทำให้วัฒนธรรมทางภาษาถิ่นของเพชรบูรณ์มีความหลากหลาย ภาษาถิ่นที่ใช้กันในจังหวัดเพชรบูรณ์ สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มภาษาถิ่นไทยกลาง เป็นภาษาที่ใช้พูดทั่วไปในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ เพราะเพชรบูรณ์เป็นเมือง ที่มีประชากรมาจากหลายท้องที่อพยพเข้ามา จึงใช้ภาษาถิ่นไทยกลางในการสื่อสาร แต่การใช้ภาษาจะมีศัพท์ภาษาเดิมผสมผสานกันบ้าง

2. กลุ่มภาษาถิ่นไทยอีสาน เป็นภาษาที่ใช้พูดทั่วไปเช่นเดียวกับกลุ่มภาษาไทยกลาง เป็นภาษาลาวในสาขาเวียงจันทร์ (Brown. 1965) ส่วนใหญ่ผู้คนจะอพยพมาจากจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ขอนแก่น อุดรธานี ชัยภูมิ นครราชสีมา ร้อยเอ็ด เป็นต้น

3. กลุ่มภาษาไทหล่ม เป็นภาษาถิ่นที่ใช้กันทั่วไปในเขตอำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอน้ำหนาว เป็นภาษาไทยถิ่นในสาขาหลวงพระบาง ภาษาไทหล่มมีการใช้ศัพท์คล้ายกับภาษาไทยอีสาน แต่แตกต่างกันที่ สำเนียง ภาษาไทหล่มจะมีสำเนียงคล้ายกับภาษาลาวที่ใช้พูดในเมืองหลวงพระบาง

4. กลุ่มภาษาลาว เป็นภาษาที่ใช้กันในกลุ่มลาวพวน ลาวแง้ว ลาวครั่ง ที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุลาโลก โดยมากอาศัยกระจายกันอยู่ในบริเวณเขตอำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอศรีเทพ อำเภอชนแดน อำเภอวังโป่ง

5. กลุ่มภาษาจีน เป็นภาษาที่ใช้ในชุมชนชาวจีนที่ประกอบการค้าตามย่านการค้าที่สำคัญของจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มจีนแต้จิ๋วและไหหลำ เป็นภาษาหนึ่งในตระกูลภาษาจีน หมิ่น-หนาน จัดเป็นหนึ่งในตระกูลภาษาของฮกเกี้ยน

6. ภาษากลุ่มชาวบน หรือญัฮกุร (Nyah Kur) หรือ เนียะกุล (Nia Kuol) ชาวบนเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมของเพชรบูรณ์ สืบเชื้อสายมาจากละว้า มีภาษาพูดเป็นของตอนเอง จัดอยู่ในตระกูลมอญ-เขมร เป็นภาษาย่อยของมอญโบราณ ที่พูดอยู่ในสมัยอาณาจักรทวาราวดี ซึ่งเป็นอาณาจักรที่เก่าแก่ที่สุดในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย

7. ภาษากลุ่มชาวเขา ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบูรณ์มีรูปร่างคล้าย กะทะ มีภูเขาล้อมรอบ ทุกด้าน จึงมีประชากรส่วนหนึ่งอาศัยอยู่บนเขา ภาษาที่ชาวเขาในจังหวัดเพชรบูรณ์ประกอบด้วยภาษาม้งขาว ภาษาม้งเขียว อาศัยอยู่ที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ นอกจากนั้นก็จะเป็นภาษาเย้า ภาษาลีซอ ภาษามูเซอ อาศัยอยู่ที่บ้านเพชรดำ ตำบลเขาค้อ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification) เริ่มจากการศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสำรวจภูมิประเทศ เพื่อให้มองเห็นสภาพพื้นที่ตั้งของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้แก่ ความเชื่อ เศรษฐกิจ การเมือง สาธารณสุข การศึกษา ประวัติศาสตร์ชุมชน ลักษณะปัจจัย และผลกระทบการเปลี่ยนแปลงปัญหาทางสังคม ตลอดจนปัญหาทางสังคม เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)โดยการค้นหาข้อมูลภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และ การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) แต่เนื่องจากภาษาเป็นความรู้ในตัวบุคคล ต้องอาศัยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในลักษณะการพูดคุยกันในวงสนทนา หรือ “เวทีชาวบ้าน” การค้นหาความรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบพินิจพิเคราะห์เพื่อการสรุปบทเรียน เกิดการสกัดความรู้จากการสนทนาแลกเปลี่ยนจนเกิดเป็น “คลังความรู้”

ขั้นตอนที่ 3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) ข้อมูลที่รวบรวมได้สามารถแบ่งประเภทของภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์เป็น 12 กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย ชาวพื้นเมือง ชาวไทหล่ม ชาวเขาเผ่าม้ง เผ่าลีซอ เผ่าเย้า เผ่ามูเซอ ชาวจีน ชาวบน ชาวลาวพวน ลาวแง้ว ลาวครั่ง โดยจัดหมวดหมู่ของภาษาตามลักษณะโครงสร้างของภาษาเป็นสำคัญ ได้แก่ โครงสร้างทางเสียงหรือระบบเสียง โครงสร้างทางคำหรือระบบคำ และระบบกลุ่มคำ ขณะที่วัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 2 หมวดหมู่ คือ 1) วัฒนธรรมทางวัตถุ คือ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มนุษย์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อความสุขทางกาย ที่อยู่อาศัย เครื่องป้องกันตัวให้รอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง 2) วัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ เพื่อให้เกิดปัญญาและมีจิตใจที่งดงาม ได้แก่ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม คติธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี

ขั้นตอนที่ 4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและการจัดทำชุดความรู้ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล การจัดเวทีชาวบ้านและการสนทนากลุ่ม การสังเกตทั้งแบบมีและไม่มีส่วนร่วม การจดบันทึก การบันทึกเสียง เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แม่นยำ ชัดเจนของข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีชาวบ้าน ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ตลอดจนตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูลด้านภาษากับสำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ท้ายสุดจัดทำชุดความรู้ความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) จัดการให้สามารถเข้าถึงความรู้ได้ โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมนั้น หรือมีความรู้สึกเป็นเจ้าของมิได้แปลกแยก ซึ่งความรู้สึกแปลกแยกนั้นเกิดขึ้นมาเมื่อไม่นานนี้เองจากกระแสของการพัฒนาที่ทำให้มนุษย์แยกออกจากธรรมชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้รู้สึกว่าวัฒนธรรม หรือวัดวาอารามเป็นสถานที่สาธารณะ และเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนรวมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการมีชีวิตอยู่ของคนในชุมชน พร้อมกันนั้นการสร้างความคุ้นเคยกับภาษาท้องถิ่นก็มีข้อจำกัดหลายประการ ทั้งเรื่องเวลา อาชีพ ความคิด ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงสร้างความรู้สึกผูกพัน และเป็นเจ้าของแหล่งวัฒนธรรม เมื่อชาวบ้านได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งท่ามกลางความผันผวนของความรู้แบบสากลที่ครอบทับความรู้แบบท้องถิ่นอยู่นั้น

ขั้นตอนที่ 6 การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการความรู้ เพราะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการความรู้ ตั้งแต่การบ่งชี้หรือการกำหนดประเภทความรู้ เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทำให้การสร้างและค้นหาความรู้ และจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้จึงเลือกใช้วิธีการเปิดการเรียนการสอนที่ศูนย์เรียนรู้ การมีวิทยากรทั้งในศูนย์เรียนรู้และนอกสถานที่ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายการอนุรักษ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เกิดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยการจัดทำฐานข้อมูลภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองอย่างมีประสิทธิผล

ขั้นตอนที่ 7 การเรียนรู้ (Learning) กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ และผู้ที่สนใจ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สามารถสืบสาน พัฒนา แสวงหาความรู้ การใช้ประโยชน์จากความรู้ สามารถสร้างความรู้ใหม่ และนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชนต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางภาษาของชาติพันธุ์ตนเอง เพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจแก่สมาชิกของแต่ละชาติพันธุ์และร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชน โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรปลูกจิตสำนึก ชี้ประเด็นให้เห็นถึงความสำคัญของเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองให้แก่นักเรียน นอกจากนี้ควรจัดศูนย์วัฒนธรรมประจำกลุ่มไว้ในโรงเรียน และควรพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทางด้านภาษาของชุมชน เพื่อใช้ในการเรียนการสอน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยนำกระบวนการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอน มาประยุกต์ใช้ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้จัดทำชุดความรู้ความหลากหลายทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2548) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ดำเนินร่วมกันโดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่อง เกิดการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป้าหมาย คือ พัฒนางานและพัฒนาคน โดยมีความรู้เป็นเครื่องมือ มีกระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ

ในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนั้น ความรู้ ซึ่งหมายถึง สารสนเทศผนวกกับทักษะประสบการณ์ของบุคลากร ความรู้จะเป็นตัวสร้างมูลค่าเพิ่มขององค์การ ที่พร้อมจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ในองค์การ ในการบริหารความสำเร็จจำเป็นต้องขยายผลจากการทำให้วิสัยทัศน์มีความชัดเจนขึ้น ซึ่งจะเพิ่มความกระตือรือร้นขององค์กรในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ และเพิ่มพูนสมรรถนะที่จะก่อเกิดความก้าวหน้าในการดำเนินกิจการไปสู่เป้าหมายร่วมกันขององค์การ ประสิทธิภาพ ประสิทธิ ผลขององค์การ ขึ้นกับความสามารถของบุคลากรในองค์การ ในการเรียนรู้ถึงสถานการณ์ แนวคิด เทคนิคการดำเนินงาน นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน ภายในองค์การ เราต้องสร้างตัวเร่งในขับเคลื่อนให้สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์การให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้อย่างยั่งยืนและมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งต้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเรียนรู้ ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การ หากแต่ระดับของการลงมือเรียนรู้ อาจยังไม่เป็นระบบที่สมบูรณ์ เราไม่ควรรีรอ ที่จะพัฒนาองค์การของเรา อย่าปล่อยให้เหตุการณ์บางอย่างหรือกฎกติกาภาครัฐมาบีบบังคับให้เราต้องเรียนรู้เพื่อตัวเราเอง เพื่อกลุ่ม หรือเพื่อองค์การ บุคลากรทุกระดับ ต้องตระหนัก และร่วมมือกันพัฒนาองค์การ เราต้องร่วม กันเพิ่มศักยภาพความสามารถในการสร้างสรรค์อนาคตขององค์การอย่างต่อเนื่อง

5.3 ข้อเสนอแนะ

1) การจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆของจังหวัดเพชรบูรณ์ ต้องทำบนพื้นฐานองค์ความรู้ตามแนวประเพณี คือ ใช้วัฒนธรรมบริหารวัฒนธรรม และให้มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาในด้านอื่นๆ

2) ชุมชนชาวบน บ้านน้ำเลา มีจุดแข็งทางด้านภาษา แต่ในขณะเดียวกันก็อยู่ในสภาวะวิกฤตทางด้านภาษา ลูกหลานไม่เห็นคุณค่า ควรมีการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ภาษาชาวบนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อยกระดับคุณค่าทางภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สืบสานกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

3) ผู้นำชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ควรเริ่มแผนงานตามผลผลิตจากเวทีเรียนรู้ รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากหน่วยงานในระดับชุมชน เช่น โรงเรียนในชุมชน ที่มีความตั้งใจที่จะผลักดันให้เกิด “หลักสูตรท้องถิ่น” ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในระดับชุมชน และควรส่งเสริมสินค้าหัตกรรม ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ให้แก่กลุ่มแม่บ้าน

4) ผู้นำชุมชนควรจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส และปราชญ์ชุมชนด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อรื้อฟื้นกำหนดรูปแบบวัฒนธรรม ประเพณีให้ถูกต้องตามแบบแผน รวมทั้งมีการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแก่นแท้ของวัฒนธรรมประเพณีของตนแก่คนในท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ

5) ผู้นำชุมชนควรกำหนดพันธกิจในการจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆให้มุ่งเน้นภายในชุมชน โดยเฝ้าระวังปัญหาจากภายนอก ทบทวนตัวเองอยู่เสมอ เน้นการฟื้นฟูและนำมาใช้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชนพร้อมไปกับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

6) แต่ละชุมชน ควรเตรียมตัวตั้งรับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งเพื่อให้มีการต่อรองป้องกันอำนาจอื่นๆ จากภายนอก ควบคุมดูแลสมาชิกในชุมชนให้อยู่ภายใต้ การเคารพ กฎระเบียบ นอกจากนี้สิ่งที่ควรพึงระวัง เช่น การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับบุคคลภายนอก การล่อลวง การเลื่อนไหลของทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะเยาวชน ปัญหายาเสพติด การควบคุมปริมาณและคุณภาพของนักท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของครอบครัว ในเรื่องบทบาทของผู้นำครอบครัว การยอมรับเชื่อฟังเพื่อลดความขัดแย้งและแตกแยก และการต่อต้านวัฒนธรรมของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

กมล บุญเขต. (2551). ประเพณีการละเล่นผีตาโม่ไทย-หล่ม: กรณีศึกษา หมู่บ้านนาทราย ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบรูณ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ.

กฤตยา อาชวนิจกุล, ปราโมทย์ ประสาทกุล. ประชากรของประเทศไทย ณ พ.ศ. 2548 : ประชากรและสังคม. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548

กฤษนัย แก้วมณี. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการทำงานเป็นทีมของวิศวกร: ศึกษาเฉพาะกรณีวิศวกร บริษัท ทริปเปิลที บรอดแบนด์ จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2553.

ขนิษฐา โจมใน. การแปลเสียงวรรณยุกต์ของภาษาลื้อที่พูดในประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552.

จรัลวิไล จรูญโรจน์. เทคนิคการวิจัยทางภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556.

จารึก จันทร์วงค์. พยัญชนะท้ายเสียงกัก ฐานเพดานอ่อน ในพยางค์ตามสระเสียงยาวในภาษาถิ่นชุมพร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2550.

ฉิงหยู่ เหวิน. ปัญหาการใช้บุรุษสรรพนามของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์สังคม. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556.

ชนกพร อังศุวิริยะ. การศึกษาคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ของผู้พูดในเขตเมือง ชานเมืองและชนบท ของอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2546.

ชมพูนุท ธารีเธียร. กระบวนการสร้างคำกริยาประสมในภาษาไทยถิ่นอีสานจังหวัดอุบลราชธานี. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

ณัฏฐวี ทศรฐ และ วีระพงศ์ มีสถาน. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์เมี่ยน (เย้า). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหธรรมมิก จำกัด, 2540

ดาราวดี สุกมลสันต์. “รู้เขา รู้เรา บนความหลากหลายทางวัฒนธรรม.” มนุษยศาสตร์สาร. 8(มกราคม 2550) : 5-14.

ตามใจ อวิรุทธิโยธิน. กลไกและรูปแบบของการผวนคำในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทย ถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ตามใจ อวิรุทธิโยธิน. การศึกษาลักษณะทางกลสัทศาสตร์ของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ในภาษาไทยมาตรฐานสำเนียงใต้โดยเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

นิเทศ ตินณะกุล. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

บุญดี บุญญากิจ และคณะ. (2547). การจัดการความรู้ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จิรวัฒน์ เอ็กซ์เพรส.

ประภัสสร มลิวัลย์. ภูมิศาสตร์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดสระบุรี : การศึกษาโดยใช้คำศัพท์. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์และภาษาอาเซียอาคเนย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.

ปรีชา อุยตระกูล และกนก โตสุรัตน์. สังคมและวัฒนธรรมของชาวบน. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2548

ปรีชาพล พูลทวี. วิเคราะห์ขั้นตอนการขอลงรายการสัญชาติไทยของชนกลุ่มน้อย. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.

ปรีดาพร ศรีสาคร. ไวยากรณ์ภาษาโซ่ (ทะวึง). ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

ปิยะวัติ วังซ้าย. การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษายองกับระบบเสียงภาษาไทยเหนือ (กำเมือง). วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.

พรพรรณ จันทโรนานนท์. การสังสรรค์ระหว่างวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดบุรีรัมย์. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551.

พิฆเนศ อิศรมงคลรักษ์. อัตลักษณ์เลขนศิลป์ 8 กลุ่มชาติพันธุ์ในแถบลุ่มแม่น้ำโขง กรณีศึกษาจังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

พิณรัตน์ อัตรวัฒนากุล. การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ : กรณีศึกษาภาษากลุ่มลาว. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

พิมดี นิมตรพงศ์ธร. ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยมุสลิม ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2547.

พูเรต์ เจสส์ จี. ชนชาติเย้า : เย้าเมี่ยนและเย้ามุมในจีน เวียตนาม ลาวและไทย. แปลโดยมงคล จันทร์บำรุง และสมเกียรติ จำลอง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ริเวอร์บุ๊คส์ จำกัด

มนตรี จงพูนผล และเสถียร ก่อเกียรติตระกูล. (2547). “ระบบฐานข้อมูลประชากรในประเทศไทยของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.” ใน กฤตยา อาชวนิจกุล (บรรณาธิการ), คนต่างด้าวในประเทศไทยคือใครบ้าง? มีจำนวนเท่าไร? และระบบฐานข้อมูลแบบไหนคือคำตอบ? (หน้า 39-72). นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

มยุรี ถาวรพัฒน์. ก๋อง: ภาษาใกล้สูญของประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549.

เมชฌ สอดส่องกฤษ. การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2556.

เมตตา วิวัฒนานุกูล. การสื่อสารต่างวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ยุทธนา แซ่เตียว. (2547). การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้: สร้างองค์กรอัจฉริยะ. กรุงเทพฯ: อินโนกราฟฟิกส์.

รังสิตา สุวรรณมุสิก. การแปรของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในผู้พูดสามระดับอายุ. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2547.

โรชินี คนหาญ. คำพื้นฐานภาษาผู้ไทย : การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์เชิงประวัติ. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.

ฤทธิ์ดำรง มงคลสรรพ์. การเชื่อมโยงความในภาษาถิ่นเหนือ อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง. ปริญญานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

ฤพานทอง ศุภโกศล. การศึกษาเปรียบเทียบคำวิเศษณ์จากผญาภาษาถิ่นอีสานและผญาภาษาถิ่นผู้ไทย. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.

วัฒนชัย หมั่นยิ่ง. "ภาษาถิ่นของอำเภอหล่มสัก." วารสารมนุษยศาสตร์ . 2(กรกฎาคม 2548) : 58-67.

วิจารณ์ พานิช. (2547). การจัดการความรู้ในยุคสังคมและเศรษฐกิจบนฐานความรู้. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส).

วิทยา บุษบงค์. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 – 2547. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2548.

วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์. เอกลักษณ์ไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา , 2524 .

เวนดี้ แชมเบอร์เลน. การธำรงรักษาภาษาในกลุ่มชนพลัดถิ่น: การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงสังคมในกลุ่มชนที่พูดภาษาเนปาลถิ่นพม่าที่อาศัยอยู่ในตัวเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ, 2553.

ศรินยา จิตบรรจง. การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงและระบบคำภาษาแสกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2553.

สมทรง บุรุษพัฒน์. ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

สมฤดี เดชอมร. ไวยกรณ์ของอนุภาคในภาษาม้งเขียว. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549.

สมศักดิ์ ภิญโญธรรมากร. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการความรู้ในองค์กร. กรุงเทพฯ: ศูนย์สารสนเทศ กองแผนงาน, 2548.

สมศักดิ์ ศรสิ้นติสุข. (2548). สังคมและวัฒนธรรมไทย: ลักษณะการเปลี่ยนแปลงและวิทยาการวิจัย. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาคณะมนษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. “ลักษณะคุณภาพของผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่พึงปรารถนา.” วารสารศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 16(มกราคม 2551) : 34-39.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2548. มองอนาคต : บทวิเคราะห์วัฒนธรรมของคนอีสาน. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์. 18(1) (ตุลาคม-ธันวาคม): 27-32.

สำราญ ท้าวเงิน. (2552). ภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษเบื้องต้น (Introduction to English Linguistics). เพชรบูรณ์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

สำราญ ท้าวเงิน. (2555). รายงานการวิจัย การศึกษาความหลากหลายทางภาษา ของจังหวัดเพชรบูรณ์ (Study of the Language and Cultural Diversity of Phetchabun Province). เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

สุจิตรา สถิตดำรงกุล. การศึกษาความแตกต่างของระบบเสียงระหว่างภาษามอญ ตำบลสลุยกับภาษาไทยมาตรฐานเพื่อสร้างแบบฝึกแก้ปัญหาการอ่านออกเสียงภาษาไทยมาตรฐาน. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550.

สุจิตรา สถิตดำรงกุล. การศึกษาความแตกต่างของระบบเสียงระหว่างภาษามอญ ตำบลสลุยกับภาษาไทยมาตรฐานเพื่อสร้างแบบฝึกแก้ปัญหาการอ่านออกเสียงภาษาไทยมาตรฐาน. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550.

สุนทรัตร์ แสงงาม. การแปรของคำศัพท์และวรรณยุกต์ตามกลุ่มอายุและทัศนคติต่อภาษาในภาษาโซ่ง (ไทดำ) ที่พูดในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์. การศึกษาเปรียบเทียบประโยคเดี่ยวภาษาไทยและไทโซ่ง : กรณีศึกษาในแนวทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

สุภา รักหมอ. การศึกษาความแตกต่างของระบบเสียงระหว่างภาษาไทยโซ่งบ้านไทรงามกับภาษาไทยมาตรฐานเพื่อสร้างแบบฝึกแก้ปัญหาการอ่านออกเสียงภาษาไทยมาตรฐาน. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550.

สุวัฒน์ บุศย์เมือง. การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ศิลปกรรมท้องถิ่นเพชรบูรณ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษา จิตรกรรมฝาพนังวัดนาทราย และประติมากรรมหลวงพ่อใหญ่ วัดตาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2551.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. 2547. แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

อนงค์พรรณ หัตถมาศ. การสืบสานประเพณีเทศกาลขนมจีน อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2554.

อเนก รักเงิน. ชาติพันธุ์สัมพันธ์กับการปรับตัวทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชองในจังหวัดจันทบุรี. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาไทศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

อมรา พงศาพิชญ์. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม.กรุงเทพ ฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

อลิซาเบธ ซาร่า ไมสเตอร์. การศึกษาหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาม้งเขียว. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ, 2553.

อัญทิพย์ ฤทธิ์ทอง. การวิจัยเพื่อการสร้างสรรค์: กรณีศึกษากลุ่มคนไทยพลัดถิ่น ในจังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ ศิลปกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์-ศิลปะสมัยใหม่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2555.

อาดีช วารีกุล. การศึกษาผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม บ้านนาทับ ตำบลนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2547.

อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2547). แนวความคิดและวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในมิติทางวัฒนธรรม, บทความเสนอในการประชุมประจำปีของสมาคมประวัติศาสตร์แห่งประเทศไทย 4 กุมภาพันธ์ 2547.

อิสราภรณ์ พัฒนวรรณ. กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทเขิน ในชุมชนนันทาราม ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

Amselle, J.-L. (2000). Branchements. Anthropologie de l'universalité des cultures. Paris, FR: Flammarion.

Barth, Fredrik. Ethnic Groups and Boundaries. Boston : Little Brown and Company, 1969.

Bloch, B. and Trager, G. L. (1942). Outline of Linguistics Analysis. Baltimore : Linguistic Society of American, 1942.

Brown, J. Marvin. (1965). From Ancient Thai to Modern Dialects. In From Ancient Thai to Modern Dialects, and Other Writings on Historical Thai Linguistics. Bangkok: White Lotus.

Cohen A. Yehudi. Culture as Adaptation. In Cohen A. Yehudi (ed.). Man in Adaptation The Cultural Present. Chicago: ALDINE Publishing Company, 1969.

Comte, Auguste. 1988. “The Enlightenment and the Founding of Sociology in France”, In Sociological Theory, pp. 9-15. George, Ritzer, 2 nd ed. New York : University of Maryland.

Davies, Henry R. Yunnan. Cambridge, Cambridge University Press. 1909.

Derbyshrine, A.E. A Description of English. New Delhi : Armold Heinemann, 1967.

Encyclopædia Britannica (15th edition, Index preface ed.). 1976.

Hall, R.A. An Introduction to Descriptive Linguistics. New Delhi: Oxford and IBH Publishing Co., 1970.

Huynh Van Phuc. จากมุสลิมในเวียดนามหลังนโยบายโด๋ยเม้ย การปรับปรนวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจ ศาสนปฏิบัติและชาติพันธุ์สัมพันธ์. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาไทศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.

Jan Aart Scholte. Globalization: A Critical Introduction. 2nd ed. New York : Palgrave Macmillan, 2005.

Jandt, F.E. (1998). Intercultural Communication : An introduction. (2nd Ed.). Thousand Oaks : Sage Publication.

Jane Bennett. The Enchantment of Modern Life. New Jersey: Princeton University Press, . 2001.

John P. Hughee. The Science of Language: An Introduction to Linguistics. New York: Random House, Inc., 1962.

Keyes, Charles F. Ethnic Adaptation and Identity: The Karen on the Frontier with Burma. Pennsylvania : Institute for the Study of Human Issues, 1979.

Keyes, Charles F. Ethnicity and the Nation States: Asian Perpective. Empire to Modern States, 2003.

Krauss, Michael. 1992. The world's languages in crisis. Language 68. 4-10.

Lybeck, K. (2002). Cultural identification and second language pronunciation of Americans in Norway. The Modern Language Journal, 86(2), 174-191.

Lyons, J. New Horizons in Linguistics. Harmondsworth: Penguin, 1970.

McGee, Peter. "Cross Cultural Awarenes." The Milestone. 1(1) 2003, 13-22.

Noam Chomsky. Systactic Structures. Netherlands: 's - Gravenhage, 1957.

Noam, Chomsky. Syntactic Structures. The Hague : Mouton, 1957.

Padolsky, E. (2007). Enouch padolsky & theory of acculturation. Retrieved February 13, 2007, from http://www.eng.fju.edu.tw/worldlit/diaspora/assimilation_theory.htm

Parsons, Talcott, and Edward A. Shils. 1951. "Categories of the Orientation and Organization of Action." In Theory of Action. New York: Harper and Row, pp.53-109.

Redfield, A., Smith, M. J., & Patricia, R. L. (1936). Middle range theory for nursing (2nd ed.). New York: Springer.

Rockerche□, A. (2007). Dictionaries international des terms Litteraires. Retrieved February 11, 2007, from http://www.ditl.info/arttest/art108.html

Rudmin, F.W. (2003). Catalogue of acculturation constructs: Descriptions of 120 Taxonomies, 1918. Retrieved February 12, 2007, from http://www.ac.wwu.edu/culture/rudmin.htm

Sjolie, A.N. 2004. Associations between activities and low back pain in adolescents. Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports 14(6): 352 – 359.

Skinner, B. F. (1962). Walden Two. New York: The MacMillan Company.

Sodowsky, G. R., & Plake, B. S. (1992). A study of acculturation differences among in ternational people and suggestions for sensitivity to within-group differences. Journal of Counseling and Development, 71, 53-59.

Spair, Edward. Language: An introduction to the study of speech. New York: Harcourt Brace, 1921

Tiffany, William R. and Carrell, James. (1987). Phonetics Theory and Application 2nd ed. New York : McGraw-Hill Book Company.

Tiffany, William R. and Carrell, James. (1987). Phonetics Theory and Application 2nd ed. New York : McGraw-Hill Book Company.

Ward, C., & Kennedy, A. (1993). Psychological and sociocultural adjustment during cross-cultural transitions: A comparison of secondary students at home and abroad. International Journal of Psychology, 28, 129±147.

Wardaugh R. An Introduction to Linguistics. New York: McGraw-Hill, 1972.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต

แบบสัมภาษณ์

ชุมชน..... อำเภอ.....

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... เริ่มเวลา.....สิ้นสุดเวลา.....

บริบทชุมชน

ประวัติความเป็นมา

.....

.....

.....

ลักษณะทางกายภาพ

.....

.....

ลักษณะทางชีวภาพ

.....

.....

ลักษณะประชากร

.....

.....

.....

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

.....

.....

.....

ลักษณะทางสังคม

.....

.....

.....

ภาษา

.....

.....

.....

.....

ความเชื่อ

.....

.....

.....

ประเพณี

.....

.....

.....

วัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

ข้อจำกัด

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

หากไปทำกิจกรรมที่กลุ่มอำเภออื่น มีความคิดอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกต

การร่วมกิจกรรมชุมชน..... อำเภอ.....

1. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

2. การพูดคุยสนทนากัน

.....

.....

.....

.....

3. การทำกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

4. การนำเสนอความคิด

.....

.....

.....

.....

.....

5. การแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำราญ ท้าวเงิน
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต (เทคนิคและทฤษฎีทางรัฐศาสตร์)
  มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ)
  มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ปริญญาโท ทางด้านภาษาศาสตร์ (M.A. in Linguistics)
  University of Mysore, INDIA
- ปริญญาเอก ทางด้านภาษาศาสตร์ (Ph.D. in Linguistics)
  University of Mysore, INDIA

ผลงานตำรา

สำราญ ท้าวเงิน 2548. เรียนง่าย ๆ ไวยากรณ์อังกฤษ (Easy Learning English Grammar). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ B.E.C. ISBN 974-93362-4-0

สำราญ ท้าวเงิน 2549. เจาะโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษ (English Sentence Structure Drills). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ B.E.C. ISBN 974-94241-4-8

สำราญ ท้าวเงิน 2550. เข้าใจไวยากรณ์อังกฤษ (Understanding English Grammar). กรุงเทพมหานคร: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์. ISBN 978-974-13-6063-5

สำราญ ท้าวเงิน 2551. ยุทธวิธีสนทนาภาษาอังกฤษ (The Strategies of Conversation in English). กรุงเทพมหานคร: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์ กรุงเทพฯ ISBN 978-616-7019-05-5

ผลงานวิจัย

1. การพัฒนาทักษะการออกเสียงเสียดแทรกในภาษาอังกฤษ โดยการปฏิบัติจริงตามคู่มือการออกเสียงเสียดแทรกในภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ชั้นที่ปี 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (2549)
2. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ eDLTV ภายใต้โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ (2554).
3. ศึกษาปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (2555)
4) การศึกษาความหลากหลายทางภาษาของจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้รับงบประมาณสนับสนุนโดยผ่านการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติและคณะกรรมการการอุดมศึกษาภายใต้โครงการวิจัยส่งเสริมวิจัยในอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2555 และได้นำเสนองานวิจัยระดับนานาชาติ (International Conference) ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว ในระหว่างวันที่ 23-28 กุมภาพันธ์ 2556
5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษของสถานศึกษาที่สนองการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ปีงบประมาณ 2556